Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

श्रीः

नेपाल-राजकीय-
वीरपुस्तकालयस्थपुस्तकानाम्

बृहत्सूचीपत्रम्

यस्यायम्

व्याकरणविषयकः

षष्ठो भागः

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पुरातत्वप्रकाशकमाला २८

श्रीः

नेपालराजकीय-
वीरपुस्तकालयस्थपुस्तकानाम्

बृहत्सूचीपत्रम्

यस्यायम्

व्याकरणविषयकः

षष्ठो भागः

श्री ५ को सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पुरातत्त्व विभाग
वीर पुस्तकालय

बुद्धिसागरशर्मणः अध्यक्षतायां
पं. बाबुकृष्ण शर्मणा संपादितः

वीरपुस्तकालयतः
प्रकाशितः

मूल्य

२०२१ फाल्गुन ७ गते 'प्रजातन्त्र दिवस'

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

विभागीयवक्तव्य

श्री ५ को सरकार पुरातत्त्व विभाग वीरपुस्तकालयको यो नौलो उपहार व्याकरण सम्बन्धी भएकोले विशेष महत्व राख्दछ । व्याकरण कुनै पनि साहित्यको प्रमुख अंग हो भन्नु अत्युक्ति नहोला । अझ संस्कृतका विद्वान्हरूले व्याकरणको परिष्कार प्रशस्त मात्रामा गरेका छन् । संस्कृतको व्याकरण जस्तो विशाल एवं परिष्कृत व्याकरण अरू कतै दुर्लभ छ । आर्य भाषा परिवारमा यसको अत्यन्त ठूलो देन छ । यहाँ प्राचीन युगमा सारस्वत व्याकरणको र वर्तमान युगमा पाणिनि व्याकरणको अध्ययन अध्यापन चलेको छ । साथै वैदिक अवैदिक सबै किसिमका विद्वान्हरूका व्याकरण यहाँ प्राप्त छन् । यस्तो महत्वपूर्ण क्षेत्रमा समयानुकूल दृष्टिपात गरेकोमा पुरातत्त्व विभाग वीरपुस्तकालय-लाई धन्यवाद छ ।

काठमाण्डौ
०२१ । ११ । ७

रमेशजंग थापा
निर्देशक पुरातत्त्व विभाग

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पुस्तकालयीयवक्तव्यम्

विदितमेवैतत् सर्वेषां विदुषां यद् वीरपुस्तकालयस्थ ग्रन्थानां बृहत्सूचीपत्रं क्रमशः प्रकाशमुपगच्छदस्तीति । अस्मिन्नेव सन्दर्भे बृहत्सूचीपत्रस्य पञ्चभागाः प्रकाशमुपगताः; अधुना व्याकरणग्रन्थानां सूचीपत्रं तत्र भवतां पुरतः प्रस्तुतं वर्तते, तदिदं सूचीपत्रम् अत्रत्यस्य बृहत्सूचीपत्रस्य षष्ठोभागः । अनेन प्रकाशनेन वैयाकरणाः सुधियो भृशं प्रसन्ना भविष्यन्ति, तदितरे व्याकरणग्रन्थान्वेषणकर्तारः इतिहासगवेषणाकर्तारः संस्कृतवाङ्मयानुसन्धानकर्तारश्च प्रसादमेष्यन्तीति मे मनीषावर्तते ।

व्याकरणं वैदिकवाङ्मयस्य मुखमत एव अन्येभ्योऽङ्गेभ्यो व्याकरणस्य मुख्यत्वं शास्त्रान्तरप्रणेतारोऽपि हृदयत एव समर्थयन्ति, यथा सिद्धान्तशिरोमणौ भास्कराचार्यः

यो वेदवेदवदनं सदनं हि सम्यग्
ब्राह्म्याः स वेदमपि वेद किमन्यशास्त्रम्
तस्मादतः प्रथममेतदधीत्य धीमान्
शास्त्रान्तरस्य भवति श्रवणेऽधिकारी

(सि. शि. गो. अ. ८)

एवं ज्यौतिषशास्त्रमपि व्याकरणशास्त्रस्य मुख्यत्वं प्रतिपादयति । अतएव संस्कृतवाङ्मयमधिजिगमिषवो विद्वांसः प्रथमं व्याकरणशास्त्रमेवाधियते । किं बहुना वेदाप्रामाण्यवादिनोऽपि बौद्धाजैनाश्च एतस्य व्याकरणशास्त्रस्य मुख्यत्वं स्वीकुर्वते । ऋते व्याकरणात् न तेषामपि वाङ्मये सुप्रवेशः । यथा जामातृकृते प्रज्वालितो दीपः सर्वेषामेव प्रकाशकरः, तथैव वेदार्थज्ञानाय प्रवर्त्तितं व्याकरणं वेदाप्रामाण्यवादिनामप्युपकारं करोति । एष एव विधिः पौरस्त्यैराचार्यैर्महर्षिभिश्च विरचितानां सर्वेषां ग्रन्थरत्नानाम् । अत्र बौद्धाचार्यधर्मकीर्तिमहोदयविरचितमपि व्याकरणपुस्तकं प्राचीनं ताडपत्रलिखितमस्ति । एवमन्येपि अत्र केके ग्रन्थाः सन्तीति विदुषां जिज्ञासा स्वकरकमलोपस्थितेन अनेनैव सूचीपत्रेण पूर्णा भविष्यति । एतस्य संपादन संशोधनादिकार्ये परिश्राम्यन पण्डितो वाबुकृष्णः, इतरे च कर्मकरा धन्यवादार्हाः । लिपिकरणे सीसाक्षरयोजनायां मुद्रणे च प्रमादादज्ञानाद्धस्तनयनाद्यपाटवाच्च सन्त्येवात्र भूयांसो दोषा अवशिष्टाते च गुणैकपक्षपातिनां विदुषां क्षम्याः स्युरितिविश्वासः । सोऽयं बृहत्सूचीपत्रस्य व्याकरणविषयकः षष्ठो भागः २०२१ तमविक्रमसंवत्सरान्तर्गतप्रजातन्त्रोत्सवदिवसे निर्गच्छन् सर्वेषामेव नेपालीयानां मनसि कमपि महान्तं प्रमोदमाधास्यति ।

अन्ततो गत्वा श्री ५ महाराजाधिराजपृथ्वीनारायणसाहदेवेन नेपालीयप्रजावर्गस्य हृदि यद् राष्ट्रियचेतनाज्योतिः प्रज्वालितं तद् वर्तमानस्य श्री ५ महाराजाधिराजस्य महेन्द्रवीरविक्रम साहदेवस्य सुयोग्यनेतृत्वे उत्तरोत्तरं सुदीप्तं सुप्रकाशं च भवेदिति शुभाशंसापूर्वकं संदर्भादस्माद् विरमति ।

काष्ठमण्डपः
०२१ । ११ । ७

बुद्धिसागरः पराजुलिः
अध्यक्षो वीरपुस्तकालयस्य

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

व्याकरणग्रन्थाः

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र. १४०२ विषयाङ्कः १

ग्रन्थकारः पाणिनिः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः १०×४१/२ ग्रन्थसंख्या ७००। पत्रसंख्या ५०। पूर्णा।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः। येनाक्षरः समाम्नायमधिगम्य महेश्वरात्।। कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः।। येन धौता गिर' पुसां विमलैः शब्दवारिभिः।। मतश्चाज्ञानजं भिन्नं तस्मै पाणिनये नमः। अइउण्। ऋऌक्, एओङ्। ऐऔच्। हयवरट्। लण्। ञमङणनम्। झभञ्। घढधश्। जबगडदश्‌ खफछठथचटतव्। कपय्। शषसर्। हल्। वृद्धिरादैच्। अदेङ्गुणः। इकोगणवृद्धिः! न धातुलोपः। आर्द्धधातुके। क्ङितिच। दिधीवेवीटां। हलोन्तरा संयोगः। मुखनासिकावचनोऽनु नासिकः। तुल्यासप्रयत्नं सवर्णम्। नाज्जलौ।।

अन्त्यवाक्यम्

धातुसूत्रगणोणादि वाक्य लिङ्गानुशासनमू।। आगमः प्रत्ययादेशाः उपदेशाः प्रकीर्तिता।। छन्द पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽ धपद्यते !।। मुखं व्याकरणं प्रोक्तं ज्योतिषं नेत्रमुच्यते।। शिक्षा घ्राणं तु वेदस्य निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते।।

पुष्पिकावाक्यानि

इति प्रथमाध्यायस्य	प्रथमः पादः।
,, ,,	द्वितीयः पादः।
,, ,,	तृतीयः पादः।
,, ,,	चतुर्थः पादः।
इति द्वितीयाध्यायस्य	प्रथमः पादः:।
,, ,,	द्वितीयः पादः।
,, ,,	तृतीयः पादः।
,, ,,	चतुर्थः पादः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

,, तृतीयाध्यायस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयः पादः ।
,,	,,	चतुर्थः पादः ।
,, चतुर्थाध्यायस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयः पादः
,,	,,	चतुर्थः पादः ।
,, पञ्चमाध्यायस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः
,,	,,	तृतीयः पादः ।
,,	,,	चतुर्थः पादः ।
,, षष्टस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयाः पादः ।
,,	,,	चतुर्थः पादः ।
,, सप्तमस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयः पादः ।
,,	,,	चतुर्थः पादः ।
,, अष्टमस्य		प्रथमः पादः ।
,,	,,	द्वितीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयः पादः ।
,,	,,	तुरीयः पादः ।

संवत् १८२१ नारायणेन लिखितम् ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र १४०२ विषयाङ्कः २

ग्रन्थकारः पाणिनिः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ८$\frac{५}{२}$ × ३$\frac{३}{४}$ । ग्रन्थसंख्या ५५० । पत्रसंख्या ४५ । पञ्चमाध्यायस्य प्रथमपादान्ता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र १५०१ विषयाङ्कः ३

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ११।१२ । आकारः ११×४३/४ । ग्रन्थसंख्या ११०० । पत्रसंख्या ३३ । पूर्णा ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र १४०२ य ङ्कः ४

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ७×२१/२ । ग्रन्थसंख्या २०० । पत्रसंख्या २४ । प्रकीर्णरुपा ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र ४६८ विषयाङ्कः ५

ग्रन्थकारः पाणिनिः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ४ । आकारः १५३/८×१६/८ । ग्रन्थसंख्या १६० । पत्रसंख्या १२ । अपूर्णा ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः तृः ४५२ विषयाङ्कः ६

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ६१/२×४ । ग्रन्थसंख्या ६८० । पत्रसंख्या ४६ । पूर्णा ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः तृ. ६८ विषयाङ्कः ७

ग्रन्थकारः पाणिनिः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६।१० । आकारः ११×४३/४ ग्रन्थसंख्या ६० । पत्रसंख्या १४।३ अध्याय २ पादात्ता अपूर्णा ।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः द्वि॰ १४५ विषयाङ्कः ८

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः । आकारः १०३/८×४ । ग्रन्थसंख्या १२०० । पत्रसंख्या ५५ । पूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः च. ३२६ विषयाङ्कः ९

ग्रन्थकारः पाणिनिः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११×४३ ग्रन्थ-संख्या । पत्रसंख्या ६४। पूर्णप्रायः। समयः। ल.सं (लक्ष्मण संवत्) ४३७।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः तृ. ६८ विषयाङ्कः १०

ग्रन्थकारः पाणिनिः। मध्यदेशीय कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६।१०। आकारः ११×४३ ग्रन्थसंख्या ४०। पत्रसंख्या १४। तृपादिमात्रम्।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः तृ. २३ विषयाङ्कः ११

ग्रन्थकारः पाणिनिः। नेपालीय कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११३×५३। ग्रन्थसंख्या ८००। पत्रसंख्या १०४। संपूर्णा ॥

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः द्वि. ३६२ विषयाङ्कः १२

ग्रन्थकारः पाणिनिः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः १०३×४३। ग्रन्थसंख्या ६५०। पत्रसंख्या ३२। ८ अध्यातिमका पूर्णा। समयः शाके १६६६।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः द्वि. ३६७ विषयाङ्कः १३

ग्रन्थकारः पाणिनिः। नेपालीय कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११३×४३ ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या ५३। पूर्णा। समयः सं. १८६८।

अष्टाध्यायी

क्रमाङ्कः प्र. १४००। विषयाङ्कः १४

ग्रन्थकारः पाणिनिः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः ११३×४३। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ८०। मध्यखण्डिता। समयः सं. १८१७।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अष्टाध्यायीसूत्रपाठः

क्रमाङ्कः प्र. ८८२ विषयाङ्कः १५

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ६½×४½। ग्रन्थसंख्या १२०। पत्रसंख्या ६। आदिमध्यखण्डित ।

आख्यातप्रकरणम् (कातन्त्रीयम्)

क्रमाङ्कः प्र. १४७३ विषयाङ्कः १६

ग्रन्थकारः………… । ताड़पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः ६½×१½ । ग्रन्थसंख्या ७०० । पत्रसंख्या ६१ । पूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः शिवाय । सिद्धोवर्णसमाम्नायः । तत्र चतुर्दशादौ स्वराः ।। दशसमानाः । तेषां द्वौद्वावन्योन्स्य सवर्णौ । पूर्वो ह्रस्वः । परो दीर्घः । स्वरो………वर्गाणाम् । एकारादीनि संन्ध्यक्षराणि । कादीनि व्यञ्जनानि । ते वर्गाः पञ्च पञ्च पञ्च । वर्गाणि प्रथमद्वितीयाः शषसाश्चाद्यावाः ।। व्योपवन्तान्यः । अनुनासिका ङ ञ् ण मो । अन्तस्थो यरलवाः । उष्माणः शषसहा अः इति विसर्जनीयः । ह्वइति जिह्वामूलीयः । पइत्युपध्मानीयः । अं इत्यनुस्वारः ।

अन्त्यवाक्यम्

ओतोन्त्रस्थासंयुक्तात् । ल्वाद्योदनुवन्धाच्च । त्रश्वेः कच । क दीर्घात् । श्पोस्पेशे । अनुपादानञ्चिः । अद्विजिगीवा याद्रितः । क्रीद्योतोन्दनुदविदान्यो । क्रे शुषिपचान्मेक । वाः । वायुभ्पोम् । निर्वाणोवाभेः । भित्तर्णवित्ताः शकलापमर्णभागेषु अनुपसर्गात्फ लक्षीवक्तशोल्लाधाः । अवर्णाद्वुटा बृद्धिः ।

इति कृत्सूत्रतः पष्ठपादः समाप्तः । समाप्तकातन्त्रसूत्रम्,

आख्यातप्रक्रिया

क्रमाङ्कः च. २५ विषयाङ्कः १७

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पङ्क्तयः १० । आकारः ११½×४½ । ग्रन्थसंख्या १५०० । पत्रसंख्या ६० । पूर्णा

आदिवाक्यम्.

श्री गणेशायनमः । दयावती दीव्यति देवता सा यया चिरं चेतसि विस्फुरन्त्या । सरस्वती सूत्रविचारणाया ममन्दतां विन्दति मा दृशोऽपि ।। अथाख्यात प्रक्रिया निरुप्पते । अथेति तद्धितसंज्ञकप्रत्यय संदर्भ निरुपणानन्तरं आख्यातसंज्ञकाः शाकपार्थिवादिवत् मध्यमपद लोप समासः ।। एवंस्यादिति कथनानन्तरमित्यादिमिरुपणादिवसरेकतादि शब्दानपहाय प्रथममथ शब्दः ।। प्रयुक्तो मङ्गलार्थताव्यनक्ति । नामाधिकरण निराकरण मूलम् । अधिकारान्तरं निरुपयति ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अन्त्यवाक्यम्

धातुना सर्वथा साकल्येन अभिधातुमशक्यं, अनन्तत्वात्। धातवोह्यनन्ताः। वर्तते हि धातुगुण इति धातुविद आचक्षते । तस्मादनन्तत्वात् । साकल्येनाभिधातुमशक्यम् । अनन्तत्वात् । हेत्वन्तरमाह । नानार्थत्वात् । यथाहि सार्थस्यरोधेः । पञ्च पञ्चादिवत् । रुपं संसिद्धार्थस्य तु अन्यथैवेति वदन्ति। तथा उपसर्गयोगेनान्यर्थत्वाच्च प्रत्ययमत्ययादिना रुप भेदापत्तेः। पाठ सूत्रलोकागमस्थितानां धातूनां साकल्पेनाभिधानमाशंक्य। तस्मात्, आचक्षते । कर्तृव्यापार इति आख्याता स्तिवादयः। तेखां(षां)ख्यापनेन अति प्रकृतिरुप भेदात् प्रकल्पनेन अलंमुर्य्यताम्। वाल व्याकुलीकरणनाति विस्तरेणेतिभावः। निर्मान्सर्य श्रीमता निर्मितायां विधाम्तापुञ्जनाम्नानृपेण सद्व्याख्यायमत्रसारस्वतस्य वक्ताख्यातप्रक्रिया यत् समाप्तिः॥

आख्यातप्रक्रिया

क्रमाङ्कः च. ७३८ विषयाङ्कः १८

ग्रन्थकारः………। मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १४ । आकार १०×४½। ग्रन्थसंख्या ६३। पत्रसंख्या २। अपूर्णा ।

आख्यातरत्नकोशः

क्रमाङ्कः तृ ६८५ विषयाङ्कः १६

ग्रन्थकार………। ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंङ्क्तयः ५। आकारः १२×१¾। ग्रन्थसंख्या २७००। पत्रसंख्या १६८। मध्यखण्डितः। ने. सं. ५३७

आदिवाक्यम्.

नमोवागीश्वराय ॥ सदा प्रणम्यभावेन बोधिचित्तगुणोदधिः॥ शव्दञ्ज्ञानाभभिज्ञान्तिङा-म्भेददन्तु कथ्यते। त्वं युवां यूयमित्येभिस्त्रिरेवतु मध्यमः। अहमावां वयं त्वेभिरुत्तमक्रियते तराम्॥ कालांत्रितयमालम्व्य क्रियार्थप्रकृतेरिदम् ॥ अर्थचयं प्रवर्तन्ते यथासूत्रं लडादयः॥ तङाना-श्वतङानाश्च लादेशा द्विविधामतः। कर्तव्याष्यच भावश्चे दर्थत्रयभिहेष्यते॥ तत्र डुपचष्‌पाक इति धातोर्डु पचष् डुकारोद्वितः क्रिरिवि चिन्हार्थः॥ षकारोश्विदादिषितोडिति चिन्हार्थः॥

अन्तिमंवाक्यम्

इमक्षणादन्यसमा समायविधाय सल्लक्षणशोभिरुपम् ॥ पुण्यं यदुद्भूतमनेनभूयाज्जमन्नि-रस्ताखिलमस्यतुल्यम् ॥ आख्यातरत्नकोपः समाप्तः। श्रीरघुवंशारविन्दकुण्डप्रकाशनेकमार्तण्डस्य राजाधिराजपरमेश्वरस्य परममाहेश्वरपरमभट्टारकस्य सकलगुणकलानिधानसंख्यावत्प्रतिपालनेक-निपुन(ण)स्य सकलदिक्नभोभागधवलबहलकीर्तिपरिपुरितस्य सकलजा(या) चक्रजनचिन्तामणि कल्पवृक्षस्य श्रीश्रीजयज्योतिर्मल्लदेवस्य विजयराज्येऽस्मिन् चातुर्त्रैद्यविहारचारणपट्टः सन्नीतिर

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्नार्णवः श्रीमत्पुण्यकदम्बकेशरिनिभः प्रत्यक्षविश्वम्भरः सर्वेषाम्प्रतिपालनेकनिपुनः (ण) सर्वेण माहेश्वरोजीयाज्जङ्गमकल्पवृत्तसुकृती श्रीज्योतिर्मल्ल प्रभुः ॥ श्रीमद्यशोड़च्छललितं हरितस्थिता नां संख्यावतां श्रवणयोरपिमण्डनो वै ॥ त्राह्मीन्दधाति सुतरांवरकण्ठलग्ने श्रीमान्गुणज्ञजय भैरव मल्लदेवः। सारोत्तममिदं रत्नमाख्यकातन्धातुसम्भवम् ॥ लिख्यते तेजरामेण क्रमाचान्येणधीमता अब्दे शैलकृतानुवाणसहिते मासामिनेमाधके चातुर्थीतिथिसंज्ञके भृगुदिने ऋक्षे च वर्हिस्थिते ॥ योगे गण्डवरे घटे रविगते चन्द्रे च कन्यस्थिते। ह्यो तस्मिन्समये समाप्तसकलं ह्याख्यातरत्नोत्तमम्। देवश्रीजयभैरव मल्लस्यार्थे लिखितमिति ॥

उदकानलचोरेभ्यो मूषिकेभ्यस्तथैवच। रक्षितव्य प्रयत्नेन मयाकष्टेन लिख्यते ॥शुभः॥

आख्यातरत्नकोषः

क्रमाङ्कः प्र. ११५२ विषयाङ्कः २०

ग्रन्थकार । ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १२$\frac{१}{२}$×१$\frac{५}{८}$। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या २७। अपूर्णः।

आख्यातरत्नकोषः

क्रमाङ्कः १४०७ विषयाङ्कः २१

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः ६$\frac{३}{४}$×३। ग्रन्थसंख्या २७००। पत्रसंख्या १५२। अपूर्णः।

आख्यातरत्नकोषः

क्रमाङ्कः प्र. १६६७ विषयाङ्कः २२

ग्रन्थकारः । ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः । आकारः । ग्रन्थसंख्या पत्रसंख्या ८२। प्रकीर्णः।

आख्यातवादटीका

क्रमाङ्कः प्र. १४६३ विषयाङ्कः २३

ग्रन्थकारः। जयरामो न्यायपञ्चाननः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः ११$\frac{१}{२}$×३$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या ५०। पत्रसंख्या ३। अपूर्णा।

आख्यातविचारः (तिङ्भेदो वा)

क्रमाङ्कः तृ. ३६१, विषयाङ्कः २४

ग्रन्थकारः । ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५।६। आकारः ८×२$\frac{३}{८}$। ग्रन्थसंख्या २५०। पत्रसंख्या १४। समयः ने. सं. ५४०। पूर्णः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

नमो वागीश्वराय। मञ्जुघोषं प्रणम्यादौ वालानां बुद्धिवृध (द्ध) ये। शब्दज्ञानमभिज्ञानान्तिडान् भेदन्तु कथ्यते। तत्र ह्यड़ादीनां ल...नेतिवादयः। आद आदसाभवत्मिके पुनस्तलडादयः लट् लिट् लुट् लृट् लोट् इति पञ्चैतेदिन, लङ् लिङ् लुङ् लृङ् इति चत्वारो ङित्।

अन्तिमंवाक्यम्

लुङ् लङ् लृङ् ष्वरमादयो वो अटागमः। च्यतासो लृ लुटचितिस्य आडामः। चोञ्चः॥ कोश्चेति। इतेः तङिति। तस्थस्तमातान्त तङितश्च। भोन्तः। अयच्चति अयच्चत, अयच्चन्ति। अयच्चसि, अयच्चथ, अयच्चथः, अयच्चामि अयच्चावः अयच्चामः। इति ङ समाप्तः संवत् ५४० ज्येष्ट शुक्ल १३ शुभः

उणादिवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः २५

ग्रन्थकारः……। ताड़ पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ११$\frac{६}{२}$×१$\frac{७}{८}$ ग्रन्थसंख्या ७६०। पत्रसंख्या ३८। आद्यन्तखण्डितः।

उणादिवृत्तिः

क्रमाङ्कः च. ४२ बिषयाङ्कः २६

ग्रन्थकार……। ताड पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६ आकार ग्रन्थसंख्या। ५००। पत्रसंख्या ३७। आद्यन्तखण्डित।

उणादिसूत्रम्

क्रमाङ्कः प्र. ३६० विषयाङ्कः २७

ग्रन्थकारः शाकटायनः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १४। आकारः ६$\frac{१}{२}$×४$\frac{७}{८}$। ग्रन्थसंख्या २४०। पत्रसंख्या ७। पूर्णम्। समयः सं. १६८७

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः॥ कृवापाजिमिस्वदिसाध्यशुभ्य उण्। रहं स्वाकरंकहलिवलिभ्यश्च। छन्दसिणः। हसनि जनिचरिचटिभ्योञुण। किंजरय्योः श्रिणः। त्रोरश्चलः। ऋशृशृमृङ्भ्यश्च।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कृकवचश्चक; शृमृशीङ्गृचरित्सनितट नधटंनमिमस्जिभ्य उः । गड्श्च अणश्च, कटिवटिभ्यां च. धाने नित ।

पुष्पिकावाक्यम्

इत्युणादि सूत्रे प्रथमपादः ।
,, ,, द्वितीयपादः ।
,, ,, तृतीयपादः ।
,, ,, चतुर्थपादः ।

इति समाप्तः संवत् १६८७ रामराजेन लिखितम्

उपयोगक्रमः

क्रमाङ्कः प्र. १६४७ विषयाङ्कः २८

ग्रन्थकारः । ताड़पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः ६ × १६। ग्रन्थसंख्या ३६० । पत्रसंख्या २२। मध्ये १ पत्रखण्डितः । समयः ने. सं. ४७१।

आदिवाक्यम्

नमो मञ्जुनाथाय । सुप्तिङन्तम्पदम् । अत्रसुविति स्वादयः सप्तविभक्तय गृह्यन्ते । तत्र प्रथमों अवगतो प्रथमम्प्रथमेव तद्विचार्यते । का पुनरियं प्रथमा, सु औ जसिति प्रथमा । तस्याः पुनरतल्लक्षणम् । प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमेति । तत्र पादिपदि कार्थः सत्ता सत्ताद्वैतवादिनामेतद्दर्शनम् । सत्ताप्रातिपदिकार्थ इति ।

अन्त्यवाक्यम्

एक क्रिया पूर्वकस्तेषां सम्वम्ध इति । पारंपर्येण व्यवहितः सम्बन्धः क्रिययोऽनुसाक्षादिति ॥ तदुक्तम् । प्राणालिकस्तु सम्वन्धः कारकाणाङ्क्रियाकृतः । क्रियायाः कारकैरेव साक्षाद्योगोभिधीयते ॥ उपयोगक्रमः समाप्तः ॥ सम्वत् ४७१ श्रावण कृष्णैकादश्याम्वृहस्पतिदिने लिखितमिदं पुस्तकम् ।

कलापसूत्रम्

क्रमाङ्कः प्र. ८२१ विषयाङ्कः २६

ग्रन्थकारः········। नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पङ्क्तयः ७ । आकारः ७$\frac{१}{४}$×$\frac{३}{४}$ ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १६ । अष्टपादपर्यन्तम् ।

आदिवाक्यम्

नमो गणपतये । श्री भवानीशङ्कराभ्यां नमः । सिद्धोवर्णसमाम्नाय । तत्र चतुर्दशादौस्वराः । दश समानाः । तेषां द्वौद्वानन्योन्यस्य सवर्णो । पूर्वोह्रस्वः । परोदीर्घः । स्वरो वर्ण वर्जो (र्गो) नाम । एकारादिनी संध्यक्षराणि । कादीनि व्यञ्जनानि ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पुष्पिकावाक्यानि

इति सन्धौ प्रथमपादः ।
" आख्याते द्वितीयपादः ।
" " तृतीयपादः ।
" " चतुर्थपादः ।
" " पञ्चमपादः ।
" " षष्ठपादः ।
" " सप्तमपादः ।
" " अष्टमपादः ।

कातन्त्रधातुवृत्तिः (मनोरमानाम्नी)

क्रमाङ्कः तृ. ३३१ विषयाङ्कः ३०

ग्रन्थकारः रमानाथः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११×३$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या २१०० । पत्रसंख्या २०० । चुराद्यन्ता ॥

श्री गुरुमूर्तिर्जयति । सम्यक् प्रणम्य तां वाणीं मानीय सतां वचः । मनोरमा रमानाथः शर्मणा परिनिर्मिता ॥ प्रायेण धातु वैशम्यात् सर्वेषां धूर्णतामता । या तत् क्रियावै प्रभवेत् सैव वृत्तिर्मनोरमा ॥ भूसुरि कृता वृत्तिर्भूयसिसुक्क सुक्तिगः । निश्चेत धातवस्तस्यां नश व्यस्तेन मे श्रमः । योमत्सर प्रथयति प्रथितस्य नाम्ना । हृम्यापी वा निज महत्व समीहयारी ॥ उच्छि-द्यनामा समवीक्ष्यकृतीः समरताात्तस्यवै नश्यति नरां स्वकृतं कृतन्तु ॥ भूसत्तायां ॥ सतो भावाष्ट प्रवृत्तिं वित्तं लत्ता तस्याश्च सिद्धरुपाया अपि यथा क्रिया त्वं तथा वन्ति नभेधानुसंज्ञायाम् ॥

अन्त्यवाक्यम्

वसुरामभुवनगणिते शाके धर्मद्रवीतीरे कातन्त्रधातुवृत्तिर्निमित वै रमानाथः ॥ नव्य माध्यतमि मनोरमा यांती दर्मीवृशं नाववर्णमनुवर्णमीरातास् । साधवः किमिति संश्रयाद्विद्वियन्तिसन्तपर्व मौं क्किम् ।

इति देवगर्कतर्काचार्यात्मज वर्मे कुल प्रसूतः श्रीरमानाथनिर्मितायां कातन्त्र धातुवृत्तौ चुरादि विवरणम् समाप्तम् ।

शाके वाणवियङ्गजैर्विवलितैः पक्षे सिते भाद्र के । सप्तम्यां बुधवासरे शुभदिने कातन्त्रटीकां मुदा । प्रालेखत्सितपक्षके सुमनसः श्रीचक्राजस्य वैः शब्दाद्धिप्रतिपातकां च विदुषां कण्ठा वशाक्त न्यासः ।

कातन्त्रधातुवृत्तिः

क्रमाङ्कः त्रि. २५ विषयाङ्कः ३१

ग्रन्थकार-रमानाथः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १०$\frac{1}{2}$×४$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ३३ । आद्यन्तखण्डितः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कातन्त्रविवरणपञ्जिका

क्रमाङ्कः प्र. १६०६ विषयाङ्कः ३२

ग्रन्थकारः- उदयः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १२$\frac{३}{८}$×२ । ग्रन्थसंख्या ६.६ । पत्रसंख्या ४४ आदिमध्यखण्ड़िता ।

कातन्त्रविस्तरः

क्रमाङ्कः प्र. ११४६ विषयाङ्कः ३३

ग्रन्थकारः- कर्णदेवोपाध्याय श्रीवर्द्धमानः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११×३$\frac{५}{८}$ । ग्रन्थसंख्या १२०० । पत्रसंख्या ८५ । कृत्यप्रकरणान्तः पूर्णः । समयः सं. ५८६ ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः । महेश्वरं नमस्कृत्य कुमारं तदनन्तरम् ॥ सुगमः क्रियतेऽस्माभिरयं कातन्त्रविस्तरम् ॥१॥ अभियोगपरापूर्वे भाषायां यत्प्रपेदिरे ॥ प्रायेण तदिहा एस्माभिः परित्यक्तं न किञ्चनम् ॥२॥ सिद्धो वर्णः समाम्नायस्तत्र चतुर्दशादौस्वराः । दशसमानाः तेषां द्वौद्वावन्यरय सवर्णो ॥ अकारऋकारौ च ॥

पुष्पिकावाक्यानि

इतिश्रीमत्कर्णदेवोपाध्यायः श्रीवर्द्धमानविरचिते कातन्त्रविस्तरे प्रथमसन्धिः समाप्तः ॥

" " द्वितीयसन्धिः समाप्तः ॥
" " तृतीयसम्धिः समाप्तः ।
" " चतुर्थसन्धिः समाप्तः ।
" " पञ्चमसन्धिः: समाप्तः ॥
" " प्रथमपादः ।
" " द्वितीयपादः ।
" " तृतीयपादः ।
" " कारके प्रथमं प्रकरणम् ।
" " " द्वितीयं प्रकरणम् ।
" " " तृतीयं प्रकरणम् ।
" " " चतुर्थप्रकरणम् कारकं समाप्तम्

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

,, ,, समासविस्तरे प्रथमं प्रकरणम् ।
,, ,, ,, द्वितीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, तृतीयं प्रकरण ॥
,, ,, ,, चतुर्थं प्रकरणम् ॥
,, ,, तद्धिते प्रथमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, द्वितीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, तृतीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, चतुर्थ प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, पञ्चमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, षष्ठं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, सप्तमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, अष्टमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, नवमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, दशमं प्रकरणम् ॥
,, ,, आख्यातविस्तरे प्रथमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, द्वितीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, तृतयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, चतुर्थंप्रकरणम् ॥
,, ,, ,, पञ्चमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, षष्ठं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, सप्तमं प्रकरणम् ॥
,, ,, कृद्विस्तरे प्रथमं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, द्वितीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, तृतीयं प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, चतुर्थ प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, पञ्चम प्रकरणम् ॥
,, ,, ,, षष्ठं प्रकरणम् ॥

इति श्रीकर्णदेवोपाध्याय श्रीवर्द्धमानविरचिते कातन्त्रविस्तरे कृत्प्रकरणे षष्टपादः समाप्तः संवत् १५८६ समय कार्तिकस्तृतीया गुरौ ॥

कातन्त्रविस्तरः

क्रमाङ्कः प्र. १५४६

विषयाङ्कः ३४

ग्रन्थकारः कर्णदेवोपाध्यायः श्रीवर्द्धमानः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः पंक्तयः ७। आकारः १० ३/८×३ १/८ ग्रन्थसंख्या १००० । पत्रसंख्या ७३ । तृतीयपादान्तःपूर्णः । समयः सं. १६०४।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कातन्त्रविस्तरः (कातन्त्रव्याख्या)

क्रमाङ्कः प्र. १३५१ विषयाङ्कः ३५

ग्रन्थकारः श्रीवर्द्धमानमिश्रः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः २२१/८×१३/४। ग्रन्थसंख्या १२००। पत्रसंख्या ५४। ३ पादान्तः पूर्णः।

कातन्त्रव्याख्या

क्रमाङ्कः प्र, ६७६ विषयाङ्कः ३६

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ७३/४×२१/२ ग्रन्थ-संख्या १२५। पत्रसंख्या ११। पञ्चसन्धिप्रकरणान्ता।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः शिवाय। देवदेवं प्रणम्यादौ सर्वज्ञं सर्वदर्शिनम्। कातन्त्रस्य प्रवक्ष्यामि व्याख्यानं शार्व वर्मिकम्। सिद्धौवर्णः समाम्नायः। अकाराद्याक्षरः पाठक्रमः॥ अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ए ऐ ओ औ अं अः॥ क ख ग घ ङ। च छ ज झ ञ।

पुष्पिकावाक्यम्

इति सन्धौ प्रथमपादः।
" " द्वितीयपादः।
" " तृतीयपादः।
" " चतुर्थपादः।
" " पंञ्चमपादः।

समाप्तोऽयं स्वल्पमनः सयुक्तिपञ्च सन्धिः॥

कातन्त्रवृत्तिपञ्जिका

क्रमाङ्कः तृ. ७१७ विषयाङ्कः ३७

ग्रन्थकारः-त्रिलोचनदासः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः १३१/२×३१/४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या २७। पंचमपादान्ता पूर्णा। समयः शा. के. १५८६।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो गणेशाय। प्रणम्य सर्वकर्तारं सर्वज्ञं सर्ववेदिनम्। सर्वीयं सर्वगं सर्वं सर्वदेवनम-स्कृतम्॥ दुर्गसिंहोक्त कातन्त्र वृत्तिदुर्गपदान्यहम्। विवृणोमिमथा प्रज्ञमज्ञसज्ञात हेतुता॥ तत्रादौ तावदिष्टदेवता प्रतिपादनार्थं शास्त्रस्य संवन्धप्रयोजनाभिधानार्थं च वृत्तिकारः श्लोकमेकं चकार देवदेवमित्यादि॥ ननु च विप्रतिसिद्धमेतत्॥ दुर्गसिंहल्वेष वृत्तिकरणे कृताभिनिशस्तत्कथ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रस्तुत एवेष्टदेवता। स्तवेप्रवृत्तः। नचैतद्वक्तव्यम्। अभिमतदेवता नमस्कार सभूद्भतधर्माग्नि विघ्नमभिप्रेतसिद्धिरिति। कथं व्यभिचारोपलब्धेः। तथाहिकादम्वर्यादौ सकलदेवता नमस्कार संभवेऽप्यभिप्रेतस्य सिद्धिरुपो लभ्यते।

पुष्पिकावाक्यानि

इति त्रिलोचनसंहितायां कातन्त्रवृत्तिपञ्जिकायां सन्धौ प्रथमपादः।
" " " द्वितीयपादः।
" " " तृतीयपादः।
" " " चतुर्थपादः।
" " " पञ्चमपादः।

शकाब्दे १५८६ प्रतिलिखत्। नो अत्र नन्वत्र पदे कथं भोनोलोप इत्यनेन। यतो निमित्तास्य निमिभावे विकार एषः। कथितः सुधीरैः सुधीभिः शोधनीयं वंगाल्याचरतोऽभिसारितमेतत् नैपाले विधुवाणरत्नकलितेऽद्रीभे भवेत्। वैक्रमे शाकेत्ताभुगशैलभूमिमिलिते चोर्जे च राकातिथौ। वंगाच्चरतोऽधिसारिततमिदं कातन्त्रटीकाभिधः तत्सप्तप्रतिवार्षिकेन मुनिराडाज्ञापरेण मुना॥

कातन्त्रवृत्तिविवरणपञ्जिका

क्रमाङ्कः तृ. ३६७ विषयाङ्कः ३८

ग्रन्थकारः-त्रिलोचनदासः। ताड पत्राणि। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १२३/४×१३/४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ७६। पूर्णा (कृद्भागात्मक) समयः-ल. सं. १५६।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो गणपतये। वृत्तादिवदिति। वृत्तादय इव वृत्तादिवत्। यथा वृत्तादयः शब्दा रुढा लोके विशिष्ट विषय तया प्रसिद्धास्तथा ऽमीकृतः कृदन्तास्वपि शब्दा इति कृत्वा कृतिना नकृताः। प्रस्तावादिह कृति पण्डितः शर्ववर्म नाव्यते सर्ववर्ममा कृल्लक्षणं नकृतमित्यर्थः। तथा चाहु ननिका लक्षणाहि कृत्ताद्धितसमासा इति॥ अभिधानं ल शब्दपर्व लक्षणमेष्यं नियामकं नसूत्रमित्यर्थः। केन नाम कृत्वा इत्याह। कात्यायनेन, वररूचिना, विगता वुद्धिर्येषान्ते विवुद्धयस्तेषां प्रतिवुद्धिः प्रतिवाद्यस्तदर्थम्। अन्यथा प्रकृतिप्रत्ययविभागेषु मदवियो स्तह्यं स्तमिति भावः।

पुष्पिका वाक्यानि

इति त्रिलोचनदासविरचितायां कातन्त्रविवरणपञ्जिकायां कृत्सु प्रथम पादः।
" " " द्वितीयपादः।
" " " तृतीयपादः।
" " " चतुर्थपादसमाप्तः।

ल. सं. १५६ फाल्गुनवादि २ रवौ॥ ठक्कुरसिम्रजातिना लेखि।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कातन्त्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १०४२ विषयाङ्कः ३६

ग्रन्थकारः सर्ववर्मा । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तय ६ । आकार ११$\frac{3}{4}$×२$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या १२०० । पत्रसंख्या ११४ मध्यखण्डितम्

आदिवाक्यम्

ॐ नमः सरस्वत्यै । वागर्थं दलगन्धाढ्या सौरभ्य मधु गर्भिणी । मानसं मे विभूष्यास्तां भारती पद पद्मीनी । नानाप्रकरणैः शुद्धं संक्षिप्तमपिवाततं स्कन्धेन दर्शिवो देशं कातन्त्रमिहराजते ॥ कुमारं सर्ववर्माणं कात्या………………………अत परं अस्पष्टम् ।

कातन्त्रव्याकरणस्य दौर्गसिंहवृत्तिः ।

क्रमाङ्कः प्र. १३८८ विषयाङ्कः ४०

ग्रन्थकारः—दुर्गसिंहः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तय ७ । आकारः ९$\frac{3}{4}$×३$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या २३१ । पूर्णप्रायः । समयः ने. सं. ७०७ ।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः श्री विश्वेश्वराय । देवदेवं प्रमाम्या दौ सर्वज्ञ सर्वदर्शिनम् । कातन्त्रस्य प्रवक्ष्यामि व्याख्यानं शार्ववर्मिकम् ॥ सिद्धोवर्ण समाम्नाय । सिद्धः खलु वर्णानां समाम्नायो वेदितव्यः ॥ नपुनरन्यथो यदष्टव्य इत्यर्थः । सिद्धशब्दोऽत्र नित्यार्थो निष्टान्नार्थः प्रसिद्धार्थो वा यथा सिद्ध-माकाशं सिद्धमन्नं काम्पिल्लः सिद्ध इति वर्णा अकादयस्तेषां समाम्नायः पाठक्रमः ॥ तत्र चतुर्दशादौ स्वरा ॥ तस्मिन् वर्णसमाम्नाय विषये, आदौ ये चतुर्दशवर्णास्ते स्वर संज्ञा भवन्ति । अ. आ. इति ॥

अन्त्यवाक्यम्

आदि शब्दः समीप वचनः पदस्याद्योर्यकारवकारयोः समीपे वृद्धिर्न भवति । तयोश्चादौ वृद्धिरागमो भवति ॥ णकाराणुवन्धे तद्धिते स्थानेन्वरतस्या यकारस्यैकारः वकारस्यौकारः व्यसने भवो वैयसनः, व्युदयस्यायत्यं वैयुदयः । श्वस्पापस्यं सौवश्विः । व्याकरणं वेत्यधीते वा वैयाकरणः । व्योसमीप इति किंदाध्यश्विः माध्वश्विः तन्निमित्तो वृद्धिर्नस्यादागमः । पुनर्वृद्धिग्रहणं वर्द्धनाद्वद्धिरिति ज्ञापनार्थं क्वचिदधिकाराद्वारादादीनाश्च यदा द्योरपि द्वौ वारिकः द्वार्द्धवपाल वृद्धिप्रतिषेधाविति वृद्धिरागम सस्वदुगमन सत्य श्रादु मृद्धिश्वनस्व. एवमन्येप्यनुसर्तव्याः ।

पुष्पिकावाक्यानि

इति दौर्गसिंहवृत्तौ सन्धौ प्रथमः पादः ।
" " " द्वितीयः पादः ।
" " " तृतीयः पादः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

,,	,,	,,	चतुर्थः	पादः ।
,,	,,	,,	पञ्चमः	पादः ।
,,	,,	कृत्सु	प्रथमः	पादः ।
,,	,,	,,	द्वितीयः	पादः ।
,,	,,	,,	तृतीयः	पादः ।
,,	,,	,,	चतुर्थः	पादः ।
,,	,,	,,	पञ्चमः	पादः ।
,,	,,	,,	षष्ठमः	पादः ।
,,	,,	आख्याते	प्रथमः	पादः ।
,,	,,	,,	द्वितीयः	पादः ।
,,	,,	,,	तृतीयः	पादः ।
,,	,,	,,	चतुर्थः	पादः ।
,,	,,	,,	पंचमः	पादः ।
,,	,,	,,	षष्टः	पादः ।
,,	,,	,,	सप्तमः	पादः ।
,,	,,	,,	अप्तमः	पादः ।
,,	,,	,,	अष्टमः	पादः ।
,,	,,			

चतुष्टये तद्धितपादः समाप्तः

कातन्त्रव्याकरणस्य–दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १४०६ विषयाङ्कः ४१

ग्रन्थकारः दुर्गासिंह । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः६। आकारः १०$\frac{१}{२}$ × ३$\frac{४}{८}$ ग्रन्थसंख्या ६२५। पत्रसंख्या ७३। मध्यान्तखण्डितः ।

कातन्त्रव्याकरणस्य दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १४०६ विषयाङ्कः ४२

ग्रन्थकारः दुर्गसिंहः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५।७। आकारः ६$\frac{७}{८}$×२$\frac{३}{४}$। गून्थसंख्या ४५०। पत्रसंख्या ४३। आदिखण्डितः । समयः सं. १५५४

कातन्त्रव्याकरणस्य–दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १४०३ बिषयाङ्कः ४३

ग्रन्थकारः दुर्गसिंह । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तय; ७। आकार. १५ × ३$\frac{३}{४}$ । गून्थ संख्या १३००। पत्रसंख्या ७२। मध्ये २ पत्रखण्डितः। समय ने. सं. ७६१ चैत्रकृष्ण, द्वादशी पूर्व भाद्र, ऐन्द्र, आदित्यवार थ्व कुन्हु आलम्भ शुभ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कातन्त्रस्य–दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र १५२८ विषयाङ्कः ४४

ग्रन्थकारः–दुर्गसिंहः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ आकारः ८३/४×२३/४ । ग्रन्थ..ख्या १४० । पत्रसंख्या १५ । पञ्चमपादान्तः ।

कातन्त्रव्याकरणस्य–परिभाषावृत्तिः

क्रमाङ्कः तृ ३८३, विषयाङ्कः ४५

ग्रन्थकार··· ·····। ताड पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १३१/८×१७/८ । ग्रन्थसंख्या १२०० । पत्रसंखया ३३ । अपूर्णः । समयः ने. सं.५४५

कातन्त्रसूत्रम्

क्रमाङ्क प्र १४७३ विषयाङ्कः ४६

ग्रन्थकारः शर्व वर्मा । ताड़पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः ६१/२×१७/८ । ग्रन्थ सख्या । पत्रसंख्या ।

कारकचक्रम्

क्रमाङ्कः तृ. ४३५ विषयाङ्कः ४७

ग्रन्थकारः–वररुचिः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः १?३/४×३/२ । ग्रन्थसंख्या २५ । पत्रसंख्या २ । पूर्णम् । समयः शाके १७६७

आदिवाक्यम्

श्री गुरुगणेशाभ्यां नमः । प्रयोज (ग) मिच्छता ज्ञातुं ज्ञेयं कारणमादितः । संज्ञया षड्विधं भेदा स्त्रयोविंशतिधा पुनः ॥१॥ तत्र पञ्चविधः कर्ता कर्मसप्तविधं भवेत् । करणं द्विविधं चैव सप्रधानं त्रिधामतम् । अपादानं द्विधा चैव तथाधारश्चतुर्विधः ॥ करोति कारकं सर्वं तत्स्वातन्त्र्य विवक्षया ॥ तत्र कर्तर्य्यभिहिते प्रथमैव विधियते ॥ तृतीया चाथवा षष्ठी स्मृता नभिहिते द्विधा ॥४॥

अन्त्यवाक्यम्

वर्तमाने तु निर्देशे वर्तते शतृशानचौ ॥ तव्यसत्संज्ञका ख्यात्र समासो नतु सिद्धति ॥ ग्रन्थनादाशये नाहं श्लोकानां विंशतेः पदार्थभारमुद्वोढुं प्रभवेयं भवे भवे ॥ इति श्रीवररुचि विरचितं कारकचक्रं समाप्तम् शुभम् ॥ शाके १७६७ श्रावणकृष्णे शिवे भौमे कारकचक्रं देवदत्तपन्तेन लिखितं शुभम् । भूयात् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कारकवादार्थः

क्रमाङ्कः तृ. ३२७ विषयाङ्कः ४८

ग्रन्थकारः-जयरामः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११ आकारः ६$\frac{3}{8}$×४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या २४। पूर्णः समयः ने. सं. ८८३

आदिवाक्यम्

श्रीपङ्क्तिरथसूनवे नमः। नत्वा शम्वोः पदां भोजे जयरामः समासतः। करोति कारकव्याख्या-निहसंख्या वदाम्वुदे ॥ तत्र कारकानि कर्तृ कर्मकरणसंप्रदानापादानाधिकरणानि षट्। तत्वं च क्रिया निमित्तत्वं चैतस्य तण्डुलं पचतीत्यादौ संवन्धिनि चैत्रादावतिव्याप्तिः ॥

अन्त्यवाक्यम्

तथाच यस्य धर्मेण धर्मान्तरं निरुक्त स्वसमानाधिकरण्येन प्रतिपाद्यते तत्र सप्तमी सूत्रार्थ, इत्यदोष इति समाप्तः ॥ इति श्रीमहामहोपाध्यायः श्रीयुतजयरामन्यायपञ्चाननभट्टाचार्य विरचितः कारकवादः समाप्तोऽभूत्।

वचन्कू भवनीश्वरो नेमपाल समाप्त स्तवदागाढके वाहुलेञ्जे कुलानां मितद्रुः पदानां तरिश्च-मतः कारकाणि मफाणी द्विवादम्। गुणनागवसावब्दे कारकाख्यमली लिखत्। अम्वकीय तिथौ श्रीमद्भवानीशङ्करो मुदा।

काशीका

क्रमाङ्कः प्र. ४६४ विषयाङ्कः ४९

ग्रन्थकारः । ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १३$\frac{3}{4}$।१$\frac{3}{4}$। ग्रन्थसंख्या ... पत्रसंख्या ३२। पूर्णा। लक्ष्मण सं. ३५८। सप्तमाध्यायस्य द्वितीयपादमात्रम्।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो रामाय। सिचिवृद्धि परस्मैपदेषु। परस्मैपदपरे सिचिपरत इगत्ताङ्गस्य वृद्धिर्भवति। अनैषित् अनैषीत् अलावीत्। अपाठीत्, अकार्षीत्। अहार्षीत्। अन्तरङ्गमपि गुणमेषां वृद्धिर्व-चनात् वाधते।

अन्त्यवाक्यम्,

किचि च। ११८॥ किति च तद्धिते परतोऽङ्गस्य। चामादेरचः स्थाने वृद्धिर्भवति। नडादिभ्यः फक्। लाडादय। चारायणः प्राग्वहतेष्ठक्। आक्षिकः। शालाकिकः। इति काशिकायां वृत्तौ सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः।

काशिकाविवरणपञ्जिकान्यासः

क्रमाङ्कः प्र. १५३७ विषयाङ्कः ५०

ग्रन्थकारः जितेन्द्रपादः। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पत्तयः ५। आकारः १२$\frac{3}{8}$×१$\frac{3}{8}$। ग्रन्थसंख्या १३००। पत्रसख्या ६३। प्रथमाध्याय द्वितीयपादमात्रम्। समयः ल सं. २७६

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पुष्पिकावाक्यम्

इति श्रीबोधिसत्वदेशीयाचार्य जितेन्द्रपाद बुद्धिपादविरचितायां काशिकाविवरणपञ्जिकायां प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादः समाप्तः। लक्ष्मण संवत् ३७६

काशिकावृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः ५१

गृन्थकारः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ४ । आकारः १२३⁄४×१५⁄६ । गृन्थसंख्या .. पत्रसंख्या ६२। अपूर्णः।

आरम्भवाक्यम्

ॐ गणपतये नमः ।। गाङकुटादिभ्योऽञ्णिन्ङित्। आदेशोऽयम् । गाङिति इङादेशो गृह्यते। न गाङ्गताविति। ङकारस्यानन्यार्थत्वात्, । कुटादयोऽपि कुटकौटिल्य इत्येतदारभ्य यावत् कुङ् शब्दे इति। एभ्यो गांकुटादिभ्यः परेऽञ्णितः प्रत्ययाङ्तिो भवन्ति। ङिद्वद्भवन्तीत्यर्थः।। गाङः अध्यगीष्ट, अध्यगीषाताम् । अध्यगीषत, । कुटादिभ्यः कुटिता, कुटितुम्, कुटितव्यम्।

काशिकावृत्तिविवरणपञ्जिका

क्रमाङ्कः च. २१६ विषयाङ्कः ५२

ग्रन्थकारः । ताड़पत्राणि। पूर्व लिच्छवी लिपिः । पंक्तय ७। आकारः २१३⁄४×२ । गृन्थसंख्या १६६३८। पत्रसंख्या ४००। आद्यन्तखण्डिता।

कृद्भाष्यम्

क्रमाङ्कः प्र. १६६३ विषयाङ्कः ५३

ग्रन्थकार.........। ताडपत्राणि। पूर्वलिच्छवी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः २२×१३⁄४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १३ प्रकीर्णम्।

कृद्वृत्तिविवरणपञ्जिका

क्रमाङ्कः— तृ ५१३ विषयाङ्कः ५४

ग्रन्थकारः— त्रिलोचनदासः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः : आकारः । ग्रन्थसंख्या । पत्र संख्या ३४। आद्यन्तखण्डिता।

कौमुदीविलासः (सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या)

क्रमाङ्कः तृ ३२८ विषयाङ्कः ५५

ग्रन्थकार...................। टीकाकारः— भास्करभट्टः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १६ । आकारः ११३⁄४×४८ । ग्रन्थसंख्या २३०० । पत्रसंख्या ८४ । अव्यदाद्यन्तः । मध्ये खण्डितः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्री गणेशायनमः । अथकौमुदीविलासो लिख्यते ॥ धातुर्लीलामावन्ती मुखाब्जै दोर्भि विष्णो लोचनैः शङ्करस्य ॥ करस्यमूर्तिस्तथास्त प्र गांगेय काया सौरीमाया कापिया दया यात् ॥ मुनि सिद्धान्तसुधामय कौमुद्यामप्ययेतद्दोषायाम ॥ विद्वन्मानसकमलं भास्कर कृतितः प्रमोद मादत्ताम । रमयति शाद्बिकरसिकं कौमुद्या किल मनोरमा कलिता ॥ तद्वद्विच्चक्र रमयिष्य ति में विलास इह किं नो ॥

पुष्पिका वाक्यनि

इति कौमुदीविलासे स्थानप्रयत्नविवेक समाप्तः
" " अच् सन्धिः
" " हल सन्धिः
" " विसर्गसन्धिः ।

इति श्रीमदग्निहोत्रभास्करोन्नीते सिद्धान्तकौमुध्याविलासे सन्धयः समाप्तः ।

इति श्रीमत्काश्ययान्वयसंभव श्रीमदग्निहोत्रि कुलतिलकायमानहरिभट्टसून् श्रीमदा-पाजिभट्टतनुजन्मभास्करकृते वैयाकरणसिध्दान्तकौमुदीविलासे ऽव्यया मार्थाः । श्री ठाकुर प्रसादश्याक्षरमिदम् ।

शरगजनागे शुचिशितपक्षे जलजतिथ्थां लिखनसमाप्तिः । शुभम् ।

गणपाठः

क्रमाङ्कः प्र १६०६ विषयाङ्क ५६

ग्रन्थकार..........। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ।आकारः ।
ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ७ । अपूर्णः ।

आदिवाक्यम्

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः । येनाक्षरसमान्मयमधिगम्यमहेश्वरात् ॥ कृत्स्नं ब्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥१॥ सर्वादिनि सर्वनामानि । सर्वं, विश्व, उभ, उभय, इतर, त्वत्, त्व. नेम, सम सिम. पूर्व परावरदक्षिणोत्तराधराणिव्यवस्थामसंज्ञायाम् । अन्तरं वहिर्यो-गोपसंख्यानयोः ॥

गणपाठः

क्रमाङ्कः च. १५३ विषयाङ्कः ५७

ग्रन्थकारः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ६$\frac{३}{४}$×४ । ग्रन्थसंख्या ५५० । पत्रसंख्या ३१ । अष्टमाध्यायन्तः । समयः सं. १८०८ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १५८३ विषयाङ्कः ५८

ग्रन्थकारः चन्द्रः। ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११½×२। ग्रन्थसंख्या ५४०। पत्रसंख्या १२। आदिमध्यखण्डितम्। समयः ने. सं. ३७७

पुष्पिका

चान्द्रव्याकरणे षष्ठोऽध्यायः समाप्तः श्रेयोऽस्तु संवत् ३७७। कार्तिककृष्णचतुर्थ्यां मङ्गलवासरे शुभमस्तु।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १५८३ विषयाङ्कः ५९

ग्रन्थकारः चन्द्रः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११×१७/८। ग्रन्थसंख्या २५०। पत्रसख्या १७। प्रकीर्णम्।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १६०८ विषयाङ्कः ६०

ग्रन्थकारः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तय. ७। आकारः १२७/८×२१/४। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या ७२। द्वितीयाध्याय द्वितीयपादान्तम्।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १६९२ वियाषङ्कः ६१

ग्रन्थकारः। ताड़पत्राणि। पूर्वलिच्छबि लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः २१६/७×१७/८। ग्रन्थसंख्या ५८०। पत्रसंख्या १४। प्रकीर्णम्।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः तृ ६७९ विषयाङ्कः ६२

ग्रन्थकारः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः २३३/७×२१/७। ग्रन्थसंख्या ६०००। पत्रसंख्या १५८ आदिमध्यखण्ड़तम्। सनयः सं. २७६ प्रथम पौषकृष्णदिन्याचतुर्थ्यां आनन्ददेवस्य विजयराज्ये।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः-च. २६ विषकाङ्कः ६३

ग्रन्थकारः-धर्मदासः, ताड पत्राणि। पूर्वलिच्छबी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः २१×२। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या । जीर्णप्राया।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पुष्पिका:-

धर्मदासकृतायां वृत्तौ प्रथमस्य तृतीयः पादः समाप्तः ।

चान्द्रव्याकरणम् (वृत्तिसहितम्)

क्रमाङ्कः प्र. १५५८ विषयाङ्कः ६४

ग्रन्थकारः-चन्द्रः । वृत्तिकारः-धर्मदासः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः २३$\frac{६}{८}$ × १$\frac{३}{८}$ । ग्रन्थसंख्या ६४०० । पत्रसंख्या १४७ । समयः-ने. सं. ४४१ ।

चान्द्रव्याकरणम्

क्रमाङ्कः च. ३११ विषयाङ्कः ६५

ग्रन्थकारः-चन्द्रः । ताड पत्राणी । प्राचीन देवनागरी लिपिः । पक्तयः ६ । आकारः २१×१$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ५५ ।

चान्द्रव्याकरणोपसर्गवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र १०७६ विषयाङ्कः ६६

ग्रन्थकारः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १०$\frac{१}{२}$×२ ग्रन्थसंख्या ५५ । पत्रसंख्या ४ । आदिखण्डिता । । समयः ने. सं ५४१ ।

छाया (भाष्यप्रदीपोद्योतव्याख्या)

क्रमाङ्कः द्वि १६१ विषयाङ्कः ६७

ग्रन्थकारः- वैद्यनाथः पायगुण्डाः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११ । आकारः १६$\frac{१}{२}$×७$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या ५०० पत्रसंख्या १४५। अपूर्णा ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः ॥ पतञ्जलिमुमाकान्तं कमनीयविभूषणम् ॥ सहस्त्रवदनां भोजसुवासित जगद्गणम् ॥१॥ योगिहृत्पद्मवसनं मलमात्रबिदारणम् ॥ स्फोटाविघं स्फोटभूलं रुपकारण कारणम् ॥२॥ वैद्यनाथः पायगुण्डो ध्यात्वा परं गुरुम् ॥ भाष्यप्रदीप सूद्योतान् व्याचष्टे गूढ संविदे ॥३॥ शास्त्रनिर्णायकं न्यायकलापं मुनिसत्तमः । सूत्ररुपेण कुर्वन्ति शिवस्यैवाज्ञयैवतु ॥४॥ अल्पाक्षरमसं दिग्धं सारवद्विश्वतोमुखम् । अस्तोभमनबद्यं च सूत्रं सूत्रविदो विदुः ॥५॥ मुनयश्च मनुष्याश्च प्रसादा देव शूलिनः । सूत्रव्याख्याँ प्रकुर्वन्ति वार्तिकानां स्वरुपतः ॥६॥ उक्तानुक्त दुरुक्तानाँ चिन्ता यत्र प्रवर्तते ॥ त ग्रन्थं वार्तिक प्राहु ज्ञामनीषिभिः ॥७॥

पुष्पिकावाक्यम्

इति श्रीमत्पापगुण्डोपाख्य वैद्यनाथंकृते भ्याष्यादिव्याख्याने प्रथमस्य प्रथमे प्रथमान्हिकम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तिङन्तव्याकरणम्

क्रमाङ्कः- प्र ११५१ विषयाङ्कः ६८

ग्रन्थकारः मेदिनीकरः। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १३×२। ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ४० । पूर्णप्रायम् । जिर्णम् ।

तिङन्तव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १६४७ विषयाङ्कः ६९

ग्रन्थकारः मेदिनीकरः। ताड़पत्राणी। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः $१५\frac{१}{८}\times१\frac{७}{८}$। ग्रन्थ संख्या २००० । पत्रसंख्या ८६ । आद्यन्तखण्डितम् ।

तिङभेदः
(अख्यातविचारो वा)

क्रमाङ्कः प्र १६४५ विषयाङ्कः ७०

ग्रन्थकार.........। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः $११\frac{१}{२}\times२$। ग्रन्थसंख्या २०० । पत्रसंख्या २०। पूर्णः ।

दशधातुनिरुपणम्

क्रमाङ्कः तृ. ७२८ विषयाङ्कः ७१

ग्रन्थाकारः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः $८\frac{३}{४}\times३\frac{३}{४}$। ग्रन्थ-संख्या ४००। पत्रसंख्या ४१। पूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

ॐ भवानी शङ्कराभ्यां नमः ॥ धातुः परस्मैपदी अकर्मकः॥ वर्तमानायां॥ भवति भवतः भवन्ति। भवसि। भवथः भवथ। भवामि । भवावः। भवामः॥ भावे॥ भूयते, सप्तमी,

अन्तवाक्यम्

चिन्तयिष्यमाणः तृच, चिन्तयिता वुण् चिन्तकः निष्टा चिन्तितः। चिन्तियाल् युठ चिन्तनं अटं, चिम्ता, य्, चिन्ता, इति दशधातवः समाप्ताः॥

दुर्घटवृत्तिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः ७२

ग्रन्थकारः सरणदेवः। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः $१४\frac{३}{४}\times१\frac{७}{८}$। ग्रन्थ-संख्या १५००। पत्रसंख्या ६८। अपूर्णम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

नत्वा सरणदेवेन सर्वज्ञज्ञानहेतवे।

पुष्पिका

इति दुर्घटवृत्तौ सप्तमः पादः समाप्तः

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १८२ विषयाङ्कः ७३

ग्रन्थकारः दुर्गसिंहः। नेपालीय कागतम्। वङ्गाली लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{1}{2}$×४। ग्रन्थसंख्या ५००। पत्रसंख्या २६। प्रकीर्णपत्राणि।

दौ (दु) र्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. ४३१ विषयाङ्कः ७४

ग्रन्थकारः दुर्गसिंहः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः ११$\frac{1}{2}$×३$\frac{1}{4}$। ग्रन्थसंख्या ६८४। पत्रसंख्या ४१। द्वितीयपादपर्यन्ताः।

दौ (दु)र्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १३५१ विषयाङ्कः ७५

ग्रन्थकारः दुर्गसिंहः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १३$\frac{1}{2}$३$\frac{1}{4}$। ग्रन्थसंख्या ५००। पत्रसंख्या १८। अपूर्णः।

दौ (दु) र्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १३५१ विषयाङ्कः ७६

ग्रन्थकारः दुर्गसिंहः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १३$\frac{1}{4}$×३$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या २००। पत्रसंख्या १३। पञ्चसन्ध्यन्तापूर्णा।

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १३८८ विषयाङ्कः ७७

ग्रन्थकारः-दुर्गसिंहः। नेपालीयं कागतम्। नेपाली लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ६$\frac{3}{8}$×३$\frac{1}{2}$।

ग्रन्थसंख्या ३४००। पत्रसंख्या २३१। पूर्णप्राया। समयः ने. सं. ७०७। आश्विनशुक्लप्रतिपद्यां तिथौ शिववर्मण लिखितं। संपूर्णजातम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १५१६ विषयाङ्कः । ७८

ग्रन्थकारः-दुर्गसिंहः । वस्त्रपत्रम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः २१ । आकारः ६$\frac{3}{2}$ × ४$\frac{1}{2}$ ग्रन्थ-संख्या २००। पत्रसंख्या ४० मध्यखण्डितः ।

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र १५२८ विषयाङ्कः ७९

ग्रन्थकारः-दुर्गसिंहः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः ८$\frac{3}{8}$×२$\frac{3}{8}$ । ग्रन्थसंख्या १३० । पत्रसंख्या १५ । पञ्चमपादान्ता ।

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र. १६८८ विषयाङ्कः ८०

ग्रन्थकारः-दुर्गासिंहः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १३×३$\frac{3}{4}$ । ग्रन्थसंख्या १४०० । पत्रसंख्या १२४। खण्डिता ।

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः द्वि. २२५ विषयाङ्कः ८१

ग्रन्थकारः-दुर्गसिंहः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः ११$\frac{1}{2}$×४$\frac{3}{4}$ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ४७ । प्रकीर्णा ।

दौर्गसिंहवृत्तिः

क्रमाङ्कः तृ. ५१३ विषयाङ्कः ८२

ग्रन्थकारः । दुर्गसिंहः ।मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १०$\frac{1}{4}$×३$\frac{1}{4}$। ग्रन्थसंख्याः १०४० । पत्रसंख्या । ६५ । प्रकीर्णरूपा जीर्णा ।

धर्मकीर्तिरचितव्याकरणः

क्रमाङ्कः च. ६४० विपायाङ्कः ८३

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । ताड पत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः । आकारः ग्रन्थ-संख्या । पत्रसंख्या ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

धर्मकीर्तिरचितव्याकरणः

क्रमाङ्कः च. ७६८ विषयाङ्कः ८४

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या । प्रकीर्णः ।

धातुज्ञानम्

क्रमाङ्कः प्र. १६४७ विषयाङ्कः ८५

ग्रन्थकारः········। ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ४ । आकारः १४¾ × १⅓ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ६६ । जीर्णरुपम् ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र. १०७८ विषयाङ्कः ८६

ग्रन्थकारः- पाणिनिः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः ८½ × १½ । ग्रन्थसंख्या ३०० । पत्रसंख्या ३३ । सम्पूर्णः । समय ने. सं. ५३६ ।

आदिवाक्यम्

ॐ नम शिवायः । भूसत्तायां । चिति संज्ञाने । अत सातत्य गमने । च्युतिर आशेचने ।

अन्तवाक्यम्

इति स्वार्थे नन्ताश्वरादयो धातवः समाप्तः । ऋतुरामशरे याते मासे मार्ग शिरेऽशिते सुसंपूर्णं कृतं लेखं सुपञ्चम्यां तिथौ परे । राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारकश्रीश्रीजयज्योतिर्मल्लदेवस्य विजयराज्ये विद्याविलासरघुराजकुमारकस्य चिन्तामणिद्रुमसमार्थजनस्य तस्य श्रीश्रीसुभैरवपराजयस्य काला वधो भुवर पुष्टक मेवयस्य ॥ शुभमस्तु सर्वं जगतायति ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र. ३८२ विषयाङ्कः ८७

ग्रन्थकारः ········। ताडपत्राणि । प्राचीनदेवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १३ × २ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १२ । प्रकीर्णः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः ८८

ग्रन्थकार········। ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ५ आकारः १३×१⅞ । ग्रन्थसंख्या ४५० । पत्रसंख्या ३१ । अपूर्णः

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र. १३७७ विषयाङ्कः ८९

ग्रन्थकार…… । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १० १/८×३ ५/८ । ग्रन्थसंख्या २०० । पत्रसंख्या २१ । पूर्णः । समयः ने. सं. ७९९, श्रावणशुक्लः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र. १४०० विषयाङ्कः ९०

ग्रन्थकारः ……। नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ६ ३/८×३ १/४ । ग्रन्थसंख्या २८० । पत्रसंख्याः २७, । मध्यखण्डितः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः- प्र. १४६३ विषयाङ्कः ९१

ग्रन्थकार……। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ६ १/८×३ ३/४ । ग्रन्थसंख्या ८५ । पत्रसंख्या ५। अपूर्णः ।

धातुपाठः (सारस्वतसूत्राणि) च

क्रमाङ्कः- प्र१६०६ विषयाङ्क ९२

ग्रन्थकार…… । ताडपत्राणी । प्राचिनदेवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १३×२ ५/८ । ग्रन्थसंख्या ४०० । पत्रसंख्या २३ । मध्यखण्डितः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र १५०७ विषयाङ्कः ९३

ग्रन्थकारः पाणिनी । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ४। आकारः ११ ५/८ × १ १/८ । ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १५ । अपूर्णः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः प्र १६४७ विषयाङ्कः ९४

ग्रन्थकारः पाणिनि । ताड़पत्राणी । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः ७ ५/८×१ ५/८ । ग्रन्थसंख्या ६० । पत्रसंख्या ४० । खण्डितः ।

धातुपाठः

क्रमाङ्कः- च१५३ विषयाङ्कः ९५

ग्रन्थकार…… । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११। आकारः १० १/२×३ १/२ । ग्रन्थसंख्या २६० । पत्रसंख्या १८ । चुराद्यन्तः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

धातुपाठवृत्तिः

क्रमाङ्कः-तृ ४०० विषयाङ्कः ९६

ग्रन्थकार......। ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६ । आकारः १४$\frac{1}{2}$×२। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या ४५। अदादि जुहोत्यादि गणमात्रा।

धातुवृत्तिः

क्रमाङ्कः च. ५६२ विषयाङ्कः ९७

ग्रन्थकारः ··· ···। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{1}{2}$×२। ग्रन्थ-संख्या । पत्रसंख्या ६९। अपूर्णः ।

धातुप्रत्ययपञ्जिका

क्रमाङ्कः प्र. ८१० विषयाङ्कः ९८

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम्। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ६।७।'। आकारः १३$\frac{1}{3}$×३$\frac{1}{3}$। ग्रन्थसंख्या ३४००। पत्रसंख्या १६५। अपूर्णा।

आदिवाक्यम्

प्रणम्य शिरसा देवीं बालानां हितकारिणीम् ।
यथासारं प्रवक्ष्यामि धातुप्रत्ययपञ्जिकाम् ।।१।।

धात्वर्थवर्णनम्

क्रमाङ्कः तृ. ३२७ विषयाङ्कः ९९

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः ६$\frac{1}{8}$×४ । ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या ८। अपूर्णः।

आदिवाक्यम्

ॐनमः सिद्धिगणेशाय नमः। भूसत्तायां ।। सतोभावः प्रवृत्ति निमित्तं सत्ता। चिती संज्ञाने संज्ञानं निद्राविगमाज्ञानमात्रं च। अतसातत्य गमने। नैरन्तर्येण भ्रमनं(णं)प्रापनं(णं) वा सातत्य गमनम्। श्चुतिर त्तरणे।। त्तरणे।। त्तरणं श्रवणम्। मन्थं विलोड्ने। विलोडनमाकुलीकरणम् । कुथिपुथिलुथिहिंसासंक्लेशयोः ।। प्राणवियोगफलकव्यापारो हिंसा ।। दुःखानुभवः संक्लेशः।। षिधु गत्याम् । गतिरिहोत्तरदेशसंयोगफलक व्यापारः।। षिधूशास्त्रे माङ्गल्ये च । आस्त्रं अनुशासनं माङ्गल्यं शिवम् । वदस्थेयैं। स्थैयं स्थिरी भवनम् ।। गदव्यक्तायां वाचि । व्यक्तोच्चारणमित्यर्थः ।।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पद्सूर्यव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ३८२ विषयाङ्कः १००

गून्थकारः । उत्सवकीर्तिः । ताडपत्राणि । प्राचीनदेवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः २३×२ । गून्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ४० । अपूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

ॐ सिद्धिः । ॐ नमः श्रीमहागणपतये ।
वाचा चन्द्रसमुद्भूतो मनः क्षीरार्णवाशुगात् ।
व्यापयोऽनेकशक्तीनां षोडशात्मेवधातुवान् ॥ (?)
सत्तादिर्धातुहेतुस्तरणिघृणिगृहे चाव्ययोलिङ्गसंज्ञा ।
व्याकृच्चित्रोद्भवादिः कृदकृतकथनो यो नवात्माष्टमूर्तिः ॥
संख्याकालोपसर्गाद्यवयवसगुणाः शास्त्रसर्गे च सर्गो
रुद्रोपेन्द्र प्रजेशः प्रकृतिपरयुतो धातवेऽस्मै प्रणौमि ।
सर्ववर्मगुहादीनां मतमादाय भास्वरम् ।
पदसुर्यो मयोद्योतो लिख्यते ध्वान्तशान्ये ॥
वालानां तिमिरवुद्धीनां स्वस्वान्ते सन्तामयि च । (?)
क्षमध्वं गुणिनः सर्वे सर्वशास्त्रार्थ वेदिनः ॥
क्रियाकारकसम्वन्धो विना वाक्येन दुर्घटः ॥
विभक्तिद्वययोगेन स्यत्रबोधमदुर्घटम् ॥
उदेतिपदसूर्योऽयं वान्तध्वान्तस्य नाशकः ।
तमो हीनेन छित्तेन दृश्यते निर्मलं पदम् ॥
इह विभक्तौ—द्वयोस्या इत्यादि ।
………… अम् औ शस् द्वितीया इत्यादि ।

अन्त्यवाक्यम्

जीर्यते रतृन् । अनृत् भवति जरन्त इति स्थितिः । स्त्रीपुंनपुंसके । जरन्, जरती, जरत ॥ एवंशतृ…समाप्ता–विति ।

पुष्पिकावाक्यम्

इति श्री…सरङ्ग उपाध्यायोत्सवकीर्तिकृतौ पदसूर्यप्रक्रियायां वर्तमानविभक्तिविरचित नाम प्रथमः ॥ (अतः खण्डिता)

परिभाषा

क्रमाङ्कः च. १०१२ विषयाङ्कः १०१

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८। आकारः १०×४३ । ग्रन्थसंख्या ८७। पत्रसंख्या ६। पूर्णा।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

परिभाषाभास्कर

क्रमाङ्कः तृ. ३२८ विषयाङ्कः १०२

ग्रन्थकारः भास्करः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः १०$\frac{1}{2}$×४। ग्रन्थसंख्या १३००। पत्रसंख्या ५०। पूर्णः ।

आदिवाक्यम्

श्री साम्बमवलम्वे ।। आखण्डलादि सुरमण्डलमण्डलंतमुदण्डको कविरहारहानलदण्डचण्डम् ईडेऽहमत्रवहुवोधितपद्मकाण्डं मार्तण्डमन्धतससं पूतिकालदण्डम् ।।१।।

श्रीगुरुं पितरौ नत्वा अग्निहोत्रीभास्कराभिधः ।।
भास्करं परिभाषाणां तनुते वालवुद्धये ।।२।।
युक्तायुक्ताभिज्ञं वद्यं भूयोभूयो विद्वद्वृन्दम् ।।
वामन्नामं याचे मन्दोमान्द्यं चेदशोध्यं सम्यक् ।।३।।
मृद्विमृद्वीकया तुल्या खरैरिवखलैर्यदि ।।
नाहृतेऽयं कृतिस्तस्मादस्माकं हानिरस्ति किम् ।।४।।

तत्र तावद्भाषष्यक्तायांवाचीत्यस्मात्परितो भाष्यत इति व्युत्पत्ते कर्मणि घञुत्पत्तेस्तथा प्रतीतेश्च परिभाषापदं यौगिकम् ।। नचैवं सति क्वापिरुढ्यनङ्गीकारे दाक्षायणयज्ञे न स्वर्गकामो यजेतेति वाक्यगतदाक्षायणपदस्य यौगिकत्वेन संज्ञात्वात्पूर्वपदात्संज्ञायामग इति णत्वानापत्ति रिति वाच्यम् ।।

अन्त्यवाक्यम्

वस्तुतस्तु नानाचार्याणाभिमानि वचनानि पूर्वोदाहृतलण् सूत्रादिगत णकाराद्युपादान तात्पर्यज्ञापकेभ्य इष्टसिद्धये केवलं पाणिन्यादि मुनित्रयेणेररीक्रियन्ते ।। अतएवानिष्ट प्रसक्तौ नैषामभ्युपगम इति ज्ञापकसिद्धं न सर्वत्रेतिपरिभाषाया न्यायसिद्धार्थानुवादिकात्वमिति न परिभाषावशादनिष्टापादनं । सांप्रतमिति सकलेष्ट सिद्धिः ।।०।।

परिभाषा कमलिनीर्युक्तिरुग्भिविकासयन् ।।
भास्करः पण्डितादीनां स्वान्तं सानन्दयत्वयम् ।।१।।
त्र्यम्वकेश्वर पुरीकृतवासादग्निहोत्रिकुलनीरधि चन्द्रात् ।।
पुण्यं पूर्णपुरुषोत्तमभट्टादुद्बभूव सुकृतीहरिभट्टः ।।
चिद्वाक्यनिचयावचयेन प्रेक्षितो विधिरिवेहबुधोघैः ।।

लोकगीतविमलायतकीर्तिः सोऽपिसज्जनमणिर्जयतिस्म । तस्यादुद्भूतकीर्तेः कृतसुकृतभरान्मन्त्रस्वतन्त्रः साधूनामग्रगण्यो गदद्लनविधौ तानवानां शरण्यः ।।

काशीक्षेत्रधिवासी हृतकटितररातिषड्वर्गदंभः ।।
श्रीमानापाजिभट्टः सुरयजनरतः शुद्धधीरा विरासीत् ।।४।।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तनय इह तनीयोचीकरद्भास्कराख्य ॥ फणिपतिमणि नामाशयं भावयित्वा ॥ परगतपरिभाषा भास्करं चापि यन्तत्सुरतररविपादे सच्चिदानन्दरूपे ॥४॥ अत्राभ्यासो मनीषावा सुकृतं वाम किञ्चन ॥ मन्ये गूरुकृपाकल्पलतिकै वादि कारणम् ॥

पुष्पिकावाक्यानि

इति श्रीमदग्निहोत्रिवंशावतंसापाजिभट्टसूनुः पराभिधानहरिभास्करकृते परिभाषाभास्करे प्रथमोऽध्याये प्रथमः पादः।

,,	,,	प्रथमे द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, तृतीयः पादः ।
,,	,,	प्रथमोऽध्यायः ।
,,	,,	द्वितीये प्रथमः पादः ।
,,	,,	,, द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, तृतीयः पादः ।
,,	,,	द्वितीयोऽध्यायः ।
,,	,,	तृतीयः प्रथमः पादः ।
,,	,,	,, द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, तृतीयः पादः ।
,,	,,	तृतीयोऽध्यायः ।
,,	,,	चतुर्थे प्रथमः पाद ।
,,	,,	,, द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, तृतीयः पादः ।
,,	,,	चतुर्थोऽध्यायः ।
,,	,,	पञ्चमें द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, चतुर्थः पादः ।
,,	,,	पञ्चमोऽध्यायश्चः ।
,,	,,	षष्टे प्रथमः पादः ।
,,	,,	,, द्वितीयः पादः।
,,	,,	षष्टस्य चतुर्थः षष्टाध्यायश्च ।
,,	,,	सप्तमे प्रथमः पादः ।
,,	,,	,, द्वितीयः पादः ।
,,	,,	,, तृतीयः पादः ।
,,	,,	सप्तमोऽध्याय. ।
,,	,,	समाप्तिमारत् ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

परिभाषाभास्करः

क्रमाङ्कः च. ७३१ विषयाङ्कः १०३

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १६। आकारः ११$\frac{१}{२}$×४। ग्रन्थसंख्या ४००। पत्रसंख्या ३१। अपूर्णः।

परिभाषावृत्तिः

क्रमाङ्कः तृ. ३८३ विषयाङ्कः १०४

ग्रन्थकारः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः १३$\frac{३}{८}$×$\frac{७}{८}$। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १४। समयः ने. सं. ५४५,

आदिवाक्यम्

ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥ प्रणम्य स्वदमद्वादध्वान्तविध्वंस भास्करम् ... परि भाषार्थः

परिभाषेन्दुशेखरः

क्रमाङ्कः तृ. १०२ विषयाङ्कः १०५

ग्रन्थकारः । नागेशभट्ट । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १०$\frac{३}{४}$×३$\frac{७}{८}$। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या ८४। पूर्णः ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः। वासुदेवाय नमः। परमात्मते नमः।
नत्वा साम्वशिवं व्रह्मनागेशः कुरुते सुधीः।
बालानां सुखवोधाय परिभाषेन्दुशेखरम् ।।१।।

प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकान्यत्र पाणिनीयतन्त्रे ज्ञापकन्यायसिद्धानि भाष्यवार्तिकयोर्निवद्धानि यानि परिभाषारुपाणि तानि व्याख्तायस्ते।

ननु लण्, अइउण, सूत्रयोर्णकारयेवोपादानेनालिण ग्रहणेषु सन्देहाद निर्णयोऽतः आहः- व्याख्यानतो विशेषप्रतिपर्त्तिर्न हि संदेहादलक्षणम् ।।१।। विशेषस्यान्यतराद्यर्थरुपस्य व्याख्यानाच्छिष्टकृतात्प्रति पत्तिर्निश्चयो हि यतः संदेहाच्छास्त्रमलक्षणमननुष्ठापक लक्षणमलक्षणं तथा न शास्त्रस्य निर्णयजनकत्वौवित्यादित्यर्थः ।।

अन्त्यवाक्यम्

तत्र विभक्तिनिर्देशे संमृद्य ग्रहणे च सार्धास्तिोमात्रा इण्ग्रहण इति तिस्रोमात्रा इतिलक्षण सूत्रे भाष्योकेः तया। ओतः इ यनि (७।३।७१) इति सूत्रे शितीति वक्तव्य तत्रायमर्थः ष्ठिवुक्लमु

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

(७।३।७५) इतिसूत्रे शितीति न कर्तव्यं भवतीति भाष्ये न केवलं सात्रालाघवं यावदयमर्थ इति कैयटोक्तैः प्रायेणेति शिवम् ।

इति श्रीमदुपाध्यायोपनामकः शिवभट्टसुतस्सतीगर्भजनागेशभट्टकृतः परिभाषेन्दुशेखरः समाप्तः

परिभाषेन्दुशेखरः

क्रमाङ्कः द्वि. ३६७ विषयाङ्कः१०६

ग्रन्थकारः नागेशभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११। आकारः ६$\frac{3}{4}$×५। ग्रन्थसंख्या १४००। पत्रसंख्या ४५। आदिखण्डितः। समयः शाके १७२१।

परिभाषेन्दुशेखरः

क्रमाङ्कः च. ७४२ विषयाङ्कः १०७

ग्रन्थकारः-नागेशभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकारः ११×४$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या १६००। पत्रसंख्या ४६। अपूर्णः।

परिभाषेन्दुशेखरः (सटिप्पणम्)

क्रमाङ्कः-वृ. २६१ विषयाङ्कः १०८

ग्रन्थकारः-नागेशभट्टः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः पंक्तयः ६। आकारः १०×४। ग्रन्थसंख्या १५००। पत्रसंख्या ५३। पूर्णः।

परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या (गदानाम्नी)

क्रमाङ्कः तृ. १०२ विषयाङ्कः १०९

ग्रन्थकारः-नागेशभट्टः। टीकाकारः-वैद्यनाथः पायगुण्डः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०$\frac{7}{8}$×४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ११२। सम्पूर्णा। समयः सं. १८६०।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमोः ॥ ब्रह्मादयो यस्य न पारमाप्नुयन् गंगाङ्कितं मस्तकदेशवासिनी। वामार्द्ध देहाऽपि न चण्डिकायां ध्यायामि देवं सनकादि वन्द्यम ॥१॥

वैद्यनाथः पायगुण्डो नत्वा नागेश्वरं गुरुम्।
विवृतिं परिभाषेन्दुःशेखरे तनुते गदाम् ॥

प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थमिष्टदेवतानतिरुपं मङ्गलमाचरञ्छिष्यशिक्षायै व्याख्यातृश्रोतृणामनुषङ्गतो मङ्गलायच निबध्नाति—नत्वेति॥ निर्गुणमूर्ते नत्य

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

संभवादाह–साम्वेति। रुपकमिदं बालानां भाष्यादितः परिभाषार्थ निर्णयासामर्थानाम्। परिभाषा एवेन्दुः, अर्थप्रकाशकत्वात्स शेखरे यस्येति । ग्रन्थपक्षे तत्र तासामेव व्याख्येयत्वेन वन्धत्वान्मस्तकधृतत्वमारोप्यते । यद्वा स शेखरे भूषणं यस्य । यद्वा तस्य शेखर आश्रयः। यद्वा तासां। प्रकाशकालंकारस्तम्। शित्रपक्षे तु परिभाषा इवेन्दुरित्यादि स्पष्टमेव। ननु कास्ताः परिभाषा अत आह प्राचीनेति। इन्द्रादीत्यर्थः। वाचनिकानि सूत्ररुपेण पठितानि। अत्र अस्मिन्। एवमग्रेऽपि ज्ञापकेत्यस्य प्रायेणेत्यादिः । तथा च वाचनिकानमपि तत्सहचरितानां संग्रहः। न्यायसिद्धाज्ज्ञापकसिद्धस्य प्रावल्येनाभ्यर्हितत्वाज्ज्ञापक शब्दास्य द्वन्द्वे पूर्वनिपातः॥ तत्रैतच्छास्त्रीयं लिङ्गं ज्ञापकम्,एतच्छास्त्रलोकतन्त्रान्तरप्रसिद्धा युक्तिर्न्यायः। अनेन सूत्रपाठस्थ परि भाषाणामत्राव्याख्यानेपि न क्षतिरिति सूचितं। प्राचीनोक्तानां कासांचिद्प्रामाण्याय चाऽऽह–भाष्येति॥ अनेन रुढ्यर्थ तावच्छेदकमुक्तम्। तथा च शुद्धरुपमिदं परिभाषापदम् यद्वा योगरुढमस्तु। परितो भाष्यते यासेति योगवंभवात्। अतएव परितोव्यापृतां भाषां परिभाषां प्रचक्षते इत्यभियुक्तोक्तिः। परिभाषा पुनरेकदेशस्थेत्यादिभाष्यं च संगच्छते। एतेन शुद्धयौगिकमिदमिति भ्रान्तोक्तिरपास्ता संज्ञादिष्वति प्रसंगादितिभावः। पुनः प्रतिज्ञातु स्पष्टार्था। पद्यात्तथाऽप्रतीतेः। तत्रभायेसर्वतः पूर्व व्याख्यानत इत्यस्या उक्तत्वेन सर्वशास्त्रोपकारकत्वेन च तां तावद्वक्तु शक्यते नन्विति॥

अन्त्यवाक्यम्

अन्यथा ह्रस्वस्येत्यत्रा च इत्येवसिद्धे ह्रस्वग्रहणसामर्थ्यादिव तुङ्नेति ज्ञापकपर्यन्तधावना संगतिः स्पष्टैवेतिबोध्यमितिभावः। प्रायेणेत्युक्तस्यफलमाह-अचीति। संमृद्येति। आदेशेन तौ निवर्त्येत्यर्थः। ग्रहणं नेति पाठः। तदेवोपपादयति–तत्रेति। अचीति सूत्र इत्यर्थः। तयोर्मध्ये, इति वार्थ ग्रहणेचेतिपाठः। इति तिस्र इति। पदच्छेदाभिप्रायेणेदं अतएवोक्तं विभक्तिनिर्देश इति संहितायां तु सार्धमात्रा द्वयमेवेति बोध्यम्। तथेति। तथेति भाष्य इति कैयटोक्ते रित्यन्वयः। मत्यर्थः प्रयोजनम्। यावदिति। पदगौरवलाघवमपीत्यर्थः ऋलृक्सूत्रभाष्यं तु पदलाघवपक्षेणापि सुयोजमिति नात्र तदुक्तम्। एवं ज्ञाजनोर्जेत्यादि सूत्रभाष्यमप्यत्र गमकं बोध्यमित्यत्र विस्तर इति सर्वमनवद्यमिति शिवम्॥

इति श्रीमत्पायगुण्डोपाख्यमहादेवसुतवेणीगर्भजवैद्यनाथभट्टकृतः परिभाषेन्दुशेखरकाशिका परिपूर्णा। संवत् १८६०।

परिभाषेन्दुशेखरः

क्रमाङ्कः च. ७४२ विषयाङ्कः ११०

ग्रन्थकारः नागेशभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकारः ११×४३। ग्रन्थसंख्या १६००। पत्रसंख्या ४६। अपूर्णः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

परिभाषेन्दुशेखरः सटीकः

विषयाङ्कः १११

क्रमाङ्कः च. ९९१

ग्रन्थकारः नागेशभट्टः। टीकाकारः वैद्यनाथः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या ४२००। पत्रसंख्या १४०। पूर्णः।

पाणिनीयशिक्षा

विषयाङ्कः ११२

क्रमाङ्कः तृ. २५२

ग्रन्थकारः पाणिनिः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ८×४$\frac{3}{8}$ ग्रन्थसंख्या ६०। पत्रसंख्या ६। पूर्णा।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः। श्रीगुरवे नमः। ॐ अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा ॥ शास्त्रानुपूर्वं तद्विद्याद्यथोक्तं लोकवेदयोः ॥ प्रसिद्धमपि शब्दार्थमविज्ञातमबुद्धिभिः ॥ पुनर्व्यक्ती करिष्यामि वाच उच्चारणे विधिः ॥ त्रिषष्टिश्चतुः षष्टिर्वा वर्णाः शंभुमते मता ॥ प्राकृते संस्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयंभुवा ॥ स्वरा विंशतिरेकश्च स्पर्शानां पञ्चविंशतिः ॥ यादयश्च स्मृताह्यष्टौ चत्वारश्चयमास्मृताः अनुस्वारो विसर्गश्चः कः पौ चापि पराश्रितौ ॥ दुस्पृष्टश्चेति विज्ञेयो लृकारः प्लुत एव च ॥

अन्त्यवाक्यम्

शङ्करः शाङ्करीं प्राददाक्षीपुत्राय धीमते ॥
वाङ्मयेभ्यः समाहृत्य देवीं वाचमितिस्थतिः ॥
येनाक्षर समाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ॥
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥
येन धौतागिरः पुसां विमलैः शब्दवारिभिः ॥
तमश्चाज्ञानजं भिन्नं तस्यै पाणिनये नमः ॥
अज्ञानांधस्य लोकस्य ज्ञानांजनशलाकया ॥
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्यै पाणिनये नमः ॥

त्रिनयनमभिमुखनिःसृतामिमां य इह पठेत्प्रयतश्च सदा द्विजः ॥ स भवति धनधान्यपशुपुत्रकीर्तिमानतुलं च सुखं समश्नुते दिवीति दिवीति ॥ अथ शिक्षामात्मोदात्तश्च हकारं रचकाराणां यथागीतयचोस्पृष्टोदात्तं चाषस्तुशङ्कर एकादशः ॥ इति वेदनासिकायां शिक्षाध्यायः प्रकरणं समाप्तम् ॥ संवत् १९४१मार्गशिर्षवद्य १३ शनिवासरे समाप्तम् ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पाणिनीयशिक्षा

क्रमाङ्कः द्वि. १४५

विषयाङ्कः ११३

ग्रन्थकारः पाणिनिः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः ६$\frac{१}{४}$×३$\frac{१}{८}$। ग्रन्थसंख्या ६०। पत्रसंख्या ४। पूर्णा । समयः शाके १७१५।

पाणिनीयशिक्षा

क्रमाङ्कः च. ७१८

विषयाङ्कः ११४

ग्रन्थकारः पाणिनिः। मध्यदेशीय कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकारः १०$\frac{१}{६}$×५ ग्रन्थसंख्या ६०। पत्रसंख्या ४। पूर्णा। समयः श १६६५।

पाणिनीयशिक्षा

क्रमाङ्कः च. १४०५

विषयाङ्क ११५

ग्रन्थकारः पाणिनिः। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकार ६।$\frac{३}{४}$ × २$\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या १६०। पत्रसंख्या ८। आदिखण्डिता।

पुञ्जराजीयकृत्व्युत्पत्तिः।

क्रमाङ्कः च. ६६३,

विषयाङ्कः ११६

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११। आकारः ६$\frac{५}{६}$×४। ग्रन्थसंख्या १७५। पत्रसंख्या ७। पूर्णः।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः । कृत्कर्त रि-तृचुणौकर्तरि । डुपचष् पाके, पचतीति पक्ता। हृञ् हरणे हरति हर्त्ता । डुकृञ्करणे करोति कर्त्ता। डुभृञभर्त्ता। भुजभोक्ता । डुदाञ् दाता। या प्रापणे याता ष्टा स्थाता। माङमाने माता।

अन्त्यवाक्यम्

पदस्तेन निर्दिष्टाद्वर्णात् न भवति। यथा अः विष्णुः। इः कामः। कः प्रजापतिः। खमाकाशम् चः चन्द्रमा । रेफः। रादि पतेवा। पत्वेकारः रकारः॥ इति पुञ्जराजस्थ व्युत्पत्तिः॥ शुभम्॥

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३१०

विषयाङ्कः ११७

ग्रन्थकारः रामचन्द्रभट्टः । मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{३}{४}$×४ ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १३१। सुवन्तान्ताः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः। श्री मद्विठलमानस्य पाणिन्यादिमुनीन् गुरुन्। प्रक्रियाकौमुदी कुर्मः पाणिनीयाऽनुसारिणीम् ॥ अइउण, ऋलृक् एओङ, ऐऔच, हयवरट् लण, ञमङणनम्, झभञ् घढधष्, जबगडदश, खफछठथचटतव, कपय, शषसर, हल, इति प्रत्याहार सूत्राणि। हकारादिष्वकार उच्चारणार्थः,

हकारो द्विरुपात्तोय मटिशल्यपि वाञ्छता ॥
अर्हेणाधुक्त्त्दितत्र द्वयंसिद्धं भविष्यति ॥

उपदेशेऽजनुनासिक इत्। उपदेशेऽनुनासिकोऽजित्संज्ञः स्यात् ॥ प्रतिज्ञानुनासिक्या पाणिनीयाः ॥

धातुसूत्रगणोनादि वाक्यलिङ्गानुशासनम्।
आगमप्रत्ययादेशा उपदेशाः प्रकीर्तिता ॥

तस्यलोपः। तस्येतोलोपः स्यात्। णादयः प्रत्याहार्थाः

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र ७६ विषयाङ्कः ११८

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः १४$\frac{3}{8}$×३$\frac{1}{4}$ ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या ७। अच्सन्ध्यन्ताऽपूर्णा।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३०८ विषयाङ्कः ११६

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। नेपालीयं कागतम्। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १२×३$\frac{3}{8}$ ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १४४। सुबन्तान्ता। समयः ने. सं. ७८४

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र, ३०६ विषयाङ्कः १२०

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। नेपालीयं कागतम्। मैथिली लिपिः। पंक्तयः७। आकारः १०$\frac{1}{2}$×३$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १४१। सुबन्तान्ता। समयः ने. सं. ७६२।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र, ३११, विषयाङ्कः १२१

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः १३×४$\frac{1}{4}$। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १०६। सुबन्तान्ता। संवत् १६६६।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३११ विषयाङ्कः १२२

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी नेवारी च लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः १३×४$\frac{१}{४}$। ग्रन्थसंख्या १२००। पत्रसंख्या ७३। तिङन्ततोवैदिकान्ता ।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३१२ विषयाङ्कः १२३

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १०×४$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या ४००। पत्रसंख्या १७। पथिञ्छन्दान्ता ।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३१२ विषयाङ्कः १२४

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः ६$\frac{१}{२}$×२$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या २००। पत्रसंख्या १६। मध्यखण्डिता ।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३१२ विषयाङ्कः १२५

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ८। आकारः १२$\frac{१}{२}$×४। ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या ३०। हलन्तनपुंसकलिङ्गान्ता ।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३१३ विषयाङ्कः १२६

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १३×३$\frac{५}{८}$। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १२८। सुबन्तान्ता ।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ३८० विषयाङ्कः १२७

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः १०$\frac{३}{४}$×४$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या २०० पत्रसंख्या ६। प्रकीर्णः

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ४४६ विषयाङ्कः १२८

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १२×३। ग्रन्थसंख्या २४००। पत्रसंख्या ११०। सम्पूर्णा।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः १२६

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। ताड़पत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १४×१३। ग्रन्थसंख्या६००। पत्रसंख्या ६२। अपूर्णा।

प्रक्रियाकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १०७६ विषयाङ्कः १३०

ग्रन्थकारः रामचन्द्रः। ताड़पत्राणि।मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५।६-। आकारः १५×२१। ग्रन्थसंख्या ३०००। पत्रसंख्या १२१। द्विरुक्तान्ता। समयः ल. सं. ५५८,

प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या

क्रमाङ्कः प्र. १६६७ का. १-२ विषयाङ्कः १३१

ग्रन्थकारः विट्ठलः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः पंक्तयः⋯आकारः⋯। ग्रन्थसंख्या पत्रसंख्या ७६। जीर्ण रुपा।

प्रत्याख्यानसंग्रहः

क्रमाङ्कः च. ४२ विषयाङ्क १३२

ग्रन्थकारः । ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः । ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या ३३। आदिखण्डितः।

प्रयोगमुखम्

क्रमाङ्कः प्र. १४६० विषयाङ्कः १३३

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः ६×१। ग्रन्थसंख्या ७००। पत्रसंख्या ७२। पूर्णम्। समयः ने. सं. ७६०।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रयोगमिच्छताज्ञातुं ज्ञेयं कारमादितः ॥

संज्ञया षड्विधं भेदा त्रयोविंशतिधा पुनः ॥

तत्र पञ्चविधकर्ता कर्मसप्तविधं भवेत् ।

करणं द्विविधं चैव संप्रधानं त्रिधा मतम् ॥

अपादानं द्विधा चैव तथाधारश्चतुर्विधः ।

करोति कारकः सर्वन्तत्स्वातनीयविवक्षया ॥

तत्र कर्तर्यभिहिते प्रथमैव बिधियते ।

तृतीया चाथवा षष्ठी स्मृतानभिहिते द्विधा ॥

तथा कर्मण्यभिहिते विभक्ति विधिपूर्विकाम् ।

अनुक्ते प्रथमां हि स्वापञ्चमीं सप्तमीन्तथा ॥

तृतीया पञ्चमी चैव षष्ठी च करणे त्रिधा ।

षष्ठी चतुर्थी तृतीया संप्रधाने त्रिधा मता ॥

अन्त्यवाक्यम्

लक्षणहेतोः क्रियाया इति शतृशानचौ तौ सदित्यनेन शतृशानचो सत्संज्ञा विहिता ततश्च तव्यसत्संज्ञकात्याञ्च समासो न सिद्ध्यति तव्य यथा । कठः कर्तव्यो देवदत्तस्यैवमादयः । शतृ यथा, कटस्य कुर्वन्नित्येवमादौ ॥ शानच यथा । कटस्य कुर्वाण इत्यादि समासो न सिद्धचति, कथं तव्यसत्संज्ञयाभ्यां समासो न पुराणनाटककाव्यादिषुसिद्धत्वात् । इति प्रयोगमुखे कृतपटलः समाप्तः । संवत् ७६० आश्विनकृष्ण प्रतिपद्यादित्ये श्रीमहादेवोपाध्यायेन लिखितमिदं पुस्तकम् ।

प्रयोगमुखम्

क्रमाङ्कः प्र. १५६० विषयाङ्कः १३४

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १२×३½ ।

ग्रन्थसंख्या १००० पत्रसंख्या ५६ । अपूर्णः ।

प्रयोगमुखम्

क्रमाङ्कः च. १५१ विषयाङ्कः १३५

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १०×३½ ।

ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १६ । सप्तमपटलः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रयोगमुखम्

क्रमाङ्कः च. १५१ विषयाङ्कः १३६

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी तथा देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १०$\frac{१}{२}$×३ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ४८ । कृत्पटलपरिच्छेदः ।

प्रयोगविधिः

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषाङ्कः १३७

ग्रन्थकारः वररुचिः । ताड़पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १३×१$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या २२। अपूर्णः ।

प्रश्नव्याकरणटीका

क्रमाङ्कः च. १४६ विषयाङ्कः १३८

ग्रन्थकारः जीबभोगी । ताड़पत्राणि । प्राचीन देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १३×२$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या २२१० । पत्रसंख्या १५२ । मध्यान्तखण्डिता ।

आदिवाक्यम्

सिद्धमरुअ मणिंदि अमकिद् अमणवज्ज मच्च अंवीरं । णविक्रसयलतिभु अणमन्थ अचूडामणिसिहस्थं।। एषाहिगाथा भगवतो जिनवरस्य स्तुत्यर्थे सर्वस्येवा हि सा(शा)स्त्रस्यादावारभ्यमाणस्येष्टदेवतानमस्कारं विघ्नविनासनाय मङ्गलार्थं । च युक्तं कर्तुमितिकृत्वान्ततो वीरस्य स्तुतिः क्रियते । सिद्धिं सिद्धिमुपागतं निर्वाणमित्यर्थः अरुअं रुहेपरहितं अणिदिअं इन्द्रियाणि । तानि यस्य नविद्यन्ते सोयमनिन्द्रियः ।। इन्द्रियरहितस्तु मनिन्द्रियम् अकिदअं अकृतकं कण्ठरहितं अणवज्जं अनवद्यं श्रेष्ठमित्यर्थः । अचद अच्युतं चयवनं च्युतिरित्यर्थः । नच्युतं, यस्मान्नभूयस्य पतनं संसारेऽस्मिन् विद्यत इति । अच्युतं तस्माच्युतस्समच्युतकमाह । वीरं श्रेष्ठं प्रधानं जिनवरमित्यर्थः । णविख्रणसयलति अणमस्यत चूड़ामसिणिसिहस्थं । नविक्रख प्रणम्य नमस्कृत्येत्यर्थः । कथमाह । सकलत्रिभुवनमस्तकचूडामणि सिखास्थं सकलमशेषं त्रीणि भुवनानी त्रिभुवनं तस्य सकलत्रिभुवनस्य मस्तकमुत्तमाङ्गं शिरइत्यर्थः । सकलत्रिभुवनमस्तकचूड़ा तस्याः सकलत्रिभुवनमस्तक चूडायाः तस्यां चामणिः सकलत्रिभुवनमस्तकचूड़ामणेः सिखा प्रभा दीप्ति रुचीतः । तेजोज्योतिरित्यर्थः । सकलत्रिभुवनमस्तक चूडामणिसिखा तस्यांस्थितमासीनं, सकल त्रिभुवनमस्तकसिखास्थं भगवन्तं वीरं प्रणम्येत्यर्थः ।।

पुष्पिकावाक्यम्

प्रश्नव्याकरणटीकायां दर्शनद्योत्यां वर्गरचनाप्रथमप्रकरणं समाप्तम्

" " संकटविकटाप्रकरणम्

" " अभिघ तन्त्रकरणम्

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

,, ,, मूलसञ्ज्ञा प्रकरणम्

,, ,, गजविलुलितकरणसंख्याकरणं समाप्तमिति ।

,, ,, सिंहावलोकननामप्रकरणं समाप्तमिति

,, ,, संहितायां समविषयप्रकरणं समाप्तमिति

,, ,, गुणकारप्रकरणं समाप्तम् ।

,, ,, समाप्तम् ।

प्राकृतमणिदीपिका

क्रमाङ्कः प्र. ३८६ विषयाङ्कः १३९

ग्रन्थकारः चीनवम्मभूपालः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ११$\frac{5}{8}$×३$\frac{5}{7}$ । ग्रन्थसंख्याः । पत्रसंख्या २९ । पूर्णा ।

प्राकृतसञ्जीवनीवृत्तिः (प्राकृतप्रकाशटीका)

क्रमाङ्कः प्र. ३५६ विषयाङ्कः १४०

ग्रन्थकारः विजयराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ आकारः १०$\frac{5}{8}$×३$\frac{5}{8}$ । ग्रन्थसंख्या ४९० । पत्रसंख्या ३६ । मध्यान्त खण्डिता ।

आरम्भवाक्यम्

ॐ नमः सर्वज्ञाय । हृत्पद्मसद्मोदरवर्त्तिरुपं ध्यातं सुधास्पन्दिसदैव यस्याः । प्रकल्पते वाङ्म घते त्व सिद्धं देवीं नमस्वामि सरस्वतीताम् ॥

मन्त्रत्तोभितदुःखे सिन्धुविलसद्धिण्डीरपिण्डोयम संमूर्च्छत्यनघोष घटतान्या घूर्णिताशागजः स्तिप्तत्कज्जलपुञ्जमेचकरुचौ कृष्णस्य पाणौ स्थितो युष्माकं शरदभ्रखण्ड···वखेस्तत्याब्जजपोमुदे । भट्टश्रीशिवराजोद्गतदोषः प्रसमितान्यतेजस्वी सूर्यइव सत्यवत्यासमजनि सूनुर्विजयराजः॥ पूर्णक लोप्यकलङ्को जात्तावसुधातले सुधाकिरणः । तत्पादसमुपजीवि वसन्त ताजानुजस्तस्य । सव्यक्त रुपसिद्धि सोनतिर्संत्तपविस्तरामकरोत् । वररुचिसूत्रेष्वेतां प्राकृतसंजीवनी वृत्तिम् ।

प्राकृतसञ्जीवनीवृत्तिः

क्रमाङ्कः १६९७ का १-२ विषयाङ्कः १४१

ग्रन्थकारः-वसन्तराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । आकारः । ग्रन्थसंख्या पत्रसंख्या १९ । आदिखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्राकृतानुशासनम् (पैशाचिकसूत्रञ्च)

क्रमाङ्कः च. १५० विषयाङ्कः १४२

ग्रन्थकारः पुरुषोत्तमदेवः। ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः ११$\frac{5}{8}$×१$\frac{3}{8}$। ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या १६। पूर्णम्। समयः सं ३८५।

आदिवाक्यम्

नमो वुद्धाय। ऋऋॄ लृलॄनस त्रनोमोनउश्चणा पृथक् नशषौ द्विवचनश्चैव चतुर्थीदस्यते क्कचित्। अदुदौतावा।

प्रासादकौमुदी (उत्तरार्द्धम्)

क्रमाङ्कः तृ. १४८ विषयाङ्कः १४३

ग्रन्थकर्ता राजापृथ्वीपालसेनः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{6}{8}$×३$\frac{7}{8}$। ग्रन्थसंख्या ४८००। पत्रसंख्या ९०।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः॥

लीलया यश्चरीकर्त्ति वरीभर्ति जगत्त्रयम्॥
गुणैस्त्रिभिर्जरीहर्त्ति स ईशो विदधातु शम्॥१॥

अथ दशलकारा प्रदर्श्यन्ते। लट्, लिट्, लुट्, लृट्, लेट्, लोट्, लङ्, लिङ्, लुङ्, लृङ्। एषु पञ्चमो लकारश्छन्दोमात्रगोचरः। लः कर्मणि च भावेचाकर्मकेभ्यः, लकाराः सकर्मकेभ्यः कर्मणि कर्तरि च स्युरकर्मकेभ्यो भावे कर्तरि च। फलव्याप्रारयोरेकनिष्टतायामकर्मकः। धातुस्त योधर्मिभेदे सकर्मक उदाहृतः॥१॥ वर्तमाने लट्। वर्तमानक्रिया वृत्ते धीतोर्लट्स्यात्॥ अटावितौ उच्चारण सामर्थ्यान्मलस्येत्वम्। भू सत्तायाम्॥

अन्त्यवाक्यम्

चायते रसुन्, चायेरन्ने ह्रस्वश्चेति चकारादसुनो नुडागम, लिति लितिप्रत्ययात पूर्वमुदात्तं स्यात्। चिकीर्षकः, अत्र ईकारस्थोदात्तता इत्यादि प्रयोग मनुसृत्यान्वाख्यातव्यम्, इति स्वरप्रक्रिया।

इति श्रीअनवद्यगद्यपद्यविद्याविनोदोतिशान्तः करणावाङ्मनसगोचरमहिममण्डित श्रीमन्महाराजाधिराज श्रीपृथ्वीपालसेनभूपुरन्दरविरचितायां प्रासादकौमुद्यामुत्तरार्द्धं सम्पूर्णम समाप्ता चेयं प्रासादकौमुदी॥

श्री पृथ्वीपालभूपस्य कृतिः प्रासादकौमुदी।
तत्रोत्तरार्द्धं संपूर्णमपर्णा तेन तुष्यतु॥१॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

श्री पृथ्वीपाल भूपेन सर्वेषामुपकारिका ।।
अकारि पाणिनीयानां रम्याप्रासाद कौमुदी ।।२।।

श्री पृथ्वीपाल राजेन्द्रानुज्ञासंपादनक्षमः ।।
अलिखद्वीरभद्रो सौ रम्यां प्रासादकौमुदीम् ।। ३ ।।

अज्ञानादथवालस्यादत्रदोषः क्वचिद्भवेत् ।।
सन्तः संवीक्ष्य सम्यक् तं शोधयन्तु कृपान्विता ।। ४ ।।

अज्ञै र्न ज्ञायते दोषः प्राज्ञस्तंशिक्षयन्ति च ।
अतो नारोपयन्त्येव शिष्टातं ग्रन्थकर्तृषु ।।५।।

सन्तस्तुष्यन्तिदोषाच्चौ समासाद्य गुणागुकम् ।।
कंटकद्रमसंकीर्णेष्वरण्येष्विव चन्दनम् ।।६।।

खलाः खलु विचिन्वन्ति दोषलेशं गुणार्णवे ।।
फलिताम्रवणेकाकाः पिचुमन्दफलं यथा ।।७।।
मनीषी लिखनेवेत्ति पुस्तकस्य परिश्रमम् ।।
नस्त्री वन्ध्या विजानाति प्रसवस्य हि वेदनाम् ।।८।।

शुभम् भूयात ।।

प्रौढमनोरमा (सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या)

क्रमाङ्कः च. १५३ विषयाङ्कः १४४

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः ११×४½। ग्रन्थसंख्या ८०००। पत्रसंख्या ३६५। तिङन्तान्तम् ।

भाषावृत्तिपञ्जिका

क्रमाङ्कः प्र. ३५६ विषयाङ्कः १४५

ग्रन्थकारः विश्वनाथः । ताड़पत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १३⅞×२। ग्रन्थसंख्या २१००। पत्रसंख्या ८२। आद्यन्तरहिता ।

भाषावृत्तिविवरणपञ्जिका

क्रमाङ्कः प्र. ४२५ विषयाङ्कः १४६

ग्रन्थकारः विश्वसारः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १२⅞×२। ग्रन्थसंख्या ३२००। पत्रसंख्या ६८। द्वितीयाध्यायान्ता, आद्यखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

भाषावृत्तिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र, ३८२ विषयाङ्कः १४७

ग्रन्थकारः पुरुषोत्तमदेवः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ५।६। आकारः १३ १/२ × २ ३/८। ग्रन्थसंख्या ७। पत्रसंख्या २१७। ४ अध्यायपर्यन्तम् ।

भाषावृत्तिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ११८३ विषयाङ्कः १४८

ग्रन्थकारः पुरुषोत्तमदेवः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०×४ १/२। ग्रन्थसंख्या ४५०। पत्रसंख्या १७। आद्यन्तखण्डितम् ।

भाषावृत्तिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १२६१ विषयाङ्कः १४९

ग्रन्थकारः पुरुषोत्तमदेवः। ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १२ ६/२×२ १/३। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या ५३। आद्यन्तखण्डितम् ।

भाषावृत्तिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १६३४ विषयाङ्कः १५०

ग्रन्थकारः पुरुषोत्तमदेवः । ताडपत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १५ १/८×१ ७/८। ग्रन्थसंख्या ३३००। पत्रसंख्या १६६। आद्यन्तखण्डितम् ।

भाषाप्रदीपोद्योतटीका (पायगुण्डीनाम्नी)

क्रमाङ्कः तृ. ८ विषयाङ्कः १५१

ग्रन्थकारः वैद्यनाथपायगुण्डः। मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११। आकारः १३ ७/८×५ ३/८। ग्रन्थसंख्या ५०००। पत्रसंख्या १५२। र प्रत्याहारसूत्रान्तम् ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः ॥

पतञ्जलिसुमाकान्तकमनीयविभूषणम् ।
सहस्रवदनां भोज सुवासितजगद्गणम् ॥१॥

योगिहृत्पद्मवसनं मलमात्रविदारणम् ।
स्फोटाभिधं स्फोटमूलं रुपकारणकारणम् ॥२॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वैद्यनाथपायगुण्डो ध्यात्वा ध्यात्वा परं गुरुम् ।
भाष्यप्रदीपसूद्योतान् व्याचष्टे गुढसंविदे ॥३॥
शास्त्रनिर्णयकंन्यायकलापं मुनिसत्तमः ।
सूत्ररुपेण कुर्वन्ति शिवस्यैवाज्ञयैवतु ॥४॥
अल्पाक्षरसमंदिग्धं सारवद्विश्वतोमुखम् ।
अस्तोभमनवद्यं च सूत्रं सूत्रविदोविदुः ॥५॥
मुनयश्चमबुध्याश्च प्रसादादेवशूलिनः ।
सूत्रव्याख्या प्रकुर्वन्ति वार्तिकानां स्वरुपतः ॥६॥
उक्तानुक्तदुरुक्तानां चिन्ता यत्र प्रवर्तते ।
तं ग्रन्थं वार्तिकं प्राहु वार्तिकज्ञामनीषिणः ॥७॥
सूत्रार्थ भाष्यरुपेण, यथाविष्णुधर्मोत्तरे प्रोक्तं मार्कण्डेयेन धीमता ।
वज्रं प्रति यथासर्वं प्रोच्यतेऽथ समाश्रृणु ॥८॥

पुष्पिकावाक्यम्

इति श्रीमत्पायगुण्डोपाख्य वैद्यनाथकृते भास्यादिव्याखाने प्रथमस्य प्रथमे प्रथमान्हिकम् ॥

भूपदगहनव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र ४६८ विषयाङ्कः१५२
ग्रन्थकारः- । ताड पत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १४$\frac{१}{८}$×१$\frac{७}{८}$। ग्रन्थसंख्या १६२ । पत्रसंख्या १३ । खण्डितम् ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १३४३ विषयाङ्कः १५३
ग्रन्थकारः- वरदाजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः- अनियताः । आकारः ६$\frac{३}{८}$×२ । ग्रन्थसंख्या ४८० । पत्रसंख्या २६ । सुवन्तमात्रम् ।

आदिवाक्यम्

नत्वा वरदाजः श्री गुरून् भट्टोजिदीक्षितान्
करोति पाणिनीयानां मध्यसिद्धान्तकौमुदिम् ॥

अइउण ।१। ऋलृक् ।२। एओङ् ।३। ऐऔच् ।४। हयवरट् ।५। लण् ।६। यमङणनम् ।७। झमञ् ।८। घढधष् ।६। जबगडदश् ।१०। खफछठथचटतब् ।११। कपय् ।११। शषसर् ।१३। हल् ।१४। इति मोहेश्वराणि सूत्राण्यणादि संज्ञार्थानि । हकारादिष्कार उच्चारणार्थः । लण् मध्ये त्विसंजकः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ह्कारो द्विरुपात्तोऽयमटि शल्पपि वाञ्छता ।
अर्हेणा धुक्षदित्यत्र द्वयं सिद्धं भविश्यति ॥

हल्यन्त्यम् ।१।३।३। उपदेशेऽन्त्यं हलित्स्यात् । उपदेश आद्योच्चारणम् । सूत्रेष्व दृष्टं पदं सूत्रान्तरादनुवर्तनीयं सर्वत्र । अदर्शनं लोपः ।१।१।६० । प्रसक्तस्यादर्शनं लोप संज्ञं स्यात् । तस्य लोपः ।१।३।९। तस्येतो लोपः स्यात् । णादयोऽणाद्यर्थाः ।

मध्यकौमुदी

विषयाङ्कः १५४

क्रमाङ्कः प्र. ३८०

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तय. ११। आकारः ६ १/२ × ४ १/८। ग्रन्थसंख्या २५०। पत्रसंख्या ६। आद्यन्त खण्डिता ।

मध्यकौमुदी

विषयाङ्कः १५५

क्रमाङ्कः प्र. १०८७

ग्रन्थकारः वरदराजः। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः पंक्तय ९। आकारः ६ ३/४ × ४ ३/८। ग्रन्थसंख्या २५०। पत्रसंख्या १६। अपूर्णा ।

मध्यकौमुदी

विषयाङ्कः १५६

क्रमाङ्कः प्र. ११८३

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ६ ५/८ × ४। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या १९। आद्यन्तरहिता ।

मध्यकौमुदी

विषयाङ्कः १५७

क्रमाङ्कः प्र. १३४१

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः ६ १/२ × ३ ३/८। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या १४७। प्रकीर्णरुपा ।

मध्यकौमुदी

विषयाङ्कः १७८

क्रमाङ्कः प्र. १३४२

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ६ १/४ × ३ ७/८। ग्रन्थसंख्या २५४०। पत्रसंख्या २५४। मध्यखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्रः १३४४

विषयाङ्कः १५९

ग्रन्थकारः- वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः १०×४½। ग्रन्थसंख्या ३०००। पत्रसंख्या १६१। प्रकिर्णरुपा।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३९९

विषयाङ्कः १६०

ग्रन्थकारः- वरदराजः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तय ९। आकारः ११⁶⁄₇×३। ग्रन्थसंख्या १२००। पत्रसंख्या ५७। कारकतः वैदिकप्रक्रियान्ता। समयः सं. १७७६। जीर्णा।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३९९

विषयाङ्कः १६१

ग्रन्थकारः- वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः ११¾×४⁵⁄₈। ग्रन्थसंख्या १८००। पत्रसंख्या ८४। तिङन्तापूर्णा कृद्रन्तान्ता।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १३९९

विषयाङ्कः १६२

ग्रन्थकारः- वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयो अनियऽताः। आकारः १२¾×५। ग्रन्थसंख्या ६३। कारकान्ता। जीर्णा।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३९९

विषयाङ्कः- १६३

ग्रन्थकारः- वरदराजः। नेपालीय कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः १०⅓×४¾। ग्रन्थसंख्या ३२०। पत्रसंख्या २१। आद्यन्तखण्डिता

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १३९९

विषयाङ्कः। १६४

ग्रन्थकारः वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः १२½×४। ग्रन्थसंख्या ५००। पत्रसंख्या २६। आद्यन्तरहिता।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः द्वि. ३३८ विषयाङ्कः १६५

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः । आकारः ६×४। ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ५८। अपूर्णा

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः द्वि. ३६४ विषयाङ्कः १६६

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६$\frac{७}{८}$×३$\frac{३}{८}$। ग्रन्थसंख्या १२००। पत्रसंख्या ५७। तिङन्तप्रकरणान्तम् ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः द्वि. ३७४ विषयाङ्कः १६७

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १३। आकारः १०$\frac{७}{८}$×४। ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या १६। आद्यन्तरहिता ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ११० विषयाङ्कः १६८

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११। आकारः १०$\frac{३}{४}$×$\frac{३}{८}$ ग्रन्थसंख्या ५००। पत्रसंख्या २१। अव्ययान्तम् ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४३५ विषयाङ्कः १६९

ग्रन्थकारः वरदराजः । मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११। आकारः ६×४$\frac{१}{८}$ ग्रन्थसंख्या १३२०। पत्रसंख्या ६७। तिङन्तमात्रम् । समयः सं १८५६।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४३५ विषयाङ्कः १७०

ग्रन्थकारः वरदराजः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः ६$\frac{७}{८}$×४$\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या ३२५। पत्रसंख्या २३। अजन्तनपुंसकान्ता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४८२. विषयाङ्कः १७१

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः । ६। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या …। पत्रसंख्या २०। आद्यन्तखण्डिता ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ५८२ विषयाङ्कः १७२

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १०×५। ग्रन्थसंख्या ३००। त्रसंख्या २६। आद्यन्तखण्डिता ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ६९१ विषयाङ्कः १७३

ग्रन्थकारः वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०×४ १/८। ग्रन्थसंख्या १२७। पत्रसंख्या १२७। प्रकीर्णा ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ७३८ विषयाङ्कः १७४

ग्रन्थकारः वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। ८ १/२×४ १/८। ग्रन्थ-संख्या ४५। पत्रसंख्या १८। आदिमध्यान्तखण्डिता ।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ८६४ विषयाङ्कः १७५

ग्रन्थकारः वरदराजः। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १० १/२×४ १/२। ग्रन्थसंख्या १४४०। पत्रसंख्या १३०। पूर्णा । समयः सं. १८६८।

मध्यकौमुदी

क्रमाङ्कः च. १३४१ विषयाङ्कः १७६

ग्रन्थकारः वरदराज । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः १० ३/४×४ ३/४ ग्रन्थसंख्या १४८४। पत्रसंख्या १०६। आद्यन्तखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मध्यसिद्धान्तव्याख्या

क्रमाङ्कः च. ७३० विषयाङ्कः १७७

ग्रन्थकारः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११×५९/१०। ग्रन्थसंख्या १४००। पत्रसंख्या १४। अपूर्णा ।

मनोरमा (सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या)

विषयाङ्कः १७८

क्रमाङ्कः च. ७१६

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः ······ ग्रन्थसंख्या ८८०। पत्रसंख्या २०। वैदिकप्रकरणमात्रमपूर्णा ।

मनोरमा (सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या)

विषयाङ्कः १७९

क्रमाङ्कः च. १०३९

ग्रन्थकारः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ८×३। ग्रन्थ- ··· ···। पत्रसंख्या १३०। अपूर्णा

मनोरमाकुचमर्दनम्

विषयाङ्कः १८०

क्रमाङ्कः प्र. १११०

ग्रन्थकारः जगन्नाथः पण्डितराजः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८। आकारः १११/२×४१/२। ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या४। अपूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नम ॥

लक्ष्मीकान्तपदाभमोजमानःस्य श्रेयसां पदम् ।
पण्डितेन्द्रो जगन्नाथः स्यतिवर्गं गुरुद्रुहः ॥

इहखलु केचिन्निखिलविद्वन्मकुटमणिमयूखमालालालितचरणकमलानां गीर्वाणगुरुगौरवग्रासमांसलमहिममण्डिताखण्डमहिमण्डलानां शेषवंसावतंसानां श्रीकृष्णपण्डितानां चिरायार्चितयोः परमपवित्रयोः पादुकयोः प्रासादासादितशब्दानुसाशनास्तेषु च पारमेश्वरं प्रयातेपु कलिकालवशंवदीभवन्तत्र भवद्भिरुल्लासितं प्रक्रियाप्रकाशं आसयातस्तनवोधनिवन्धनैर्दूषणैः स्वयं निर्मितायां मनोरमायामाकुल्यकार्षुः ॥ सा च प्रक्रियाप्रकाशकृतां पौत्रैरखिलशास्त्रमहार्णवमन्थाचलायमान

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सानामस्मद्गुरुपण्डित वीरेश्वराणां तनयैर्दूषितापि स्वमतिपरीक्षार्थं पुनरस्माभि परिनिरीक्ष्यते। तत्र तावत्सार्वधातुकमपिदितिसौत्रगतकौस्तुभे परत्रपरशब्दात्कल्पमानोवतिः सप्तम्यान्तकल्पस्तथा सत्य नुयोगिनि सप्तमीप्रसंगादित्यादिना संख्यावद्भिरुपहसनीयमर्थं निरुपयताम् ।।

मनोरमाकुचमर्दनम्

क्रमाङ्कः प्र. १४१२

विषयाङ्कः १८१

ग्रन्थकारः जगन्नाथपण्डितराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः९।१०। आकारः १०$\frac{9}{2}$×३$\frac{9}{2}$। ग्रन्थसंख्या ७८०। पत्रसंख्या २१, । आदिखण्डितम् ।

महाभाष्यप्रदीपविवरणम्

क्रमाङ्कः तृ. ३२८

विषयाङ्कः १८२

ग्रन्थकारः रामचन्द्रसरस्वती । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७–१३। आकारः ११$\frac{9}{8}$×३$\frac{3}{8}$। ग्रन्थसंख्या २३००। पत्रसंख्या १५८। द्वितीयाध्यायश्चतुर्थपादद्वितीयान्हिकम् मध्यखण्डितम् ।

आरम्भवाक्यम्

सर्वस्य द्वे ।। इहचिति। अर्थभेदेन भिन्नस्य सर्वस्य परिशब्दस्येति द्विरितिनद्रव्यकार्त्स्न्येन वर्तते वर्जनरुपैकार्थोपादानात्। नापीप्रकारात्स्नो उदान्तातिं जेदेनानेकप्रकारस्येति निपाता आद्युदात्ता इति नियतस्वरचात, अवयवकात्स्र्न्यंतुसंभवति। सर्वावयवस्य अन्त्यावयवस्यवेति; द्विरितिषष्ठ्भावे द्विप्रयोगे स्यान्नस्थान्यादेश भावः ।

महाभाष्यं (सटीकम्)

क्रमाङ्कः च. १५४

विषयाङ्कः १८३

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः । टीकाकारः कैयटः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः। आकारः १२×५$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या ६३०० पत्रसंख्या १७७ प्रथमध्यायस्य प्रथमपादनवमान्हिकान्तम्.

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः। विघ्नविघाताय नमः ।

योगेन चित्तस्य पदेनवाचां मलं शरीरस्य च वैद्यकेन ।
यो या करोतं प्रवरं मुनीनां पतञ्जलिः प्राञ्जलिरानतोऽस्मि ।।१।।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ शब्दानुशासनम् ।। अथेत्ययं शब्दोऽधिकारार्थः प्रयुज्यते । शब्दानुशासनं नाम शास्त्रमधिकृतं वेदितव्यं केषां शब्दानाम् । लौकिकानां च, तत्र लौकिकास्तावद् गौरश्वपुरुषोह स्तिशकुनि मृ गो ब्राह्मण इति वैदिकाः खल्वपि शन्नोदेवीरभिष्टये, इषेत्वोर्जेत्वा, अग्निमिले पुरोहितं, अग्न आयाहिवीतये, इति, अथ गौरीत्यत्रकः शब्दः किं यतत्सास्नाः लाङ्गुलककुदखुरविषाण्यर्थरुपं स शब्दः नेत्याह द्रव्यं नामतत्, यत्तर्हित दिङ्गितंचेष्टितं निमिषितं स शब्दः ।

नेत्याह क्रियानाम सा यत्तर्हितत्, शुक्लो नीलः कृष्णः कपिलकपोत इति स शब्दो नेत्याह गुर्णेनाम स यनत्तर्हितत् भिन्नेष्वभिन्नं छिन्नेष्वछिन्न सामान्यभूतं स शब्दःनेत्याह आकृतिनमिसाकस्तर्हि शब्दः येनोच्चारितेन साम्ना लाङ्गुलककुदखुरविषाणानां संप्रत्ययोभवति स शब्दः ।

अथवा प्रतीतपदार्थको लोके ध्वनिः इत्युच्य तेस्म ।

टीकाया आदिवाक्यम् ,

सर्वाकारं निराकारं विश्वाध्यक्षमतीन्द्रियम् ।
सदसद्रूपतातीतमदृश्यं मायया वृतै ।। १ ।।

ज्ञानलोचनसंलक्ष्यं नारायणमजं विभुम् ।
प्रणम्य परमात्मानं सर्वविद्याविधायिनम् ।।२।।

पुरुषाः प्रतिपद्यन्ते देवत्वयदनुग्रहात् ।
सरस्वती च ता नत्वा सर्वविद्याधिदेवताम् ।।३।।

पदवाक्य प्रमाणानां पारं यातस्य धीमतः ।
गुरोर्महेश्वरस्यादि कृत्वाचरणवन्दनम् ।।४।।

महाभाष्यार्णवाचारः, यारीणां वितृति प्लवम् ।
यथागमं विधास्येहं कैयठो जैयटात्मजः ।।५।।

भाष्याब्धिः क्वातिगम्भिःक्वाहंमन्दमतिस्ततः ।
छात्राणामुपहास्यत्वं यास्यामि पिशुनात्मनाम् ।।६।।

तथापि हरिवद्धेन सारेण ग्रन्थसेतुना ।
क्रममाणशनैःपारं तस्यप्राप्स्मि पंङ्गुवत् ।।७।।

भाष्याकारो विवरणकारत्वाद् व्याकरणस्य साक्षात्प्रयोजनमाह । अथ शब्दानुशासनमिति । प्रयोजनप्रयोजना नितुरक्षोहादीनि पश्चाद्वक्षति स्ववाक्यं व्याखयातुं तदवयवमथशब्दं तावद्व्याचष्टे अथेत्ययमिति ।।

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः च. १५४ विषयाङ्कः १८४

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः । टीकाकारः कैयटः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः । आकारः १२३/४×५१/२ । ग्रन्थसंख्या ५०४० । पत्रसंख्या १६८ । मध्यान्तखण्डितम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः द्वि. १८२ विषयाङ्कः १८५

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयटः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयोऽ नियताः। आकारः १३×६३/४। ग्रन्थसंख्या ६५०। पत्रसंख्या ३२। अपूर्णम्।

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः द्वि. १८२ विषयाङ्कः १८६

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयटः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयोऽ नियताः। आकारः १३×६३/४। ग्रन्थसंख्या ५६००। पत्रसंख्या १०५। प्रथमपादस्य षष्ठान्हिकपर्यन्त-मादिमध्यखण्ड़ितम्।

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः च. ७४४ विषयाङ्कः १८७

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयटः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयोऽ नियताः। आकारः १३×७। ग्रन्थसख्या ८०००। पत्रसंख्या ११६५ तृतीयाध्यायतः सप्तमाध्यायन्तं पूर्णम्।

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः च. ७४५ विषयाङ्कः १८८

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयटः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकार १३×७। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या । प्रथमद्वितीयाष्टाध्यायान्तम्, असंलग्नम्।

महाभाष्यं सटीकम्

क्रमाङ्कः च. ७४६ विषयाङ्कः १८९

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयठः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयोऽ नियताः। आकारः १३×७। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या । असंलग्नरुपम्।

महाभाष्यम्

क्रमाङ्कः प्र. ३०८७ विषयाङ्कः १९०

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १२। आकारः१२५/६×४४/५ ग्रन्थसंख्या ४०। पत्रसंख्या १३। अपूर्णम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

महाभाष्यप्रदीपः (प्रदीपोद्योतटीकासहितम्)

क्रमाङ्कः प्र. ७८६ विषयाङ्कः १६१

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारः कैयटः। टीकाकारः नागोजीभट्टः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः,अनियताः। आकारः। २३ × १७½। ग्रन्थसंख्या २५०००। पत्रसंख्या६१३। ४ अध्यायन्तं मध्येखण्डितम्।

आदिवाक्यम्

स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः। अथशब्दानुशासनम्। अथेत्ययं शब्दोऽधिकारार्थः प्रयुज्यते। शब्दानुशासनं शास्त्रं अधिकृतं वेदितव्यम्। केषां शब्दानां, केषामिति उत्तरपदार्थान्तर्गस्यापि पूर्व पदार्थस्य बुद्ध्या प्रविभागात् प्रत्यवममर्शः। लौकिकानां वैदिकानां चेति, तत्र लौकिकास्तावत् गौरश्वपुरुषोहस्ति शकुनिर्मृगो ब्राह्मण इति वैदिकाः खल्वपि शन्नोदेवीरभिष्टये,इषेत्वोर्जेत्वा अग्निमीले पुरोहितं, अग्नआयाहि वीतय इति अथ गौरित्यत्रकः शब्दः किंयत्तात् सास्नालाङ्गुलककुदखुर विषाण्यर्थरुपंसशब्दो नेत्याह द्रव्यंनामतत्।

कैयटटीकायाम्

श्री गणेशाय नमः।। पाणिनिपतञ्जलिकात्यायनेभ्यो नमः। गुरवेनमः।

सर्वाकारं निराकारं विश्वधयात्तमतीन्द्रियम्।।
सदसद्रूपतातीतमदृश्यं मायया वृतैः ।।१।।

ज्ञानलोचनसंलक्ष्यं नारायणमजं विभुम्।।
प्रणम्य परमात्मानं सर्वविद्याविधायिनम्।। २।।

पुरुषाः प्रतिपद्यन्ते देवत्वं यदनुगहात्।।
सरस्वती च तां नत्वा सर्वविद्याधिदेवताम्।। ३।।

पदे वाक्यप्रमाणानां पारं यातस्य धीमतः।।
गुरोर्मद्देश्वरस्यापि कृत्वा चरणवन्दनम्।। ४।।

महाभाष्यार्णवावारवारपारीणं त्रिवृति प्लवम्।।
यथागमं विधास्येहं कैय्यटोजैयटात्मजः।। ५।।

भाष्याब्धिः वातिगम्भिरः क्वाहं सन्दमतिस्ततः।।
छात्राणामुपहास्यत्वं यास्यामि पिशुनात्मनाम्।। ६।।

तथापि हरिबद्धेन सारेण ग्रन्थसेतुना।।
क्रममाणः शनैः पारं तस्यप्राप्तोऽस्मि पंङ्गुवत।। ७।।

भाष्यकारो विवरणत्वाद्व्याकरणस्य साक्षात प्रगोजनमाहा अथशब्दानुशासनमिति।।

विवरणटीकायाम्

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसर्वात्मसद्‌गुरुभ्यो नमः ।

नत्वा साम्बशिवं देवीवागधिष्ठानिकां गुरुन् ॥
पाणिन्यादिमुनीन् वन्द्यान् पितरौ च सतीशिवौ ॥१॥

नागेशभट्टोनागेश भाषितार्थ विचक्षणः ॥
हरिदीक्षितपादाब्जसेवना वाप्तसन्यतिः ॥२॥

पाचकानां कल्पतरोररिकक्षहुताशंनात् ॥
श्रृङ्गवेरपुराधीश रामतोलब्धजीविकः ॥३॥

नाविस्तीर्ण नविस्तीर्ण मध्यानामपिवोधकृत् ॥
भाष्यप्रदीपव्याख्यानं कुर्वेऽहं तु यथार्प्रात ॥४॥

भाष्यं व्याचिकीर्षुः शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै निवध्नानि। सर्वेति।

अन्त्यवाक्यम्

अक्षरसमूहे छन्दस उपसंख्यानाम् ॥ अक्षरसमूहेत्वं दसनुपसंख्यानं कर्तव्यं आश्रावयेति चतुरक्षरं, अस्तु श्रौषडितिचतुक्ष रं येचजामह इति पञ्चाक्षरंयजेति द्यक्षरंद्वयक्षरो चषङ्कारः यवैसप्त दशाक्षरं छन्दस्य प्रजापतिर्यज्ञमनुविहितः छन्दसिवहुभिर्वसव्यैरुपसंख्यानां,छन्दसिवहुभिः वसव्यै उपसंख्यानं कर्तव्यं हस्तौपृणस्ववहुतिभिर्वसव्यैः अग्निरीवस्य तत्वपसंख्यानंकर्तव्यं न कर्तव्य स्वार्थविज्ञानात्सिद्धं स्वार्थविज्ञानानार्सिद्धमेतत् बससएववसकाः पातु श्री महाभाष्येचतुर्थ्यस्याध्यायस्य चतुर्थपादे प्रथमान्हिकं समाप्तम्। इतिचतुर्थोऽध्यायः ॥

अक्षरसमूहवाचिन इति अक्षरसमूहे वर्तमानात्प्राति पदिकादितिकवार्तिकार्थः प्रत्ययस्तु स्वार्थ इतिभावः। भाष्ये प्रजापतिदृष्ट इत्यर्थः पृणस्वेतिपृणाति पूरणकर्मास्वार्थेयतोविधानाभादाह योगविभाग इति वस्तुतः स्वार्थिक प्रकरणे एषामुपसंख्यानं कर्तव्यं यतः प्रत्यय उपसंख्येयो वेतिभाष्यार्थ इति पञ्चमेवक्ष्यते।

इति श्रीशिवभट्टसुतः सतीदेवीगर्भजनागोजीभट्टेन कृते भाष्यप्रदीपद्योते चतुर्थास्याध्यायस्याचतुर्थपादे प्रथमान्हिकं समाप्तम् । भाष्यकैयटविवरणमिति चतुर्थोऽध्यायस्य शुभम् ।

महाभाष्यप्रदीपः (प्रदीपोद्योतटीका द्वयोपेतम्)

क्रमाङ्कः द्वि. ४०

विषयाङ्कः १६२

ग्रन्थकारः पतञ्जलिः। टीकाकारौ कैयटनागेशौ। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः पंक्तयः अनियताः। आकारः १३३/४×७११/१२। ग्रन्थसंख्या ४०००। पत्रसंख्या १९९। द्वितीयाध्यायस्य ४ पादान्तम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मुग्बोधव्याकरणम्

क्रमाङ्कः तृ, ७२, विषयाङ्कः १६३

ग्रन्थकारः-वोपदेवः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः ११×३१/२। ग्रन्थसख्या। ८५७। पत्रसंख्या १२७। पूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो गणेशाय नमः ।

मुकुन्दं सच्चिदानन्दं प्रणिपत्य प्रणीयते ।
मुग्धवोधं व्याकरणं परोपकृतये मया ।।

ॐ नमः शिवाय । इति नमस्कारसूत्रम् । शंशब्दैः । शब्दैर्मङ्गलंस्यादिति प्रयोजनाऽभिधेय-सम्बन्धाः । अइउण् ऋलृक् एओङ्, ऐऔच्, हयवरलञमणनङम्, जभञ, घढधष, जबगडदश्, खफछठथ चटत कप शषसाः आद्यन्ताख्याः । एषां मध्ये ये वर्णास्ते आदिवर्णा तवर्णसमाहार सञ्ज्ञास्युः ।। इत्कृते ।। कस्मैचित्कार्यायोच्चार्य्य मानो (णो) वर्ण इत्संज्ञः स्यात् । तस्य कार्येऽनुश्वारः यथाऽचिकङचासंज्ञार्थाः । हसे अकार उच्चारणार्थः ।

अन्त्यवाक्यम्

धोः पूर्वकाले च नम्वारयात्पौनः पुण्ये । स्मृत्वा स्मृत्वा मनसि स्मारं स्मारं मनसि कृतो येप एविहितारतत्र नूनं भवन्ति ते । कृद्धो कभाव इत्युक्ते रण्य (न्य) त्रापि प्रयोगतः । तथापि च कृतत्त द्धितसमासनामभिधानंनिया-(म) कं लक्षणत्वेनभिज्ञानात्तदभिज्ञान सूचकम् । वहुलं ब्रह्मनि ।। यदिद लौकिकप्रयोगव्युत्पत्तये लक्षणमुक्तम् । तद्वै दिक प्रयोगव्युत्पत्तौ वहुलं च्चेयम् क्वाचिद्विहितं नस्यात् क्वचिन्निषिद्धं स्यात्क्वचिद्वास्यात् । क्वचित्ततोऽन्यस्यापीत्यर्थः ।। पूर्वेमित्रं ह्मणास इत्यादौ वेदसिद्धो ब्रह्मशब्दो मङ्गलार्थः ।। इष्वादिपादः इति कृतध्यायः । इतिमुग्धबोधव्याकरणम् समाप्तम् ।

गीर्वाणवाणी वदनं मुकुन्दः
संकीर्तनं चेत्युभयंहिलोके ।।
सुदुर्लभं तच्च मुग्धबोधा-
ल्लभ्यते तत्पठनीयमेतम् ।।

विद्वद्धनेश्वरच्छात्रो भिक्षुकेशवनन्दनः ।
वोपदेवश्चकावेदं विप्रो वेदपदास्यहः ।
द्यौर्वाचस्पतिनेव पन्नगपुरी शेषाहिनेवाभयम् ।
येनैकेन विदुष्मती वसुमती मुर्खे न संख्यावताम्
सोऽयं व्याकरणार्णवैरतवणिश्चातुर्यचिन्तामणि-
र्जीयात्कोविदगर्वपर्वतपविः श्रीवोपदेवः कविः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यस्य व्याकरणे वप्यरेघटनाः स्फीताप्रवन्धादशः
प्रख्यातानत्रवैद्यकेऽपितिथिनिर्द्धारार्थमेकोद्भुतः ।

साहित्य त्रय एवभागवततत्त्वोक्तौ ए यस्तस्यभुव्यन्तवाणिशिवो मानेविहगुणाः के केन लोकान्त चा श्रीवोपदेवबिरचिलं मुग्धवोधव्याकरणं समाप्तम् ।

शुभं भूयात् गिरिवान (ण) गजे वर्षे फाल्गुने शुक्लपक्षके दशम्यां च शनौ बारे दिनेसिमिं पुष्टिकं मुदा ॥

रप्रत्याहारमण्डनम्

क्रमाङ्कः तृ, १०२ विषयाङ्कः १६४

ग्रन्थकारः- मुरारि सूनुः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११। आकारः १०३/४×४। ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या ६। सम्पूर्णम् ।

रुपतरङ्गिणी (कलापव्याकरणोद्धृता)

क्रमाङ्कः तृ. १०७ विषयाङ्कः १६५

ग्रन्थकार ··· ··· । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८। आकारः ७१/२ × ३३/४। ग्रन्थसंख्या १४०। पत्रसंख्या १६। विसर्गसन्ध्यन्ता पूर्णा ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः

श्री मद्वयलपनायनमश्च श्रीगुरवे ॥
प्रणम्य त्रैपुन्तेजो विघ्नौघतिमिरापहम् ॥

अज्ञानमलनाशाय कुर्मोरुपतङ्गिणीम् ॥ १ सिद्धोवर्णसमाम्नायः । वर्णानामकारादीनां समाम्नाय प्रसिद्धोज्ञेयः ॥ स. च. अआ ····सहेति । तत्र चतुर्दशादौस्वराः । तस्मिन्वर्णं समाम्नाये आदौ ये अदाद्या औदन्ताश्च चतुर्दशवर्णा स्तेस्वरसंज्ञास्युः ।

पुष्पिकावाक्यम्

इति स्वरसन्धिः ।
,, प्रकृतिभावः ।
,, व्यञ्जनसन्धिः ।
,, विसर्गसन्धिः ।
,, रुपतरङ्गिण्यां सन्धितरङ्गः समाप्तः ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

रुपव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ४६८ विषयाङ्कः १६६

ग्रन्थकारः··· ···। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १३$\frac{७}{८}$×१$\frac{७}{८}$। ग्रन्थसंख्या ६८४। पत्रसंख्या ३६। खण्डितम्।

रुपसाधनम्

कमाङ्कः प्र. १०७६ विषयाङ्कः १६७

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०×१$\frac{१}{३}$। ग्रन्थसंख्या २१६०। पत्रसंख्या ६६।

आदिवाक्यम्

ॐ नमोवागीश्वराय।

नत्वा शिवं विधुविरञ्चिकरीन्द्रवक्रं
वागीश्वरीं गुरुपदं जनकं कविञ्च।
चेतः शिशोर्जडरुजान्तकजायु दिव्यं
श्रीरुपसाधनवरं विमलं प्रवक्ष्ये ॥

मैनाक इत्यादि। पातु रक्षतु कोऽसौमुनिः सर्वाकारेण सर्वपदार्थानां यथावद्बोधनात्मनां मुनिः। अथवा अकथ्यकथने मौनयोगान्मुनिर्भगवान् सम्यक्सम्बुद्धः। कथम्भूतः। शाक्यःशाकेषु भवः शाक्यः। अथवा शाक्यस्यापत्यं पौत्रादिकं शाक्यः।

अन्त्यवाक्यम्

उक्तार्थेत्यादि। उन्लोपः। अकारेण सन्धिः। मनस् शब्दरुपसाधनं॥ ६२। हकारक्षकारान्तान्य प्रसिद्धानि।

इति सुभूतिचन्द्रमहाकवेर्विरचिते सुप्प्रकरणे नपुंसककाण्डानि द्वितीयानि परिच्छेदानि समाप्तानि॥ (?)

रुपावतारव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १४७५ विषयाङ्कः १६८

ग्रन्थकारः धर्मकीर्तिः। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १४×२। ग्रन्थसंख्या २२००। पत्रसंख्या १२०। पूर्णम्।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः शिवाय।

सर्वज्ञमनन्तगुणं बालप्रबोधनार्थमद्य।
रुपावतारमल्पं सुकलामृजुं करिष्यामि॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

येनाक्षर समाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥

कृता सुकृतिना चेयं प्रक्रिया धर्मकीर्तिना ।
पोतानां पोतवत् क्षिप्रं शब्दाब्धौ पारगामिनाम् ॥

तत्रादौ तावत् प्रत्याहाराः शास्त्रे संज्ञासंव्यवहारज्ञापनार्थमनुवर्तते तद्यथा अ इ उण इत्यादि ।

अन्त्यवाक्यम्

रेफ उपोत्तमोवेति विशेषणार्थः । पटुजातीयः । मृदुजातीयः । इतिरुपावतारः समाप्तः । ल. सं. ३६७ भाद्रः शुदि ५२। नौं.

रुपावतारव्यकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ११८३ विषयाङ्कः १९९

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः। पंक्त्योऽनियताः । आकारः ११३/४×४ ग्रन्थसंख्या १४००। पत्रसंख्या ५१। आदिखण्डितम् ।

रुपावतारव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्रः १४०३ विषयाङ्कः २००

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ६। आकारः १०×२७/८। ग्रन्थसंख्या १६००। पत्रसंख्या १०३। अपूर्णम । समयः सं ७६१।

रुपावतारव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र.१५५६ विषयाङ्कः २०१

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । ताड़पत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १४×३१/२। ग्रन्थसंख्या २७००। पत्रसंख्धा ८६। आदिमध्यखण्डितम् ।

रुपावतारव्याकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. १५६२ विषयाङ्कः । २०२

ग्रन्थकारः-धर्मकीर्तिः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः १२७/८×३१/४। ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ७२। अपूर्णम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

रुपावली

क्रमाङ्कः प्र. १३३४ विषयाङ्कः २०३

ग्रन्थकारः राघवराममिश्रः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ५$\frac{5}{8}$×२$\frac{1}{2}$ ग्रन्थसंख्या १६०। पत्रसंख्या २४। पूर्णप्राया।

आदिवाक्यम्

नामः नामौ नामाः प्र. नामम् नामौ नामान् द्वि. इत्यादि,

रुपावली

क्रमाङ्कः प्र. ११३३ विषयाङ्कः २०४

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयोऽनियताः। आकारः १२$\frac{1}{3}$×४। ग्रन्थसंख्या ··· ···। पत्रसंख्या १०। प्रकीर्णा।

रुपावली

क्रमाङ्कः प्र. १४०५, विषयाङ्कः २०५

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १२$\frac{1}{8}$×४। ग्रन्थसंख्या ८०। पत्रसंख्या ४। आद्यन्तरहिता।

रुपावली

क्रमाङ्कः- प्र. १५०१। विषयाङ्कः२०६।

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीय कागतम्। नेवारी लिपिः पंक्तयः ७। आकारः ६$\frac{3}{8}$×३। ग्रन्थसंख्या २८०। पत्रसंख्या २२। मध्यखण्डिता।

रुपावली

क्रमाङ्कः प्र. १५३७ विषयाङ्कः २०७

ग्रन्थकारः ··· ···। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः ११$\frac{5}{8}$×१$\frac{5}{8}$। ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या ८८। अपूर्णा।

रुपावली

क्रमाङ्कः प्र. १५६२ विषयाङ्कः २०८

ग्रन्थकर्ता राघवराम मिश्रः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १०$\frac{1}{8}$×३$\frac{3}{8}$। ग्रन्थसंख्या १५०। पत्रसंख्या १६। पूर्णा। समयः सं. १८४६।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः ।

प्रणम्यादौ गणपतिं सर्वविघ्नविनाशनम्
शम्भुञ्च परमात्मानं गुरुञ्च सकलार्थदम् ॥
देवीं संनम्य शिरसा सर्वज्ञानैकदीपिनम् ।
क्रियते राघवेणादि शब्दानां रुपनिर्णयः ॥

श्री मत्साहवहादुरस्य सुमतेर्भूदेवदातुः सदा
नित्योत्साहयुतस्य भूपतिपतेर्वीरस्य नित्यं मुदे ।
बालानां मति वैभवाय हि सुखोपायेन बुद्धेरियम्
शुद्धाशुद्धविचारनिर्मलधिया धीरेण संशोध्यताम् ॥

अथाशब्दस्यार्थः । अकारो वासुदेवः । नन्वशब्दो वासुदेव वाचक एतन्मध्ये प्रमाणम् । अकारो वासुदेवःस्यादाकारस्तु पितामह इति इत्यादि ।

अन्त्यवाक्यम्

वस्तुतस्त्वेतेषां पुंस्त्वमेव लिङ्गान्तरंतु विशेषवाचक इत्यवधेयम् ॥

शरण्यो भूपानामवनिसुरसूत्रामविटपी
पटीयान् भूभारोद्वहन इति यस्य प्रतिदिशम् ॥
प्रसिद्धिः सिद्धाः श्रीयुवनृपतिराजस्य भवतात
मुदे तस्यैकार्णप्रकृतिरिह रुपात्रनिरियम् (?)

पुष्पिका

इति श्रीमद्राधवराममिश्रविरचिता रुपावली समाप्तिमगात् श्रीशाके १७१४ श्री संवत् १८४९ श्रावणशुदि १२ रोज रामचन्दोपाध्याय लिखितम् । शुभम् ॥

रुपावतारषट्कारकप्रकरणम्

क्रमाङ्कः प्र. ११११४,

विषयाङ्कः २०९

ग्रन्थकारः ··· ···। ताड़पत्राणि । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ४। आकारः १०$\frac{3}{8}$ × १$\frac{3}{8}$। ग्रन्थसंख्या १०। पत्रसंख्या २१। समयः ल. सं. ४७५,

लघुकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १११०

विषयाङ्कः २१०

ग्रन्थकारः-वरदराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः आकारः ६$\frac{3}{8}$×७ ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ४४। आदिमध्यान्तखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लघुकौमुदी

क्रमाङ्कः द्वि. ३६६ विषयाङ्कः २११

ग्रन्थकारः-वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयोऽनियताः। आकारः ९६/८×३१/४। ग्रन्थसंख्या ९००। पत्रसंख्या ९८। आद्यन्तरहिता।

लघुकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४३५ विषयाङ्कः ११२

ग्रन्थकारः-वरदराजः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०×४। ग्रन्थसंख्या ४३२। पत्रसंख्या २६। अपूर्णा।

लघुकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ६७२ विषयाङ्कः २१३

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ९×३१/६। ग्रन्थसंख्या ८१६। पत्रसंख्या ६८ अपूर्णा।

लघुचन्द्रिका

क्रमाङ्कः-तृ. १६५ विषयाङ्कः २१४

ग्रन्थकार -… …। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११। आकारः ८३/४×४। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या १४। आद्यन्तखण्डिता।

लघुमञ्जुषा

क्रमाङ्कः च. १५५ विषयाङ्क २१५

ग्रन्थकारः … …। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः७।६। आकारः १२१/४×२१/२ ग्रन्थसंख्या १४५०। पत्रसंख्या ६६। खण्डिता।

आरम्भवाक्यम्

श्रीः॥ अथ प्रातिपदिकार्थोनिरूप्यते। तत्र घटादिपदेभ्यो घटत्वादि विशिष्टव्यक्तिबोधोऽनुभूयते। तत्र यद्यपि शक्तिपरिछेदकेषु मुख्येन नयनात्मकं व्यक्तावेवस्ततपरिछेदस्तथापि व्यक्तिमात्रे शक्तिग्रहोऽसंभवात्तासामानन्त्यात् यत्किञ्चित् व्यक्तौ शक्तिग्रहात्तदविषयव्यक्तयन्तरस्यापि शाब्दे भाने गोपदादश्वस्यापि भानात् तद्विषयकशाब्दे तद्विषयकशक्ति ग्रहस्य कारणत्वाभ्युपगमेतत्रव्यभिचारश्च, किञ्चहस्तिपकव्यक्त त्त्यन्तरे हस्तिसंवन्ध ग्रहाद्यत्रहस्तिपके सचगृहीतस्तस्यापि हस्त्विदर्शने स्मरणायत्वाव्यक्तयन्तरे संवन्धज्ञानस्यव्यक्तयन्तरज्ञानाहेतुत्वात्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लघुशब्दरत्नम्

क्रमाङ्कः तृ. ४४८ विषयाङ्कः २१६

ग्रन्थकारः हरिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०×४३/४। ग्रन्थसंख्या ६०००। पत्रसंख्या ५४। पूर्णम्।

श्री गणेशाय नमः। ग्रन्थमध्ये कृतमिति। मङ्गलादीनि मङ्गलमध्यानि मङ्गलान्तानि शास्त्राणि प्रथन्ते। वीरपुरुषकाषान्यादिभावोक्त फलोदर्शनेत्यर्थः। ताभ्यां वित्रैरितितेन वित्त इति चणप् वेदाध्ययनकर्तृत्वेन तदुक्तानुष्टानकर्तृत्वेनच प्रसिद्धैरित्यर्थः। श्रुतिसिद्धत्वेऽपीति एष आत्मापहतपाप्मेत्यादि श्रुतिसिद्धत्वेऽपीत्यर्थः। पारमार्थिकत्वादिति॥ नेह नानास्ति किञ्चनेति श्रुतेरितिभाव निरूढं प्रसिद्धं तत्सर्वमितिमूलं व्याख्यानञ्चेत्यर्थं। तत्रमूले इदं स्वतन्त्रं सूत्रं गुप्तिजकिभ्य इत्यादौ वक्ष्यमाणे तदसंवन्धात्, हेतुमतिचेत्यादौ तदसंवन्धाच्च व्याख्यानमप्य संगतमित्याह योगविभागस्येति, तच्चप्रकृत्यर्थेति प्रतिधातु अनन्तलड़ादेशानां शक्तिकल्पनापेक्षयैकधा तोरेव शक्तिकल्पने लाधवादितिभावाः।

अन्त्यवाक्यम्

अत एवेदं द्वित्वं लोडन्तविषयमेवेति भावः अनुवादित्वेवि पश्चात्कथनमात्रेत्यर्थः नत्वव्यवहिते इति भावः, सूत्रप्रत्याख्यानेति। यथाविधीति सूत्रप्रत्याख्यानेत्यर्थः। पूर्वत्रापीति सक्तूनिपवेत्याद्युदाहरणेपीत्यर्थः, द्वित्वादिति। द्वित्वं क्रिया समभिहारइत्यनेन आदिना पुनः पुनः शव्दप्रयोग इति वोध्य। विस्वरस्तुमतकृतशव्दरत्ने मदतेवाभिनागोजीभट्टकृने शव्देन्दुशेखरादौ द्रष्टव्यः इति लकारार्थ प्रक्रिया इति दीक्षितभट्टोजी पौत्रदीक्षितहरिविरचिते लघुशव्दरत्ने तिङन्तं समाप्तम् शुभमस्तु

लघुशव्दरत्नम्

क्रमाङ्कः प्र. १३४३ विषयाङ्कः २१७

ग्रन्थकारः हरिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः १०३/४×४१/२। ग्रन्थसंख्या ७२५। पत्रसंख्या ४५। अपूर्णम्।

लघुशब्देन्दुशेखरम्

क्रमाङ्कः तृ. ४५२ विषयाङ्क २१८

ग्रन्थकारः नागोजीभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०×४१/२। ग्रन्थसंख्या २८००। पत्रसंख्या''' मध्यखण्डितम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः। मङ्गलादीनि मङ्गलमध्यानि च शास्त्राणि प्रथन्त इति भाष्योक्तेर्विघ्न-विघातार्थं ग्रन्थमध्ये कृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निबध्नाति। श्रौत्रार्हतीति श्रौत्रं श्रोत्रियत्वं वेदाध्ययनकर्तृत्वं आर्हन्तीति योग्यता तद्विहितकर्मानुष्ठातृत्वं ताभ्यां वित्तैः प्रसिद्धैरित्यर्थः। गुणैः प्रशस्तगुणवद्भिः। अहर्दिवं अहन्यहनि विजयतेतराम् इति वीतिभिन्नं पदं तिङश्चेति तरप्याम्। तिङन्तोत्तरपदस्तु समासः छन्दस्येव। उपसर्गाणां द्योतकतता वीत्येत् सापेक्षत्वेनासामर्थ्यात्कथं तरबिति नशंक्यम्। पूर्वार्धे नास्य संगतिमाहः। पूर्वार्ध इतिकथिताः। प्राधान्येनेत्यर्थः। तृतीयाध्यायेति। उणादीनामप्युणादयो बहुलमिति सूत्रबोधितत्वात्तत्वं पञ्चम इति। लट्लिङित्याद्युक्तक्रमापेक्षयेदं। छन्दोमात्रेति। तेन तद्रूपाणामिह प्रदर्शनान्न्यूनतेति परास्तम्। वर्तमाने लट् कालादेर्द्योत्यतयाह वर्तमानक्रियेत्यादि। वर्तमानकालक्रियोयाद्यर्थः। वर्तमानत्वं च प्रारब्धाः परिसमाप्तक्रियाश्रयत्वं कालगतं बोध्यम्। अटावितावितिति॥

अन्त्यवाक्यम्

इत्थं शब्द उक्तक्रियाणां सामान्यभूतचक्रे इत्यर्थे अभेदान्यय तात्पर्य ग्राहक इति तात्पर्यं पुनः पुनरिति लोडन्तवाच्य इति हिं तेषां व्याख्यान, अनतुवृत्तेरिति भाष्यादावनुक्तेरितिभावः। लोडन्तेति उभयविवक्षायामपि समुच्चयस्यानेकविषयत्वेन समाहारस्यैकं विषयत्वेनां न आचा-वीचेराच सत्यलोकादिति विपरिवर्तमानमिति च पदसमभिव्याहारे पौनः पुन्यावगतिः। यत्त कल्पतरुणाक्रिया समभिव्याहारे इतिसूत्रेण पौनः पुन्ये लोड़ित्युक्तं तन्न द्वित्वापत्तेरिति वदन्ति इति सर्वेष्टसिद्धिः विस्तरस्तु वृहच्छब्देन्दुशेखरे बोध्यः। इति शिवभट्टसुतः सतीदेव्यागर्भज न गोजी भट्टकृते लघुशब्देन्दुशेखरे तिङन्तं संपूर्णमगतत्। शुभभूयात्।

लघुशब्देन्दुशेखरम्

क्रमाङ्कः प्र. १६८ विषयाङ्कः २१९

ग्रन्थकारः नागोजी भट्टः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पङ्क्तयः ९। आकारः ६३/४×४१/४। ग्रन्थसंख्या ११०००। पत्रसंख्या ४८४। अपूर्णम् मध्ये खण्डितम्।

लघुशब्देन्दुशेखरम्

क्रमाङ्कः च. १५५ बिषयाङ्क २२०

ग्रन्थकारः नागोजीभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९।१०। आकारः १२१/४×४। ग्रन्थसंख्या ६४२५। पत्रसंख्या २६२। आदिखण्डितम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लघुशब्देन्दुशेखरम्

क्रमाङ्कः च. ६६३ विषयाङ्कः २२१

ग्रन्थकारः-नागोजीभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः। आकारः··· ; ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ११३। अपूर्णम्।

लघुशब्देन्दुशेखरम्

क्रमाङ्कः च. ७२० विषयाङ्कः २२२

ग्रन्थकारः-नागोजीभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः २२½×४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १२०। प्रकीर्णम्।

लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या

क्रमाङ्कः तृ. १०२ विषयाङ्कः २२३

ग्रन्थकारः ···। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या ३०। आद्यन्तखण्डिता।

लिङ्गानुशासनम्
(सवृत्तिकम्)

क्रमाङ्कः प्र. १४०४ विषयाङ्कः २२४

ग्रन्थकारः भट्टोजि दीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७ आकारः १०⅘×३½। ग्रन्थसंख्या··· ;पत्रसंख्या १४। पूर्णम्।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशाय नमः। लिङ्ग स्त्री अधिकार सूत्रे एते ऋकारान्ता मातृदुहितृस्वसृयाभृननान्दारः। ऋकारान्ता एते पञ्चैव स्त्रीलिङ्गाः। स्वस्रादि सप्तकस्यैव ङीबनिषेधेन कर्तृभ्यादेर्ङीविकारान्तत्वात्। तिसृचयसृस्तुस्त्रियामादेशतया विधानेऽपि प्रकृत्योरस्ति चतुरोर्द्दं तत्वाभावात्। अनुप्रत्ययान्तो धातुः। अनिप्रत्ययान्तङुप्रत्ययान्तश्च धातुः स्त्रियां स्यात्। अवनिः। चमूः। प्रत्ययग्रहणं किम्। दैवयतेः। क्विप्। विशेष्यलिङ्गः।

अन्त्यवाक्यम्

अवि (व) शिष्टलिङ्गं, अव्ययं, कतियुग्मदस्मदः। ष्णाता संख्या शिष्टाः परवत्। एकः पुरुषः एका स्त्री। एकं कुलं। गुणवचनं च। शुक्लः पटः। शुक्ला पटी। शुक्लं वस्त्रं। कृत्याश्चाकरणाधिकरणघोल्युट्। सर्वादीनि सर्वनामानि स्पष्टार्थोऽयं त्रिसूत्री। इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचिता पाणिनीयलिङ्गानुशासनसूत्रवृत्तिः समाप्ताःशुभमस्तु ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लिङ्गानुशासनवृत्तिः

विषयाङ्कः २२५

क्रमाङ्कः तृ. १९५

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०×४६। ग्रन्थसंख्या ६० पत्रसंख्या ४। अपूर्णः।

त्रिभक्त्यर्थनिर्णयः (कारकवादः)

विषयाङ्कः २२६

क्रमाङ्कः तृ. ०६१

ग्रन्थकारः मौनी श्रीकृष्णभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ६१×४५। ग्रन्थसंख्या १५००। पत्रसंख्या ६८ पूर्णः।

आदिवाक्यम

श्रीनीलकण्ठाय नमः।

कारुण्यवर्षजलदं फलदं तपसां सताम्।
नीलोत्पलदलच्छायं निर्माय धामकामये ॥१॥
तर्कव्याकृतमीमांस परिशीलनशालिना ॥
मौनी श्रीकृष्णभट्टेन विभक्त्यर्थो विविच्यते ॥२॥

अत्र सुप् विभक्तीनामर्थो विविच्यते। तत्र सुप्त्वं स्वौजसमौड्इत्याद्यनुशासनानुशासित प्रत्ययत्वम् तिङन्तु स्वार्थभावनान्वर्तार्किकास्तु प्रकृत्यर्थधर्मिकसस्वार्थसंख्यान्वायबोधकविभक्तित्वं सुप्त्वम्। विभक्त्यन्येव स्वार्थसंख्यामवबोधयन्ति ननु स्वप्रकृत्यर्थं इति तेषां वुदास इति वदन्ति।

अन्यवाक्यम्

लोके लोकाद्वाधिको हरिरित्यादौ प्रतियोगितुरुपसंवन्धो विभक्त्यर्थः। लोकप्रतियोगिकाधिक्यबदभिन्नो हरिरितिबोधः। अधिकाप्रतियोगिनी ऐश्वर्य प्रतियोगिनि च कर्म प्रवचनीययोगे सप्तमीविधाय काद्यस्मदधिकं यस्य चेश्वरवचनं तत्र सप्तमीत्यनशासनाद्उपपरार्द्धे हरेगुणाः। अधिभुञ्जि-रामः अधिरामे भू इत्यादौ सप्तमीबोधः॥ इति श्रीमन्मौनिकुलतिलकायमान श्री वर्द्धन भट्टात्मज रघुनाथभट्टसुत श्रीकृष्णबिरचिते वियक्त्यर्थनिर्णयः समाप्तः॥

वृत्तिव्याकरणम्

विषयाङ्कः २२७

क्रमाङ्कः प्र. ४६८

ग्रन्थकारः … …। ताडपत्राणि। प्राचीन देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः १२×१३। ग्रन्थसंख्या १४००। पत्रसंख्या १०३। आदिमध्यखण्डितम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वृत्तिवार्तिकम्

क्रमाङ्कः च. १३४७

विषयाङ्कः २२८

गून्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०$\frac{1}{2}$×३$\frac{1}{4}$। गून्थसंख्या ३७६। पत्रसंख्या २१। पूर्णम्।

आदिवाक्यम्

स्वस्ति श्रीमन्महागणाधिपतये नमः

विश्वं प्रकाशयन्ती व्यापारैर्लक्षणाभिधाध्वननैः
नयनैरिव हरमूर्त्तिर्विबुधपास्य सरस्वती जयति ॥१॥

वृत्तयः काव्यशरणावलंकारप्रवंन्धृभिः।
अभिधा लक्षणाव्यक्तिरिति तिस्रो निरुपिताः ॥२॥

तत्र क्वचित्कचिद्वृद्धैर्विशेषानस्फुटीकृतात्।
निष्टंकयितुमस्माभिः क्रियते वृत्तिवार्तिकम् ॥३॥

तत्र शक्तया प्रतिपादकत्वमभिवा सा त्रिधा। रुढिर्योगोयोगरुढिश्च। अखण्डशक्तिमात्रेणैकार्थ प्रतिपादकत्वं रुढिः, तन्मात्रेण प्रतिपादकत्वं चावयवार्थाप्रतिभासात्तत्प्रतिभासेऽपि तस्य प्रतिपाद्ये-वाधाद्वा॥

अन्त्यवाक्यम्

तद्वद्विद्वन्म··· ··· त्यादौ विषयविषयिपदसामानाधिकरण्ये ऽ व्यतिशयोक्तिरंगीक्रियतां किमनुपपन्नम्। तस्मादेतादृशस्थले समभि··· ··· गनेन कश्चिद्दोष इति न्यर्थोलक्षणोपपादन प्रयास नचैवं सर्वत्र विषयविषयिपदसामानाधिकरण्यस्थले······ हाराद्भेद प्रतितेर्वक्तुं शक्यत्वात् क्वचिदपि सारोपलक्षणा न स्यादितिवाच्यम्। इष्टापत्तेः। ······ इति वृत्तिशक्तिलक्षणावृत्तिर्द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः॥

वृत्यर्थसंग्रहः

क्रमाङ्कः च. १५३

विषयाङ्कः २२६

ग्रन्थकारः··· ···। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकार ६$\frac{3}{4}$×४$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या ६५०। पत्रसंख्या ५५। अष्टमध्यायान्ता। समयः स. १८२५।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः। एका चोद्वे प्रथमस्य। अधिकारसूत्रम्। अजादे द्वितीयस्य। अयमप्यधिकार नन्द्राः संयोगादयः। अचः पराद्वे। इन्दिद्रियिषति। अद्रिरीयीषति। येनार्दि दद्दै त्यतुरंपिनाकी पूर्वोभ्यासः। इतस्त्रीणि संज्ञासूत्राणि। पूर्वइति द्वित्वेसति पूर्वभाग इत्यर्थः। प्रयोजनन्तु विधि-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रदेशो (उभेअभ्यस्तम् । उभे, इतिद्वित्वे सति भागद्वयमपीत्यर्थः । जक्षित्यादयः षट् । अभ्यास्तम् । जक्षित्यादय इत्यतद्गुण संविज्ञानी वहुव्रीहिः तेन सप्तमो जक्षितिरपि गृह्यते । जक्षिजागृदरिद्रा शास्दीधीङ्वेवीङ् चकास्तथा । जक्षादयः ।

अन्त्यवाकथम्

झरो झरिसवर्णे । हलोवा लोपः । प्रत्त', अवत्तं, पक्षे द्वित्वेसति त्रितकारं रुपं ।। उदान्ता दनुदात्तस्यस्वरितः । पचति, पठति । शबकारः स्वरितः । नोदात्तस्वरितोदयम गार्ग्यकाश्यपगाल वानाम् । उदात्तपरः स्वरितपरश्चानुदात्तः प्रयज्ञारुः । अश्वः कः । अआ इह शास्त्रे कार्यार्थं त्रिवृत त्वेन प्रतिज्ञाल मकारमनूद्यसे वृताकारोऽनेन विधीयते ।।

पुष्पिकावाक्यानि

इति पाणिनि सूत्राणामितवृत्यर्थसंग्रहे ।
षष्ठस्य पाद आद्योयमध्यायस्य समर्थितः ।।१।।

इति पाणिनियसूत्राणामितवृत्यर्थ संग्रहे ।
पादोध्यायस्य षष्ठस्य द्वितीयोऽयं समर्थितः ।।२।।

इति पाणिनिसूत्राणामित वृत्यर्थ संग्रहे ।
पादस्तृजी (ती) योध्यायस्य षष्ठस्यायं समर्थितः ।।३।।

इति पाणिनिसूत्राणामितवृत्यर्थ सग्रहे ।
पादश्चतुर्थोऽध्यायस्य षष्टम्यायं समर्थितः ।।४।।

समाप्तः षष्ठोऽध्यायः ।

इति पाणिनिसूत्राणामितवृत्यर्थ संगहे ।।
अध्यायस्याष्टमस्यायमाद्यः पादः समर्थितः ।।१।।

इति पाणिनिसूत्राणामितवृत्यर्थः संगृहे ।।
पादोऽष्टमध्यायस्य द्वितीयोऽयं समर्थितः ।।२।।

इति पाणिनिसूत्राणामितवृत्यर्थ संगृहे ।
पादोऽष्टमध्यायस्य तृतीयोऽयं समर्थितः ।।३।।

इति पाणिनिसूत्राणामित वृत्यर्थ संगृहे ।
पादोऽष्टमध्यायस्य चतुर्थोऽयं समर्थितः ।।४।।

नौमि तं परमानन्दं विश्वेशं येन मे हृदि ।
प्रवर्तितेऽयं कल्याणी वाणीसूत्राऽनुसारिणी ।।१।।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सतां सन्तापहारिण्यः सूक्तयः सन्तुपाणिनेः ।
कलानिधेरिव कलाः सकलानन्दहेतवः ॥२॥
संवत् १८२५ चैत्रकृष्ण ७ बुधे ॥

वैयाकरणभूषणसारः

क्रमाङ्कः च. ७३४ विषयाङ्कः २३०

गन्थकारः कोण्ड्भट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०३/२×४३/४ गृन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ५५। मध्यखण्डितः समयः सं. १८०६।

श्रीगणेशाय नमः ॥
श्रीलक्ष्मीरमणं नौमि गौरीरमणरुपिणम् ।
स्फोटरुपं यतः सर्वं जगदेतद्वि र्तते ॥१॥

अशेषफलदातारं भवाब्धितरणोत्तरिम्
शेषाशेषार्थलाभार्थं प्रार्थये शेषभूषणम् ॥२॥

पाणिन्यादि मुनीन्प्रणम्य पितरं रङ्गोजिभट्टाभिधं
द्वैतध्वान्तनिवारणादि फलिकां पुंभाववाग्देवताम् ॥
ढुण्ढि गौतमजैमिनीयवचनव्याख्यातृभिर्दूषितां ।
सिद्धान्तानुपपत्तिभिः प्रकटयस्ते तेषां वचो दूषये ॥३॥

प्राप्सितप्रबिन्धकोपशमाय कृतं श्रीपतञ्जलिमरणरुपं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निवध्नञ्चिकीर्षितं प्रतिजानीते ॥ फणिभाषितभाषाब्धेः शब्दकौस्तुभ उद्धृतः, तत्र निर्णय एवार्थः संक्षेपेणेह कथ्यते उद्धृत इत्यत्रास्भाभिरितिशेषः ।

भाष्याब्धेः शब्दकौस्तुभ उद्धृत इत्युक्तिस्तु शब्दकौस्तुभोक्तर्थानामाधुनिकोत्प्रेक्षितत्वं शङ्का निरासाय अन्यथा तन्मूलकस्यास्य गून्थस्याप्याधुनिकोत्प्रोक्षितत्वस्यापत्तौ पाणिनीयानामनुपादेयतापत्तेः तत्र निर्णित इत्युक्तिरतोऽप्यधिक जिज्ञासुभिः शब्दकौस्तुभे द्रष्टव्यमिति ध्वनयितुं प्रतिज्ञातमाह ।

अन्त्यवाक्यम्

अयंभावः। यद्यापि वर्णस्फोटपक्षे कथितदोषोऽस्ति । तथापि पदवाक्यपक्षयोर्न यत्र तस्या व्यासज्यबृत्तित्वस्य धर्मीगूाहकमानसिद्धत्वादिति । कैश्चिद्व्यक्तयो ध्वनय एव ध्वनी वर्णयोभेदा भावादित्यभ्युपेयत इति शेषार्थः । उक्तं हीकाव्यप्रकाशो वुधैः बैयाकरणैः प्रधानीभूतस्फोट व्यङ्गव्यञ्जक शब्दस्थध्वनिरिति व्यबहारः कृतइति ॥ ननु का सा जातिस्तत्राह ।

सत्यासत्यौ तु यौ भागौ प्रतिभाबं व्यवस्थितौ ।
सत्यं यत्तत्र सा जातिरसत्याव्यक्तयो मता ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रतिभावं प्रतिपदार्थं सत्यांशोजातिः असत्यापायां ते मङ्गलं स्तुतिनुतिरुपमाह पूर्णं स्मन इत्यादिना ॥

अशेषभूषादातारमपिसर्वेश्वरं गुरुम् ।
श्रीमद्भूषणसारेण भूषये शेषभूषणम् ॥

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणरङ्गोजिभट्टात्मजकौण्डभट्टकृते वैयाकरण भूषणसारे समाप्तोऽयं स्फोटवादः समाप्तश्चायंग्रन्थः । शुभं शाके १६७१ संवत् १८०६ आषाढवदि ६ सोमे लिखितं दया निधिना ॥ शुभम् ॥

वैयाकरणभूषणसारः

क्रमाङ्कः च. ६७१ विषयाङ्कः २३१

ग्रन्थकारः कौण्डभट्टः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकार ६×४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ६।

वैयाकरणभूषणसारः

क्रमाङ्कः च. ६८६ विषयाङ्कः २३२

ग्रन्थकारः कौण्डभट्टः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः··· ।आकारः ११×४½। ग्रन्थसंख्या··· पत्रसंख्या ६।

वैयाकरणभूषणसारः

क्रमाङ्कः च. ६६८ विषयाङ्कः २३३

ग्रन्थकारः कौण्डभट्टः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः६½×३½। ग्रन्थसंख्या २२५८। पत्रसंख्या १२६। अपूर्णः ।

वैयाकरणभूषणसारटीका
(परिचानाम्नि)

क्रमाङ्कः च. १५३ विषयाङ्कः २३४

ग्रन्थकारः कौण्डभट्टः । टीकाकारः भैरवनाथ मिश्रः। मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः पंक्तयः १३।१४। आकारः १०×४⅓। ग्रन्थसंख्या ४५००। पत्रसंख्या ११८। मध्यखण्डिता । समयः शाके १७६३

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः

प्रणम्य जांनकीनाथं पाणिन्यादिमुनीन् गुरुन् ।
वालानां सुखवोधाय सिद्धान्तस्थापनाय च ॥१॥

टीकाभूषणसारस्य परीक्षा नामिका शुभा ।
भवदेवात्मजेनाथ भैरवेण वितन्यते ॥२॥

सत्येकस्मिन्नपि वाधके साधकसहस्रस्याकिञ्चित्करतया प्रतिवन्धकाभावश्यकतया रीप्सित समाप्ति प्रतिबन्धकबिध्नविघाताय कृतमिष्टदेवतानतिरुपं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निबध्नाति । श्री लक्ष्मीरमाणमित्यादिना । अधिकरणल्युडन्तरमणशव्देन कर्तृषष्ठ्यन्तलक्ष्मीशव्दस्य समासः। तेन च श्रीशव्दस्य श्रियायुक्तो लक्ष्मीरमण इति लौकिकविग्रहे समासे शाकपार्थिवादित्वाद्युक्त शव्दस्य लोपः। श्रीशव्दोपादानं च सशक्तिकस्य भगवतो जगदुपादानकारणत्वमित्यभिव्यञ्ज-कयितुम् । नौमीत्यत्रास्यदों उपादानेऽपि पूर्वसूत्रात्स्थानिनी त्यस्यानुवृत्त्योत्तमपुरुषः । नुधात्वर्थ श्चोत्कृष्टगुणाश्रयत्वप्रकारकवोधानुकूलव्यापाररुपास्तुतिस्तद्विशेष्यकश्च शाव्दबोधः । एतच्छास्त्र प्रबर्तत्येन शिबस्याभ्यर्हितत्वात्तस्यापिस्तुतिरवस्यं कार्येति तस्यापि साकृतै वैतिध्वनयितुमाहः गौरीरमणेति ।

अन्त्यक्यम्

उक्तं चेति । अत्र पूर्वार्द्धमन्यत्रोक्तम् । उत्तरार्द्धस्य पूर्वार्द्धन्तु घटादिदर्शनाल्लोकः परिच्छिन्नो वसीयत इति यथागटादिदर्शनाल्लोकोविश्वप्रपञ्चः परिच्छिन्नः किञ्चित्कारणजन्यो बसीयते। तथा भावानामाशादीनां समारम्भः प्रकाशो यस्मादिती व्युत्पत्या प्रकाशोपादानमनादी नित्यं व्रह्मैवेत्यर्थः । अनादीत्यनेन प्रागभावाप्रतियोगीत्वशाश्वतनीत्यनेन ध्वंसाप्रतियोगीत्व मुक्तम् ।

ननु अनादेऽपि ब्रह्मपदव्यवहारात्कथमस्य शास्त्रस्य ब्रह्मतत्वप्रतिपादकतेत्यत आह ब्रह्मैवेत्यने नेति स्वयंज्योतिः पराप्रकाश्यः । निर्बिघ्नप्रचयाय । अप्रतिबद्धप्रथाराय स्तुतिरुपत्व पूर्णत्वकथनेन त्वंचाखण्डानन्दरुपत्बम् । वम इतिनविरुप मङ्गलाय ॥ इति ईति स्फोट बिवरणम् ।

इति श्रीमदगस्त्यकुलबंशावतंसदिगन्तविख्यातसत्कीर्तिसुधाकर संख्याव सार्वभौमभवदेवमि श्रात्मज भैरवनाथमिश्रविरचिता परिक्षानाम्नी बैयाकरणभूषणसारटीका समाप्ता ॥

व्यञ्जनधातुभेदः

क्रमाङ्कः प्र. ३८२ विषयाङ्कः २३५

ग्रन्थकारः⋯ । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५। आकारः १२$\frac{३}{?}$×१$\frac{?}{?}$। ग्रन्थसंख्या ३५। पत्रसंख्या २।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

व्याकरणशास्त्रम्

क्रमाङ्कः प्र. १०७७ विषयाङ्कः २३७

गून्थकारः…… । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः । आकारः…… । गून्थसंख्या … … । पत्रसंख्या २। प्रकीर्णम् ।

व्याकरणशास्त्रम्

क्रमाङ्कः प्र. ११८३ विषयाङ्कः २३८

गून्थकारः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः … … । आकारः ११$\frac{3}{4}$×४$\frac{1}{2}$ । गून्थसंख्या …। पत्रसंख्या ३२। प्रकीर्णम् ।

शब्दकौस्तुभः

क्रमाङ्कः च. १५३ विषयाङ्कः २३९

गून्थकारः भट्टोजिभट्टः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ९। आकारः १०×४$\frac{3}{4}$। गून्थसंख्या ७०००। पत्रसंख्या ३१९। प्रथमाध्यायस्य प्रथमे पादे नवान्हिकान्तः । समयः सं. १८४०।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः

विश्वेशं सच्चिदानन्दं वन्देऽहं योऽखिलञ्जगत् ।
चरीकर्ति वरीभर्त्ति सञ्जरी हर्ति लीलया ॥१॥

नमस्तुर्वे जगद्वन्द्यं पाणिन्यादिमुनित्रयम् ॥
श्रीभर्तृहरिमुख्याँश्च सिद्धान्तस्थापकान्बुधान् ॥२॥

नत्वा लक्ष्मीधरन्तातं सुमनो वृन्दवन्दितम् ॥
फणिभाषितभाष्याब्धे शब्दकौस्तुभमुद्धरे ॥३॥

परिभाव्य वहून्ग्रन्थान् योऽर्थः क्लेशेनः लभ्यते ॥
तमशेषमनायासादितो गृह्णीतसज्जना ॥४॥

समर्प्य लक्ष्मीरमणे भक्त्या श्रीशब्दकौस्तुभम् ॥
भट्टोजि भट्टोजनुषः साफल्यं लब्धुमीहते ॥५॥

प्रेक्षावत्प्रवृत्तये व्याकरणस्य विषयं भगवान् भाष्यकारः प्रादर्शयत् । अथ शब्दानुशासनमिति ॥ अथ शब्दः प्रारम्भस्य द्योतको नतु वाचकः ॥ निपातत्वादुपसर्गवत् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अन्त्यवाक्यम्

तथा च कर्णपर्वणि ॥ पञ्चानां सिन्धुः। षष्टानां, अन्तरं ये समाश्रिताः। वाहिकनामते देशा न तत्र दिवसं वसेत् इति ॥ एतेन धर्मवहिर्भूतत्वाद्वाहिका इत्युक्तं भवति ॥ शतद्रु विपाशा। इरावती वितस्ता चन्द्रभागेति पञ्चनद्यः।

सिन्धुनदस्तु षष्टस्तन्मध्यदेशो वाहिक इति तद्व्याख्यातारः। व्युत्पत्त्यन्तरं तु तत्रैव दर्शितम्; वहीकश्चवहीश्च विपाशायां पिशाचकौ॥ तयोरपत्य वाहिकानैषा सृष्टिः प्रजापतेरिति। एतच्च विवेचनं वाहिक ग्रामेभ्यश्चेत्यादावुपयोक्ष्यत इति सर्वसुस्थम्।

पुष्पिकावाक्यानि

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटरत्नस्य लक्ष्मीधरसुरेसुनुनाभट्टोजिभट्टेनकृते शब्दकौस्तुभे

प्रथमाध्यायस्य प्रथमपादे प्रथमान्हिकम्।

" " द्वितीयान्हिकम्।

" " तृतीयान्हिकम्।

" " चतुर्थान्हिकम्।

" " पञ्चमान्हिकम्।

" " षष्टान्हिकम्।

" " सप्तमान्हिकम्।

" " अष्टमान्हिकम्।

" " नवान्हिकम्।

पादश्चायं समाप्तः। संवत् १८४० भाद्रे शुक्लप्रतिपत्तिथौ गुरुवारे व्यलेखिपुस्तकमिदं मणिरामेण॥

शब्दकौस्तुभः

क्रमाङ्कः च. ७३० विषयाङ्कः २४०

ग्रन्थकारः भट्टोजिभट्टः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या ३। आदिखण्डितः।

शब्दरुपावली

क्रमाङ्कः प्र. ८२१ विषयाङ्कः २४१

ग्रन्थकारः..... । नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ७$\frac{1}{4}$×२$\frac{3}{4}$ ग्रन्थसंख्या २५०। पत्रसंख्या २६। अपूर्णा।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

शब्दरुपावली

क्रमाङ्कः तृ. ४३५ विषयाङ्कः २४२

ग्रन्थकारः ··· ···। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ६½×४। ग्रन्थसंख्या १७५। पत्रसंख्या १२। पूर्णः। जीर्णः।

शब्दलक्षणम्

क्रमाङ्कः १४६३ विषयाङ्कः २४३

ग्रन्थकारः मञ्जुश्रीः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः ११⅜×३⅘। ग्रन्धसंख्या २६०। पत्रसंख्या १०। अपूर्णम्।

आदिवाक्यम

ॐ नमो नारायणाय।

विज्ञातसकलज्ञेयमुत्तीर्णभवसागरम्।
प्रणम्य सुगतं सम्यगुच्यते शब्दलक्षणम् ॥
प्रयोगमिच्छताज्ञातुं ज्ञेयं कारकमादितम् ॥
संज्ञया षड्विधं भेदास्त्रयोविशंतिधा पुनः।
अस्यायमर्थः। तत्र पञ्चविधः कर्ता। कर्मसप्तविधं भवेत्।
करणं द्विविधं चैव संप्रधानं त्रिधामतम्।
अपादानं द्विधाचैव तथाधारश्चतुर्विधः
करोति कारकं सर्व तत्स्वातन्त्रा विवक्षया॥

शब्दलक्षणम्

क्रमाङ्कः १६६७. क. (१) ३ विषयाङ्कः २४४

ग्रन्थकारः मञ्जुश्रीः। ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ४। आकारः ११×१¼। ग्रन्थसंख्या ४५०। पत्रसंख्या ७२। मध्यान्त खण्डितं ६ अध्यायः ३ पादान्तम्।

आदिवाक्यम्

ॐ नमोवागीश्वराय:।

सिद्धं प्रणम्यसर्वज्ञं सवीर्यजगतां गुरुम।
लघुविस्पष्टसंपूर्णमुच्यते लक्षलक्षणम् ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

शब्दार्थचिन्ताविवृत्तिः

क्रमाङ्कः १६६७ (१) ३ विषयाङ्कः २४५

ग्रन्थकारः ... ... । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः १२३/८×२१/३। ग्रन्थसंख्या ३६६। पत्रसंख्या १८। आद्यन्तरहिता ।

शब्देन्दुशेखरः

क्रमाङ्कः च. ७६० विषयाङ्कः २४६

ग्रन्थकारः नागेशभट्टः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १२। आकारः १२×५३/४। ग्रन्थसंख्या ६३६६। पत्रसंख्या २६१। अपूर्णः ।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः ।

नागेशः किलनागेश भावितार्थ विचक्षणः ।
शिवभट्ट सुतोधीमानुपाध्यायो थ नामकः ॥१॥
याचकानां कल्पतरोररीकक्षहुताशनात् ॥
श्रृङ्गवेरपुराधीश रामतो लब्धजीवकः ॥२॥
नत्वा फणीशमीशानं कौमुद्यर्थप्रकाशकम् ॥
मनोरमो मार्धदेहं तन्वे शब्देन्दुशेखरम् ॥३॥

ग्रन्थसमाप्तिग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकविघ्नविघाताय समुचित ऋषित्रयनमस्काररूपं मङ्गल-माचरञ्छिष्यशिक्षायै व्याख्यातृश्रोतॄणामनुसङ्गतो मङ्गलाय च निबन्धाति । मुनित्रयमिति ॥

शब्देन्दुशेखरटीका (ज्योत्स्ना)

क्रमाङ्कः द्वि. २३० विषयाङ्कः २४७

ग्रन्थकारः उदयनकरः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६।आकारः १०३/४×४१/२। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या ७५। सर्वादिपर्यन्ताऽपूर्णा ।

आदिवाक्यम् ।

श्री गणेशाय नमः

वाग्देवी मानसं कृत्वा गङ्गामाध्यानमङ्गलां ।
शब्देन्दुशेखरज्यौत्स्नीमातनोत्युदयंकरः ॥१॥

पातञ्जल इति अत्र महाभाष्य इत्येतावदुक्तौ शारीरकसूत्रभाष्यादावतिव्याप्तिरतः पातञ्जल पातञ्जलेभाष्ये इत्युक्तावपि पातञ्जलसूत्राणां भाष्ये वेदव्यासकृतेऽतिव्याप्तिरतो महत्पदं कृत

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

भूरिपरिश्रम इति भरिपदो पादानं तंत्रान्तरपरिश्रमा सद्भावाभावसूचनार्थं सन्तीदीव्यति पातिव्रत्येन जिगीषतीति सतीदेवी 'कर्मण्यम्, यथा श्रुते तु पुंवद्भावप्रसङ्गः । न च संज्ञात्वान्निषेधः । कर्मधारये तत्प्रति प्रत्ययवात् । अरिकक्षहुताशनादिति । अरिषु कक्षत्वारोपणमूलकोराज्ञिहुताशनत्वारोप इति परंपरितरूपकमलंकारः । नियतारोपणोपायः । स्यादारोप परस्य य इति तल्लक्षणात् कक्षस्तुदोमूले शुष्ककानेने इति त्रिकाण्डशेषः । अर्थप्रकाशकमिति अर्थाः सिद्धान्तकौमुदीविषयभूता वैयाकरण सिद्धान्ता स्तेषां प्रकाशकमिति । मनोरमोमार्द्धदेहमिति।

षट्तन्त्रीसारः

क्रमाङ्कः च १५३ विषयाङ्कः २४८

ग्रन्थकारः नीलकण्ठः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १०½×४२ । ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १४ ।

समासचक्रम्

क्रमाङ्कः तृ. ४४५ विषयाङ्कः २४६

ग्रन्थकारः ··· ··· । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११ । आकारः ११¾×४½ । ग्रन्थसंख्या ३०० । पत्रसंख्या १३ । पूर्णः ।

आदिवाक्यम्

श्रीगुरुगणेशाभ्यां नमः ।

अथ बालबोधार्थं प्रयोगविधिः कथ्यते ।। प्रयोगस्त्रिविधः कर्तरिप्रयोगः कर्मणिप्रयोगः भावप्रयोगभेदेन । स च कर्तरिप्रयोगो द्विविधः सकर्मकाऽकर्मकभेदेन । सकर्मको यथा कृष्णो भक्तान् रक्षति । द्विकर्मकको यथा कृष्णो गां पयो दोग्धि । अकर्मको यथा कृष्णः तिष्ठति । कर्मणि प्रयोगो यथा कृष्णेन प्रपञ्चः क्रियते । भावे प्रयोगो यथा कृष्णेन स्थीयते । तत्र श्लोकाः ।

रामो विराजते रामो भूमण्डलमपालयत् ।
रामेणोपाजिता कीर्ति रामचन्द्रेण भूयते ।।
रामचन्द्रो दशग्रीवं परलोकमनीनयत् ।
जनकर्णा रामचन्दो मुमुचे स्वयमेव हि ।।
प्रथमान्तो यदा कर्ता द्वितीया तत्र कर्मणि ।
तृतीयान्तो यदा कर्ता प्रथमा तत्र कर्मणि ।।
इति प्रयोगविधिः ।

अथ समासबिधिः

षोढा समासाः संक्षेपादष्टाविंशतिधा पुनः ।
नित्यानित्यत्वभेदेन लुगलुक्त्वेन च द्विधा ।।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तत्राष्टधा तत्पुरुषः सप्तधा कर्मधारयः
सप्तधा च बहुव्रीहिर्द्विगुराभाषितो द्विधा ॥
द्वन्द्वश्चतुर्विधोज्ञेयोऽव्ययिभावो द्विधा मतः ।

अन्त्यवाक्यम्

आतपात्त्रायत इत्यातपत्रं, छत्रात्त्रायत इति छत्रम्, पुन्नामनरक त्रायत इति पुत्रः, शीतेन क्षमितं शैत्यं, वातं न सहते वा तस्य समूहो वा वातूलः । विश्वं धरतीति विश्वदृक्, पार्श्वयोः शयन्तेते पार्श्वशयाः, पृष्टे शयतेऽसौ पृष्ठशयः गिरौ शेतेऽसौ गिरिशः, हितमिच्छतीति हितैषी उदयमभिलपतेऽसाबुदयाभिलाषी, साक्षादीक्षतेऽसौ साक्षी, सर्वान्तरे तिष्ठतीति सर्वान्तरस्थः. आत्मनि रमतीत्यारामः, तत्र भवन्तं तं भवन्तं तं भवन्तं तत्र भवान्, अत्र भवान् श्रेष्ठः । इति समास चक्रम् ॥

संबन्धसिद्धिव्याकरणम्

क्रमाङ्कः च. ७५५ विषयाङ्कः २५०

ग्रन्थकारः ... ... । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११½×१½ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ५१ अपूर्णम् । उपान्तखण्डितम् । समयः ने. सं. ३२६ ।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः शिवाय

प्रयोगमिच्छता हेतुं ज्ञेयं कारकमादितः ।
तदेव षडविधं भेदान्त्रयोविंशतिधा पुनः ॥
तत्र पञ्चविधः कर्ता व्याप्यं सप्तविधं भवेत् ।
करणः द्विविधश्चैव संप्रधानं त्रिधामतम् ॥

अन्त्यवाक्यम्

संवत् ३२६ अगहन त्रयोदश्यां शुक्रदिने लिखितिमिति ।

संबन्धादेशः

क्रमाङ्कः च. १४७ विषयाङ्कः २५१

ग्रन्थकारः रभसनन्दिः । नेपालीयं कातन्त्रम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १३½×२ । ग्रन्थसंख्या ४३० । पत्रसंख्या १८ । पूर्णम् । समयः ने. सं. ७८४ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

नमः श्रीकृष्णाय

भग्नं मारबलं येन निर्जितं भवपञ्जरम् ।
निर्वाणपदमारुढं तं बुद्धं प्रणमाम्यहम् ॥१॥
षट्कारकाणि सम्बन्ध उक्तानुक्ततया द्विधा ॥
विभक्तिश्चे तिनीश्चे यमवश्यं योगमिच्छता ॥
यो यत्र प्रत्ययो जातः समासो यत्र वा भवेत् ॥
स एवं वक्ति युञ्जानस्तस्य लिङ्ग नसंख्यया ॥
लिङ्गसख्याभियोगश्च प्रायोभवतिदर्शितः ॥
वेदाप्रमान (ण) मित्यादि प्रयोगो येन सम्मतः ॥

अन्त्यवाक्यम्

न चैवं केवलस्य प्रवृत्तहेतुत्वं क्वचिदपि श्रूयते । अतः शब्दोऽन्यवहारः कृष्यमानो(ण) वहुभिः पादैरेव कर्तव्यः । ज्ञात्वा पि पदसिद्धकैकशः । कदाचितमन्दमतयो वहुशः पदयोजनानां सन्ति हिरन्निति अतः कारकसंवन्धास्पितनायासन्निहितं स्थित एवायं अस्माकं तावदुपशिष्यः आयः. उपविंशति संयुक्तावाष्टमस्य चतुःशति निर्दिष्टाविंगस्यहस्युटनरहसनन्दिना इमां विंशति संयुक्तामधिवाम्य। चतुःशतीतः संबन्धायोतसिद्धतः ।

इति रहसनन्दि विरचिताः संबन्धादेशः समाप्तः ॥

श्रीकृष्णप्रीतिरस्तु शुभमस्तु संवत ७८४ .मार्गसिर सुदि १४ शुभम् ।

सम्बन्धादेशः

क्रमाङ्कः च. १४७ विषयाङ्कः २५२

ग्रन्थकारः रहसनन्दिः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १३$\frac{1}{2}$×३$\frac{1}{2}$ ग्रन्थसंख्या ५०० । पत्रसंख्या २० । पूर्णः ।

सारकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र. १४१४ विषयाङ्कः २५३

ग्रन्थकारः ··· ·· । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १०$\frac{3}{4}$×४$\frac{1}{4}$ । ग्रन्थसंख्या ··· । पत्रसंख्या ··· ··· । अपूर्णा ।

आदिवाक्यम्

स्वस्ति श्रीपाणिनये नमः ॥
श्रीसिद्धविनायकाय नमः ।
नत्वा वरदराजः श्रीपाणिन्यादि मुनित्रयम् ॥
करोति बालबोधाय सारसिद्धान्तकौमुदीम् ॥

अइउण् ऋलृक् इत्यादि ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारसिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ७२८ विषयाङ्कः २५४

ग्रन्थकारः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०$\frac{1}{8}$×४ । ग्रन्थसंख्या ३१० । पत्रसंख्या १६ । प्रकीर्णा

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र, ६७ विषयाङ्कः २५५

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरुपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११$\frac{1}{8}$×३$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या २४०० । पत्रसंख्या १६३ । सम्पूर्णम् । समयः ने. स. ८७६ ।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशायनमः

प्रणम्य परमात्मानं वालधोवृद्धिसिद्धये।
सारत्वतीमृजुकुर्वे प्रक्रियां नाति विस्तराम् ॥
इन्द्रादयोऽपि यस्यान्तं न ययुः शव्दवारिधिः।
प्रक्रियान्तस्य कृत्स्नस्य क्षमो वक्तु नरःकथम् ॥

तत्र तावत् संज्ञा संव्यवहाराय संगृह्यते । अ, इ, उ, ऋ, लृ समानाः वर्णग्रहणेन सवर्णस्यापि गृहणम् । अनेन प्रत्याहारगृहणाय वर्णा । परिगण्यन्ते । तेषां समानसंज्ञा च विधीयते ॥

अन्त्यवाक्यम्

अवता द्वो हयग्रीवः कमलाकर ईश्वरः।
सुरासुरनराकार मधुपा पीतः पङ्कजः।

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकानुभूति स्वरूपाचार्यविरचिता सारस्वती प्रक्रिया समाप्तः । संवत ८७६ मि मार्ग शि १४ बुधवार कुन्हु ॥

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ६६ विषयाङ्कः २५६

गुन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः ११$\frac{1}{8}$×३$\frac{1}{2}$ । गुन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ५६ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः ४५ विषयाङ्कः २५७

गुन्थकारः अनुभूतिस्वरुपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः पंक्तयः ८ । आकारः ११$\frac{1}{4}$×३$\frac{3}{4}$ । गून्थसंख्या ३०० । पत्रसंख्या १६ अपूर्णम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ४५ विषयाङ्कः २५८

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १०३/४×३१/४ । ग्रन्थसंख्या १०० । पत्रसंख्या ६ । आद्यन्तविकलम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १४४ विषयाङ्कः २५९

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १२१/८ × ३१/८ । ग्रन्थसंख्या ८०० । पत्रसंख्या ५० । आद्यन्तखण्डितम्

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १८२ बिषयाङ्कः २६०

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७।८ । आकारः ११३/८×३७/८ । ग्रन्थसंख्या ४०० । पत्रसंख्या १८ । पुंल्लिङ्गप्रकरणान्तम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ३०० विषयाङ्कः २६१

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १२५/८ × ३ । ग्रन्थसंख्या २५०० । पत्रसंख्या १८० । पूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ३०० विषयाङ्कः २६२

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीय कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः ११३/८×३ । ग्रन्थसंख्या ३५ । पत्रसंख्या ३ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ३३५ विषकाङ्कः २६३

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ६३/४×४३/४ । ग्रन्थसंख्या ४५ । पत्रसंख्या ३ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्क प्र. ३८०

विषयाङ्कः २६४

गून्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ आकारः ११$\frac{१}{२}$×३$\frac{६}{८}$ । गून्थसंख्या २२५ । पत्रसंख्या २३ । आद्यन्तखण्डितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ८१५

विषयाङ्कः २६५

गून्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ×३ । गून्थसंख्या १४०० । पत्रसख्या १०६ । मध्यान्तखण्डितन् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ८८२

विषयाङ्ग: २६६

गून्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ९$\frac{५}{८}$×३$\frac{१}{२}$ । गून्थसंख्या २८० । पत्रसंख्या ८ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ८८२

विषयाङ्कः २६७

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १२×३$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या २८० । पत्रसंख्या ७ । प्रकीर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १०६७

विषयाङ्कः २६८

गून्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचायः । मध्यदेशीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १०$\frac{३}{८}$×३$\frac{५}{८}$ । गून्थसंख्या २७०० । पत्रसंख्या २६१ । संपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १०६७

विषयाङ्कः २६९

गून्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १३×३$\frac{१}{२}$ । गून्थसंख्या २७०० । पत्रसंख्या १५१ । समयः सं. १६५८

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १११० विषयाङ्कः २७०

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी देवनागरी च लिपिः । पंक्तयः ६-१२ । आकारः ११३/४×४ । ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १० । प्रकीर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १११० विषयाङ्कः २७१

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७।८। आकारः १११/८×३३/४। ग्रन्थसंख्या २४०। पत्रसंख्या ८। प्रकीर्णम्

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १११० विषयाङ्कः २७२

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७।८। आकारः ११३/४×३ । ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या ६ । प्रकीर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १११६ विषयाङ्कः २७३

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७ । आकारः ८१/२×७१/२ । ग्रन्थसंख्या ११०० । पत्रसंख्या १०० । पूर्णप्रायम्

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ११३४ विषयाङ्कः २७४

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्य. । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७। आकारः ११५/८×४३/७ । ग्रन्थसंख्या २४००। पत्रसंख्या १५८। मध्यखण्डितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. ११४१ विषयाङ्कः २७५

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १०। आकारः ११३/४×४१/२ । ग्रन्थसंख्या २४००। पत्रसंख्या ६७। पूर्णम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र ११५०

विषयाङ्कः २७६

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १२ ३/४ × ३ ७/८। ग्रन्थसंख्या ३५०। पत्रसंख्या २८। अपूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १३४५

विषयाङ्कः २७७

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ८। आकारः १०×४। ग्रन्थसंख्या ८८०। पत्रसंख्या ४१। आद्यन्तरहितम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १३६?

विषयाङ्कः २७८

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीय कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ६ ३/८×३ १/७। ग्रन्थसंख्या २०४०। पत्रसंख्या २३४। पूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १३६६

विषयाङ्कः २७९

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ९ १/४ × ४ ३/८। ग्रन्थसंख्या १०८०। पत्रसंख्या ६१। अपूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १४००

विषयाङ्कः २८०

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः १० १/२ × ३ १/६ ग्रन्थसंख्या २४०। पत्रसंख्या १५। प्रकीर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १४००

विषयाङ्कः २८१

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६.७। आकारः ९ ३/८ × ३ १/२, ८ ३/४ × २ ५/४ ग्रन्थसंख्या ४४०। पत्रसंख्या ३६। अपूर्णम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १४०५

विषयाङ्कः २८२

ग्रन्थकारः अनभूतिस्वरूपाचार्यः। मध्यदेशीयं कागतम। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११। आकारः १३ × ५$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या ५५०। पत्रसंख्या ३२। मध्यखण्डितम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र. १४६३

विषयाङ्कः २८३

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{१}{४}$×३$\frac{१}{४}$। ग्रन्थसंख्या २००। पत्रसंख्या २३। अजन्तपुलिङ्गान्तम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः प्र १६८५

विषयाङ्कः २८४

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पङ्क्तयः ५। आकारः ८$\frac{३}{८}$ × २। ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या १००। अपूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः द्वि. २५

विषयाङ्कः २८५

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{५}{८}$ × $\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १४२। अपूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः द्वि. २६१

विषयाङ्कः २८६

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः- ७$\frac{१}{२}$ × ४$\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या ३५। अपूर्णम्।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः द्वि. ३३८

विषयाङ्कः २८७

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ६×४$\frac{३}{८}$। ग्रन्थसंख्या ८४। पत्रसंख्या ७। अपूर्णम्।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः-द्वि. ३५६

विषयाङ्कः २८८

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः $६\frac{३}{४} \times ३\frac{३}{८}, ९\frac{७}{८} \times ३\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या ६२५ । पत्रसंख्या ४७ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः द्वि. ३५७

विषयाङ्कः २८९

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः $६\frac{१}{८} \times २\frac{६}{३}$ । ग्रन्थसंख्या २५ । पत्रसंख्या ८ । आद्यन्तरहितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः तृ. ८७

विषयाङ्कः २९०

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । मध्यदेशीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः $११ \times ६\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या २००० । पत्रसंख्या १३८ । आदिखण्डितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः-तृ. ६७

विषयाङ्कः २९१

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ११×३ । ग्रन्थसंख्या ११०० । पत्रसंख्या ४४ । आदिमध्यान्तखण्डितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः-तृ. १६५

विषयाङ्कः २९२

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः $७\frac{३}{४} \times ४$ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ४६ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः-तृ. १६५

विषयाङ्कः २९३

ग्रन्थकारः-अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् देवनागरी लिपिः । पंक्तय १६ । आकारः $२०\frac{१}{४} \times ४$ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या २३ । आद्यन्तखण्डितम् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः तृ. ६८६ विषयाङ्कः २६४

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । ताडपत्राणि । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १३३/४×२१/४ । ग्रन्थसंख्या १५०० । पत्रसंख्या ७८ । पूर्णम् । समयः सं. ४५७ ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः च. ४१ विषयाङ्कः २६५

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः …… । ग्रन्थसंख्या १२०० । पत्रसंख्या ११२ आदिखण्डितम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः च. १५५ विषयाङ्कः २६६

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११ आकारः ९×५ । ग्रन्थसंख्या ७०० । पत्रसंख्या ४२ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः च. ६७८ विषयाङ्कः २६७

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ६×४ । ग्रन्थसंख्या १२५ । पत्रसंख्या ७३ । अपूर्णम् ।

सारस्वतम्

क्रमाङ्कः च. ६६६ विषयाङ्कः २६८

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०×४१ । ग्रन्थसंख्या १५३ । आदिखण्डितम ।

सारस्वतं (व्याख्यासहितम्)

क्रमाङ्कः प्र. १३५४ विषयांकः २६९

ग्रन्थकारः–अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । व्याख्याकारः पुञ्जराजः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०४×८ । ग्रन्थसंख्या ४५०० । पत्रसंख्या २४६ । तद्धितमात्रंपूर्णम् । समयः सं १६६५

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

श्री गणेशायनमः

आनन्दैकनिधिं देवमन्तरायतमो रविम् ।
दयानिलयनं वन्दे वरदं द्विरदाननम् ॥ १॥

वाग्देवतायाश्चरणारविन्दमानन्दसान्द्रं हृदि संनिधयाय ।

श्री पुञ्जराजः कुरुते मनोज्ञां सारस्वतव्याकरणस्यटीकां इह ग्रन्थस्य कर्ता निरन्तरायाभीप्सितार्थसिद्धै शिष्टाचार प्रति पालनाय च इष्टदेवतानमस्काररुपमङ्गलाचरणपूर्वकं श्रोतृ प्रतिपत्तिद्वारा सप्रयोजनं चिकीर्षितं प्रतिजानिते ।

प्रणम्य परमात्मानं वालधींवृद्धिसिद्धये ।
सारस्वतीमृजुं कुर्वे प्रक्रियां नाति विस्तराम् ॥

पत्र परमात्मानं प्रणम्य वालधीवृद्धिसिद्धये नाति विस्तरां सारस्वतीं प्रक्रिया ऋजुं कुर्वे इत्यन्वयः ।

अन्त्यवाक्यम्

टित्वात् ईप् । द्वयी, त्रयी, । अनुक्तसंगृहार्थमाहा शेषा निपात्य कत्यादय इति । का संख्या येषान्ते कति । सा संख्या येषान्ते तति । या संख्या येषान्ते यतिः । विंशति पञ्चात्यादयोपि प्रयोगानुसारेण निपात्या इति ।

उच्चैर्मालवपातिसाहि षलवीराजेन्द्र चूडामणिः ।
श्री मत्साहि गयासुदीन सचिव सौजन्य दुग्धोदधिः ॥

तत्वज्ञावधि साधु जीवन सुतः सारस्वत व्याकृता वेतस्यार्मिति तद्धितप्रकरणं श्री पुञ्जराजोभ्यधात । इति श्रीमालिकुलकजीवन नरेन्द्रमालवाधिपति राज्यश्रीकरण श्री पुञ्जराजविरचितायां सारस्वतरुटीकायां स्यादिप्रक्रिया संपूर्णा शुभमस्तु । सं १६६५ समये द्वितीया भादौ (द्र) वदि चतुर्थी सु(शु)क्रवासरे लिखितम् ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. ८०६ विषयाङ्कः ३००

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः नेपालीयं कागतम् । देवनागरी तथा नेवारी लिपिः । पङ्क्तयः ७ । आकारः १०६/८×३३/४ । ग्रन्थसंख्या ४८० । पत्रसंख्या ३१ । आदिखण्डिताः ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. १०८७ विषयाङ्कः ३०१

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपि । पंक्तयः १० । आकारः १३३/४×४५/८ ग्रन्थसंख्या ४५० । पत्रसंख्या १३ अपूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. १३४५ विषयाङ्कः ३०२

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६।१० । आकारः ६$\frac{१}{२}$×४ ग्रन्थसंख्या ११२० । पत्रसंख्या ५७ । पूर्णा ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. १३४५ विषयाङ्कः ३०३

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६।१० । आकारः ६$\frac{१}{२}$×४ । ग्रन्थसंख्या ४०० । पत्रसंख्या १६ । अपूर्णा ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. १४१२ विषयाङ्कः ३०४

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी तथा देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १०$\frac{३}{४}$×३$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या १८० । पत्रसंख्या ११ । आदिखण्डिता ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः प्र. १६१८ विषयाङ्कः ३०५

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ९$\frac{७}{८}$×३$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या ३६० । पत्रसंख्या २८ । अपूर्णा ।

सारस्वतटीका (सिद्धान्तचन्द्रिकानाम्नी)

क्रमाङ्कः प्र. १६७२ विषयाङ्कः ३०६

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरुपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः १०$\frac{३}{४}$×३$\frac{३}{८}$ । ग्रन्थसंख्या १६०० । पत्रसंख्या ८४ । अपूर्णा ।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः द्वि. २३३ विषयाङ्कः ३०७

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १८।१६ । आकारः ११$\frac{५}{८}$×५ । ग्रन्थसंख्या ४४७० । पत्रसंख्या ७६ । पूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः द्वि. २६४

विषयाङ्कः ३०८

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ११ ३/४×३ ३/८ । ग्रन्थसंख्या ··· ··· । पत्रसंख्या ३ । अपूर्णा ।

सारस्वतटीका (सिद्धान्तचन्द्रिका)

क्रमाङ्कः द्वि. ३४१

विषयाङ्कः ३०९

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०×४। ग्रन्थसंख्या १०० । पत्रसंख्या ६ । अपूर्णा।

सारस्वतटीका

क्रमाङ्कः च. १५१

विषयाङ्कः ३१०

ग्रन्थकारः क्षेमेन्द्रः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ८ १/२×२ १/२ । ग्रन्थसंख्या ८०० । पत्रसंख्या ६२ । अपूर्णा ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ४७

विषयाङ्कः ३११

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः ६ १/४ × ४ १/८ । ग्रन्थसंख्था १४०७ । पत्रसंख्या १०९ । मध्यखण्डिता ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ३६६

विषयाङ्कः ३१२

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । मैथिली लिपिः । पंक्तयः ७, ६ । आकारः ८ १/२ × १/४ ग्रन्थसंख्या १६०० । पत्रसंख्या १२५ । पूर्णा ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ३८८

विषयाङ्कः ३१३

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७।८ । आकारः १४×३ ३/७ । ग्रन्थसंख्या ३००० । पत्रसंख्या १०३ । पूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ४०५ विषयाङ्कः ३१४

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ५।६ । आकारः १३×३ । ग्रन्थसंख्या १५० । पत्रसंख्या १० । अपूर्णा ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ४०५ विषयाङ्कः ३१५

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपःचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १२ १/२ × ३ ७/८ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या ४२ । आद्यन्तखण्डिता ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ४०५ विषयाङ्कः ३१६

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागयम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ६ ३/८ × ३ १/२ ग्रन्थसंख्या ३०८ । पत्रसंख्या ३८ । आद्यन्तखण्डिता ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ४१४ विषयाङ्कः ३१७

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ५ ७/८ × ४ ६/८ । ग्रन्थसंख्या १५ । पत्रसंख्या १ ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः प्र. ८०९ विषयाङ्कः ३१८

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ७ । आकारः ११ १/८ × ३ ३/४ । ग्रन्थसंख्या । ७५० । पत्रसंख्या ५५ । मध्यान्तखण्डिता ।

सारस्वतप्रक्रिया

क्रमाङ्कः च. १३९७ विषयाङ्कः ३१९

ग्रन्थकारः अनुभूतिस्वरूपाचार्यः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ८ ३/८ × ४ ३/४ । ग्रन्थसंख्या १७६४ । पत्रसंख्या ६९ । पूर्णम् समयः शाके १७३७ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सारस्वतभाष्यम्

क्रमाङ्कः प्र. ११२६ विषयाङ्कः ३२०

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः १३६/८ × ३१/२

ग्रन्थसंख्या ७४० । पत्रसंख्या ३७ । अपूर्णम् ।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो गणेशाय ॥

सिद्धिं प्रापुर्यमाराध्य माधवं मुनिसत्तमाः

सारस्वतानि सूत्राणि नत्वा संविवृणोम्यहम् ॥

तत्र प्रथमतो व्यवहारार्थं संज्ञा निरुच्यते। अ इ उ ऋ ऌ समानाः। अ इ उ ऋ ऌ समान संज्ञकाः कण्ठोक्ताः ह्रस्वाः पञ्च अकारादयः, अपरो वर्णः सवर्णग्राहक इति न्यायेन आकारादयः पञ्च एवं दशसमानसंज्ञकाःस्युः ।

सारस्वतलघुभाष्यम्

क्रमाङ्कः प्र. १३९३ विषयाङ्कः ३२१

ग्रन्थकारः रघुनाथः। मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः ८३/४ × ४१/२ । ग्रन्थसंख्या ६५०० । पत्रसंख्या २६० । मध्यखण्डितम् । (पूर्वार्द्धम्)

आदिवाक्यम्

श्री गोपिकावल्लभं नत्वा गिरं भट्टोजिदीक्षितम्

वाक् सूत्रे विदधे व्याख्यां फणिभाषितमार्गगाम् ॥१॥

नन्वयं ग्रन्थो व्याख्यानारर्होऽशिष्टप्रणीतत्वाद्बाह्य ग्रन्थवत्। तच्च मङ्गला चरणादर्शनात् शिष्टाहिकृत मङ्गला ग्रन्थकरणादौ प्रवर्तते इति चेत् उच्यते । नहि पद्य रचनैव मङ्गलम् । वृद्धिसिद्धार्थ शब्दानामपि मङ्गलार्थत्वं दर्शनात्। आशीर्नमस्करणादि क्रिया मङ्गलम् । तस्यात्राकरणे पि तन्नास्ति निर्विघ्नसमाप्ते रेव प्रणाणत्वात् । किञ्च। ग्रन्थस्यास्य कर्त्री सरस्वती देवता सा ग्रन्थकरणे प्रवृत्ताय्यात्मानं जानाति। तद् वता ज्ञानं मङ्गलमेव ।। यद्वा। अक्षराणामकारोस्मीति भगवद्वचनादकारोच्चारणमेव मङ्गलम् । यद्वा अकारो वासुदेवः स्यादित्येकाक्षरकोश दर्शनात्तत्रेणाकारेण जातं वासुदेव स्मरणमेव मङ्गलम् । पद्यनिर्माणन्तु शिष्यशिक्षार्थम्। तदत्र न कृतम् तस्याः प्रकारान्तरेणैव संभवात् । वस्तु तस्तु मङ्गलस्य निर्विघ्नपरिसमाप्तिं प्रति ध्वंसादिप्रतिचनकारणतां मानाभावात्। न तावद्दण्डघटयोरिवान्वयव्यतिरेकलक्षणंज्ञानम् ।

अन्त्यवाक्यम्

अभेदे तु वर्णानुपलब्धौ वचनेरप्यनुलब्धिप्रसङ्ग इति संक्षेपः।नामरूपे व्याकरणमिति श्रुत्युक्तो वाक्यवाचकरूपेण द्विविधो ब्रह्मणो विवर्त अद्य शास्त्रान्तरे विचारित अन्त्यः शब्दशास्त्रे तथा.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

च ध्वनिविशेषावच्छिन्नब्रह्मैववाचकं व्यक्तिविशेषावच्छिन्नं वाक्यमिति फलितं इत्यत्र वेदान्तव्याकरणयोरेक एव सिद्धान्त इति दिक् ।

हाटकेशपुरस्थायी विनायकसुतोऽकरोत्
रघुनाथाभिधो व्याख्यां समासानां च नागरः ।

इति सरस्वतीसूत्रविवरणे लघुभाषाख्ये रघुनाथकृतौ पूर्वार्द्धं समाप्तम् ।

सारस्वतलघुभाष्यम्

क्रमाङ्कः प्र. १३६३

विषयाङ्कः ३२२

ग्रन्थकारः रघुनाथः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ८$\frac{1}{2}$×४$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या १५०० । पत्रसंख्या ५७ । उत्तरार्द्धम् । अपूर्णम् ।

सारस्वतवृत्तिः (उचितार्थवती)

क्रमाङ्कः प्र. १३८५

विषयाङ्कः ३२३

ग्रन्थकारः पुञ्जराजः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ११$\frac{1}{2}$×८$\frac{1}{2}$ । ग्रन्थसंख्या १६०० । पत्रसंख्या ८४ । पूर्णः ।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः

दयावती दिव्यति देवता सा ययाचिरं चेतसि विस्फुरन्त्या
सरस्वतीसूत्रविचारणा या ममन्तदां विन्दति मादृशोपि ॥

अथाख्यातप्रत्यया निरूप्यन्ते । तथेति तद्धितसंज्ञप्रत्यय संदर्भनिरूपणानन्तरं आख्यातसंज्ञक प्रत्ययाः शाकपार्थिवादिवत् मध्यमपदलोपी समासः ।

स्यादिति कथनान्तरं निरुपणावसरेऽनादिशब्दानपहाय प्रथममथशब्दप्रयुक्तो मङ्गलार्थमपि व्यनक्तिः ।

नामाधिकारनिराकरणमूलं अधिकारान्तरं निरुपयति ।
धातोः । २ । वक्ष्यमाणाः आख्यातप्रत्यया धातोर्ज्ञेयाः ।

ननु कोऽयं धातु नामेत्याहा भ्वादि । सत्तायामर्थे भूर्वर्तते ।

अन्त्यवाक्यम्

स्वरूपान्तोऽनुभूत्यादि शब्दोऽभूद्यत्र सार्थकः ।
समस्करी शुभांचक्रे प्रक्रियां चतुरोचितामिति ॥

स्वरूपभिति अन्ते यस्य स स्वरूपान्त अनुभूतिरिति आदिर्यस्य स अनुभूत्यादिः । अनुभूतिस्वरूप इत्येवमुच्चार्यमाणः शध्दः यस्मिनुच्चार्यमाणः सार्थकः अभूत् । अनुभूतिस्वरूइति नामतः साक्षादनुभूतेः स्वरूपमित्यर्थ सोपि कृत आसित् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

"समस्करी मस्करी वेणुः वेणुमस्कर ते ते जना" इत्यमरः सोऽस्यास्तीति मस्करी संन्यासी इमां चतुरोचितां प्रक्रियां चक्रे विदधे इत्यन्वयः इति प्रसन्नयावाचा विविच्यार्थमशं सयं-टीका सारस्वतस्येऽयं यथा प्रतिविनिर्मिता ॥ हिमालया दामल याचलं यो विशोभयामास मही यशोभिः । आसीन्नृपालस्त्वहणीय संपत साधु सदे पमल इति प्रसिद्धः ॥

सारस्वतवृत्तिः

क्रमाङ्कः प्र १४६३

विषयाङ्कः ३२४

ग्रन्थकारः……। नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०½×४। ग्रन्थसंख्या २५० । पत्रसंख्या १६ । अपूर्णः ।

सारस्वतसूत्रम्

क्रमाङ्कः प्र १६०६

विषयाङ्कः ३२५

ग्रन्थाकारः……। ताड़ पत्राणी । प्राचीन देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १३×२½ । ग्रन्थसंख्या ४००। पत्रसंख्या २३ । मध्यखण्डितम् ।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र ४१६

विषयाङ्कः ३२६

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६।१०। आकारः ११×४½ । ग्रन्थसंख्या ४००। पत्रसंख्या २७ । अजन्तस्त्रीलिङ्गप्रकरणान्त अपूर्णा ।

आदिवाक्यम्

श्री महागणपतये नमः

मुनित्रयं नमस्कृत्य तदुक्ति परिभाव्य च ।
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीयं विरच्यते ।

अइउण्, ऋलृक्, इत्यादि ।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३४१

विषयाङ्कः ३२७

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः मध्येदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १४ । आकारः १०×४½ । ग्रन्थसंख्या २१०० । पत्रसंख्या १२२ । पूर्वार्द्ध मात्रम् । मध्यखण्डितम् ।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३४३

विषयाङ्कः ३२८

ग्रन्थकारः…। भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६।१०। आकारः ११×४½ । ग्रन्थसंख्या १७०० । पत्रसंख्या ७६ । तिङन्त भागाऽपूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३४३

विषयाङ्कः ३२९

ग्रन्थकारः–भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः १०×४$\frac{3}{4}$। ग्रन्थसंख्या २५००। पत्रसंख्या ६४। उत्तरार्द्धः कृदन्तभागः। मध्यखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३४४

विषयाङ्कः ३३०

ग्रन्थकारः–भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०$\frac{3}{8}$×४$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ५०। आद्यन्तखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १३४४

विषयाङ्कः ३३१

ग्रन्थकारः–भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः७। आकार १०$\frac{5}{8}$×४$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या ६००। पत्रसंख्या ६४। आद्यन्तखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः प्र १४००

विषयाङ्कः ३३२

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। मैथिली लिपिः। पंक्तयः १४। आकारः १४×४$\frac{3}{4}$। ग्रन्थसंख्या ४५००। पत्रसंख्या ८३। मध्यखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः- तृ १०३

विषयाङ्कः ३३३

ग्रन्थकारः- भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११-१३। आकारः १०$\frac{3}{4}$×४$\frac{5}{8}$। ग्रन्थसंख्या १३०००। पत्रसंख्या ३२४। पूर्णा जीर्णा।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः-तृ ४४५

विषयाङ्कः ३३४

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ११। आकारः ९$\frac{3}{4}$×४$\frac{3}{4}$। ग्रन्थसंख्या ३६००। पत्रसंख्या ८८। अपूर्णा।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४५२

विषयाङ्कः ३३५

ग्रन्थकारःभट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ९। आकारः १०×४½। ग्रन्थसंख्या ७००। पत्रसंख्या ३६। समासाश्रयपर्यन्ता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४५२

विषयाङ्कः ३३६

ग्रन्थकारः- भट्टोदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः६। आकारः १०½×४½ ग्रन्थसंख्या १७५। पत्रसंख्या १०। स्त्रीप्रत्ययान्ता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः तृ. ४५२

विषयाङ्कः ३३७

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०½×४½। ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ५१। अव्ययान्ता

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. १५३

विषयाङ्कः ३३८

ग्रन्थकारः-भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं तथा मध्यदेशीयं कागतम। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या ८२००। पत्रसंख्या ३६२ कृदन्तान्ता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ६४६

विषयाङ्कः ३३९

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः……। आकारः ……। ग्रन्थसंख्या ६८। पत्रसंख्या १८१। अपूर्णा।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च.७१५

विषयाङ्क ३४०

ग्रन्थकारः-भट्टोदीक्षितः। मध्यदेशीय कागतम। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः ११×४। ग्रन्थसंख्या । पत्रसंख्या १८१। अपूर्णा।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ७१६

विषयाङ्कः ३४१

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १२। आकारः ११$\frac{३}{४}$×४। ग्रन्थसंख्या ····। पत्रसंख्या ५११। अपूर्णा।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ७३२

विषयाङ्कः ३४२

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०$\frac{१}{२}$×४$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या २१०। पत्रसंख्या २०। आद्यन्तखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ८६२

विषयाङ्कः ३४३

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः ११×४$\frac{१}{२}$। ग्रन्थसंख्या १८००। पत्रसंख्या ६०। तिङन्तप्रकरणान्ता उपान्तखण्डिता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ८७३

विषयाङ्कः ३४४

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। मध्यदेशीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १०$\frac{१}{२}$×४$\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या ३००। पत्रसंख्या १३। कारकप्रकरणान्ता।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ८७५

विषयाङ्कः ३४५

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः १०। आकारः १०$\frac{१}{२}$×४$\frac{३}{४}$। ग्रन्थसंख्या २७०। पत्रसंख्या ६। स्त्रीप्रत्ययान्ताऽपूर्णा।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ८७६

विषयाङ्कः ३४६

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ग्रन्थसंख्या ३४५। पत्रसंख्या २३। आद्यन्तखण्डिता।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ७७६ विषयाङ्कः ३४७

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः २१×४$\frac{3}{4}$ । ग्रन्थसंख्या ११८८ । पत्रसंख्या ४४ । अपूर्णा ।

सिद्धान्तकौमुदी

क्रमाङ्कः च. ६८३ विषयाङ्कः ३४८

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ८$\frac{1}{2}$×४ ग्रन्थसंख्या ३६६ । पत्रसंख्या १६ । कारकमात्रमाद्यखण्डित। ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (कौमुदीविलासनाम्नी)

क्रमाङ्कः तृ. ३२८ विषयाङ्कः ३४९

गून्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । टीकाकारः भास्करभट्टः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १६ । आकारः ११$\frac{1}{3}$×४$\frac{1}{8}$ । गून्थसंख्या ३३०० । पत्रसंख्या ८४ । अव्ययान्तखण्डिता।

आदिवाक्यम्

श्रीगणेशाय नमः

अथ कौमुदीविलासो लिख्यते ।

धातुर्लीला मावहन्तीमुखाञ्जै-
र्दोर्भि र्विष्णोर्लोचनै: शङ्करस्य ॥
मूर्तिस्त्रयास्तत्प्रगांकेय काया
सौरिमाया कापिया याद पायात् ॥ १ ॥

मुनिसिद्धान्तसुधामयकौमुद्यामप्ययेतदोषायाम् ।
विद्वन्मानसकमलं भास्करकृतितः प्रमोदमादत्ताम् ॥ २ ॥

रमयति शाब्दिकरकि कौमुद्यां किल मनोरमा कलिता ।
तद्वद्विद्वच्चक्रं रमयिष्यति मे विलास इह किं नो ॥ ३ ॥

अपि परगिरि गरिमाणं समुद्गिरति केवलं साधुः ।
शैली किलेयभिन्दोर्यत्सर्वत्रामृतं किरति ॥ ४ ॥

सुधासु भगमाधुरीचय चमत्कृते सत्कृते
खलः क्षिपति दूषणं स्थगितभूषणं दुष्टधीः ।
किमत्र करवाम चेदवरवामताश्रयम्
मिलन्मधुनि यायसे गरलमुद्गिरे जिह्मगः ॥ ५ ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय कृतं शास्त्रप्रवर्तकाचार्यः पाणिनिकात्यायनिपतञ्जलि नमस्काररुपं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै निवन्धन् सूत्रवार्तिकभाष्याणां सर्वतो विभावितत्वोक्तेः स्वकृतेरनवहितप्रलयितत्वं शंका निरासेन विद्वज्जनो पादेयतां प्रति पादयन् ग्रन्थस्य वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीत्यन्वर्थेन नाम्ना पार्थं विशिष्टमर्थध्वनयन् प्राचीनग्रन्थेभ्यो विशिष्टरचनं प्रतिजानिते । मुनित्रयमित्यादिना ॥

अन्त्यवाक्यम्

आपं चैवेति । यथा वाचेति । एतत्परिगणनमित्येके । अत एव हरित्प्रभृतिष्ट नटाप । अन्येंतूदाहररणमात्रमिति वदन्ति । अत एव दिशावाचा क्षुधा गिरेति वर्द्धमानः । शरदेति श्रीपति दत्तश्चोदा जहार । वगाह इति । अवस्यां त्वस्त्वकारो न लुप्यते । अभिनासाह चर्यात एतदप्युदाहरणमात्रं । नतु परिगणनं । अत एव वलत्तोधयत्तोर्जुनोर्थो गिरामपि हितः पिहितश्चकश्चिदित्यादि सिद्धम् ।

इति श्रीमत्काश्यपान्वयसंभवः श्रीमदग्निहोत्रिकुलतिलकायमानः हरिभट्टसूनुः श्रीमदापाजिभट्टतनूजन्मभास्करकृते वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीविलासेऽव्ययार्थाः । शुभम् ॥

सिद्धान्तकौमुदीटीका (मनोरमानाम्नी)

क्रमाङ्कः प्र. १४०१ विषयाङ्कः ३५०

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पङ्क्तयः ६ । आकारः ६$\frac{६}{८}$ × ३$\frac{७}{८}$ । ग्रन्थसख्या १२८०० । पत्रसंख्या४७६ । पूर्वोत्तरार्द्ध सहिता । मध्ये १ पत्रखण्डिता ।

आदिवाक्यम्

श्रीगुरुभ्यो नमः

ध्यायं ध्यायं परं ब्रह्म स्मारं स्मारं गुरोर्गिरः ।
सिद्धन्तकौमुदीव्याख्यां कुर्मः प्रौढमनोरमाम् ॥ १ ॥

हयवरट् हकारोपदेशः, अट्, अश्, हश्, इण् गृहणेषु हकार गृहणार्थः । अर्हेणः अयवायेपीति णत्वं. देवा हसन्ति ।

भोभगो अघोरितिरोपत्वं देवो हसति । हशिचेत्युत्वं लिलिहि ढ्वे, ध्वे विभाषेट इति वाढः हल, इदं सूत्रं वल, रल्, झल्, शलषु हकार गृहणार्थ रुदिहि । स्त्रपिहि । रुदादिभ्यः सार्वधातुक इति ।

अन्त्यवाक्यम्

एव च तिर्यच्यपवर्ग इति सूत्रेऽपि तिरश्चीत्येव निर्देष्टु मुचितमितिचेत्, सत्यं, प्रकृतिवदित्यति देशस्य वैकल्पिकत्वाद्दोषः । वैकल्पिकत्व च यत्तदेतेभ्य इति सूत्रे त्यदाद्यत्वस्य करणादेकशेषाभावदर्शनाच्च निर्णीयत इति प्रागेव प्रपञ्चितं । अग्रत इत्यादि अचक् शब्द-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स्यानुकूल्यमात्रे विश्रान्तेर्देशविशेषे प्रमाणं नास्तीति सूचयितुमिदम् । पृष्टतो भूत्वेति । इह अनुकुल्य भावेऽपि अन्वक् शब्दस्य तत्समर्पणे षायारविरहात् । णमुल् न किन्तुक्त्वैवेति व्यवस्था बोध्या ।

इति श्रीवेदान्तपर्तिपादिता द्वैतसिद्धान्तस्थापनाचार्यलक्ष्मीधरपुत्रः भट्टोजिदीक्षितविरचितायां सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यायां प्रौढमनोरमायां कृदन्तप्रक्रिया (समाप्ता)।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (मनोरमा)

क्रमाङ्कः प्र. १३४३

विषयाङ्कः ३५१

ग्रन्थकारः भट्टोदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः १०$\frac{१}{४}$×३ । ग्रन्थसंख्या ६०० । पत्रसंख्या २७ । अपूर्णा ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (मनोरमा)

क्रमाङ्कः प्र, १३८०

विषयाङ्कः ३५२

ग्रन्थकारः भट्टोदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १०$\frac{३}{४}$×४$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या १६०० । पत्रसंख्या १६४ । अजन्तस्त्रीलिङ्गान्ता ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (मनोरमा)

क्रमाङ्कः तृ. ४४८

विषयाङ्कः ३५३

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः १० । आकारः ११$\frac{३}{४}$×४$\frac{१}{२}$ । ग्रन्थसंख्या १६०० । पत्रसंख्या ८६ । सप्तमीकारकान्ता मध्यखण्डिता समयः शा. १७६६ ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (प्रौढमनोरमा)

क्रमाङ्कः च. १५३

विषयाङ्कः ३५४

ग्रन्थकारः भट्टोजिदीक्षितः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११×४$\frac{१}{४}$ । ग्रन्थसंख्या ८००० । पत्रसंख्या ३६५ तिङन्तान्ता ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (तत्वबोधिनीनाम्नी)

क्रमाङ्कः तृ, ४५२

विषयाङ्कः ३५५

ग्रन्थकारः विज्ञानेन्द्रसरस्वतो । नेपालीयं कागतम् । नेवारी लिपिः । पंक्तयः ८ । आकारः १०×४ । ग्रन्थसंख्या ४३२० । पत्रसंख्या १८५ । अपूर्णा ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आदिवाक्यम्

ॐ नमो वागीश्वराय ।

नत्वा विश्वेश्वरं साम्बं कृत्वा च गुरुवन्दनम् ।
सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या क्रियते तत्वबोधिनि ॥१॥

विघ्नविधाताय कृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै निवध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते । मुनित्रयमित्यादिना । त्रयोऽत्रयवा यस्य तत् त्रयं संख्याया अवयवे तयप् द्वित्रिभ्यां तयस्येत्य यच् । मन्तारो वेदशास्त्रार्थतत्वा वगन्तारोमुनयः ।मनेरुच्चेत्यौणादिक सूत्रेण मनेरत उकारः मने। पर इन्प्रत्ययश्च गुणास्तु नेह भवति । क्ङिदित्यनुवर्तन्त परकरणाद्वा । तेषां पाणिनिकात्यायनपतञ्जलीनां त्रयम्, मुनित्रयम् । ननु स्वयं भुवे नमस्कृत्येत्यत्रेवेहापि नमः स्वस्तित्यादिना चतुर्थीस्यात्, मैवं उपपद विभक्तेः कारकविभक्तिर्बलीयसीतिवक्ष्यमाणत्वान्न मस्कोतिदेवानितिवद्वितीयाया एव युक्तत्वात् किं च जहत्स्वार्थावृत्तिरिति पक्षे नमः शब्दस्यात्रनिरर्थकत्वात्तद्योगेचतुर्थी नभवत्यर्थवद्ग्रहणपरिभाषायाः प्रवृत्तेः स्वयंभुवे नमस्कृत्येत्यत्रतु स्वयंभुवनुकूलयितुमित्यर्थविवक्षायां क्रियार्थोपपदस्येत्यादिना चतुर्थीति मूलएव स्फुटीभविष्यति ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (तत्वबोधिनी)

क्रमाङ्कः च. १५५ विषयाङ्कः ३५६

ग्रन्थकारः विज्ञानेन्द्रसरस्वती । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११–१४ । आकारः १०३×५ । ग्रन्थसंख्या ८५०० । पत्रसंख्या १२८। तिङन्तमात्रम् । मध्यखण्डिता ।

सिद्धान्तकौमुदीटीका (तत्वबोधिनी)

क्रमाङ्कः च. १५५ विषयाङ्कः ३५७

ग्रन्थकारः विज्ञानेन्द्रसरस्वती । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ६ । आकारः ११×४३ । ग्रन्थसंख्या ··· । पत्रसंख्या ४७३ ।द्विरुक्तप्रकरणान्ता । अपूर्णाः ।

सिद्धान्कौमुदीव्याख्या (तत्वबोधिनी)

क्रमाङ्कः च.. १३३६ विषयाङ्कः ३५८

ग्रन्थकारः विज्ञानेन्द्रसरस्वती । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयोऽनियताः । आकारः १०×१३ । ग्रन्थसंख्या ११७०० । पत्रसख्या ४३४ । आद्यन्तखण्डिता ।

सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या (तत्वबोधिनी)

क्रमाङ्कः द्वि ३६६ विषयाङ्कः ३५९

ग्रन्थकारः विज्ञानेन्द्रसरस्वती । नेपालीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ११८ आकारः १०३×४३ । ग्रन्थसंख्या २६०० । पत्रसंख्या ६० । आद्यन्तखण्डिता ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या (सुबोधिनी)

क्रमाङ्कः च. १५५

विषयाङ्कः ३६०

ग्रन्थकारः जयकृष्णः। मध्यदेशीयं कागजम्। देवनागरी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः ११$\frac{1}{2}$×४$\frac{1}{2}$। ग्रन्थसंख्या ७६२। पत्रसंख्या ३६। वैदिकमात्रा।

सुबन्तरत्नाकरः

क्रमाङ्कः प्र. ८१३

विषयाङ्कः ३६१

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। नेपालीय कागजम्। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ७। आकारः ९×३। ग्रन्थसंख्या २०००। पत्रसंख्या १५४ अपूर्ण। मध्ये १ पत्र खण्डितः। समयः ने. सं. ७३७।

आदिवाक्यम्

ॐ नमः सर्वज्ञाय।

सर्वज्ञमनन्तगुणं प्रणम्य बालप्रबोधनार्थमहम्।

रूपावतारमल्पसुकलापमृजुं. करिष्यामि सुकृतिना चेयं, प्रक्रिया धर्मकीर्तिना, पोतानापोतवच्छ्रियं, शब्दाब्धौ पारगामिनां, तत्रादौ तावत् प्रत्याहारः शास्त्रसंज्ञासंव्यवहारायै (य) ज्ञायनार्थमनुवर्ण्यते। तद्यथा। अइउण्, ऋलृक्, इत्यादि,

अन्त्य वाक्यम्

इति घटितमिति माया सुबन्ते सुललितलक्षणरत्नं सुभुषितञ्च श्रवसिविनिहितं धृतञ्च, कण्ठे शिशुमुखमण्डलमण्डनं दधातु। अये कुमारा विबुधश्रियं. परादूभुतं भवन्तो यदि शब्दमिच्छवः। पुनः पुनश्चिन्तनमन्द्रि चाद्रिणा सुबन्तरत्नाकर एष मथ्यताम्। इति सुभूतिचन्द्रकृतोऽयं सुबन्तरत्नाकरं समाप्तः।

अखिलभुवनसारं त्रैलोक्यमल्लनरेन्द्रः सुतः। पतिरत्नं च जगज्ज्योतिर्मल्ल नृपेन्द्रः। गगनोदयचन्द्रवन्तौ सर्वः शास्त्रार्थपालौ एतत्समय लिखितं तम्नाभिध काशिरामः, चैत्रमासे शुक्लपक्षे द्वितीयायां तिथौ बृहस्पतिवारे तद्दिने लिखितम्, ।७३७।

सुबन्तरत्नाकरः

क्रमाङ्कः प्र. ४६८

विषयाङ्कः ३६२

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६।७। आकारः १३$\frac{3}{4}$×२। ग्रन्थसंख्या १४००। पत्रसंख्या ६०। अपूर्णः।

आदिवाक्यम्

ॐ नमो वागीश्वराय

मैनाके हरिणा स्वकुक्षिवसते रादयय तोयात्…।

क्षिप्ते कोकनदी भवत स्मरचमू शस्त्र प्रतीच्छा यया।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यं देवेन्द्रभिव प्रतीत्य सरुषं व्यावर्तमाने भयात्
बोधौ मारभ पलायतमसौ शाक्यो मुनि पातु वः (?)

सन्त्येव नात्र सुधिया किमु सुप्रवन्धा-
स्ते किन्तु विस्तार तयाल्पधियाम गम्याः।
तत्सारलेशमुपगृह्य ततः कृतोऽय-
मत्र्यासतः स्मरणमात्र फलो ह्युपायः ॥
मन परपदा विचलितुः सद्विद्योपासनेकनिपुणस्य।
कृशमपि कुतो द्विजिह्व·······भयं भवति ॥
रूढिशब्दा निगद्यन्ते पुंसि षण्ढैं स्त्रियामपि।
··· द्रब्यक्रिया योगास्तिसिङ्गा स्तदनन्तरम् ॥
विप्राग्नि सखिपत्यं शु–क्रोष्ट–प्रतिभुवः पिता
······ ···पुंस्य जन्ताः प्रकीर्तिताः ॥
तत्रादौ तावत् विप्रशब्दात्-इत्यादि ॥

पुष्पिका वाक्यम्

इति सुबन्तरत्नाकरे पुलिङ्ग काण्डः समाप्तः।

सुबन्तरत्नाकरः

क्रमाङ्कः प्र. १०७८ विषयाङ्कः ३६३

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। ताड़पत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ५। आकारः ९३/४×१३/४ ग्रन्थसंख्या १००। पत्रसंख्या १०। संपूर्णा।

सुबन्तरत्नाकरः

क्रमाङ्कः प्र. ११५२ विषयाङ्कः ३६४

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। ताडपत्राणि। मैथिली लिपिः। पंक्तयः ४।५। आकारः २२१/२×१५/८। ग्रन्थसंख्या १०००। पत्रसंख्या ६३। अपूर्णः।

सुबन्तरत्नाकरः

क्रमाङ्कः च. १४८ विषयाङ्कः३६५

ग्रन्थकारः सुभूतिचन्द्रः। ताडपत्राणि। नेवारी लिपिः। पंक्तयः ६। आकारः १२×२ ई ग्रन्थसंख्या १२००। पत्रसंख्या ७७। पूर्णः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सुवर्थतत्त्वालोकः

क्रमाङ्कः प्र. ५७५ विषयाङ्कः ३६६

ग्रन्थकारः विश्वनाथपञ्चाननः। नेपालीयं कागतम्। देवनागरी लिपिः पंक्तयः ६। आकारः ६¾×४⅞। ग्रन्थसंख्या ७५०। पत्रसंख्या ६१। पूर्णः।

आदिवाक्यम्

श्रीनीलकण्ठाय नमः।

सायं गोपवधूटीवक्रदृगन्तेनदत्तसंकेतः।
शरणं चक्रधरो मे कारकचक्रं निरूपयतः॥
अथ सुवर्थो निरुप्यते।
तत्र प्रथमा षष्ठी वर्जं प्रायः सर्वाः कारकाभिधायिन्यः।
शत्रोर्हिनस्ति मातुः स्मरतीत्यादौ कचित् षष्ठ्यपि तथा।
द्वितीयादयोपि कचिदुपपदविभक्तयो नकारकार्थाः॥

यथा दक्षिणेन हिं वन्तं, जटाभिस्तापसः पाकायस्थाली धूमाद्वन्हि, चर्मणि द्वीपिनं हन्तीत्यादयः।

अन्त्यवाक्यम्

न चैवं गङ्गायां घोष इत्यत्र सामीप्य सप्तम्या निर्वाहे लक्षणानस्यादिवाच्यम् तत्रापि लक्षणा सत्वात् नीरत्वादि प्रकारकबोधस्यापेक्षितत्वाच्च। दाने कर्णसम इत्यादौ सप्तम्या अभेदोर्थः, तस्य च पदार्थैकदेशे साम्ये व्युत्पत्ति वैचित्र्यादन्वयः। अन्येतु कर्णसाम्यं कर्णदानसाम्ये सप्तम्या वृत्तित्वमर्थः, इत्थं च दानवृत्तियत्कर्णदानसाम्यं तदाश्रयत्वं परंपरयावौध्यमित्याहुः॥ श्रीः इति श्रीविश्वनाथपञ्चाननविरचितः सुवर्थतत्वालोकः समाप्तिमगात्।

सुबोधिनीगणटिप्पणिका

क्रमाङ्कः तृ. ७२८ विषयाङ्कः ३६७

ग्रन्थकारः । नेपालीयं कागतम्। नेवारी लिपिः। पक्तयः ७। आकारः ८½×३⅞। ग्रन्थसंख्या ···। पत्रसंख्या ७१। मध्ये १ पत्रखण्डिता।

आदिवाक्यम्

ॐ नमःसर्वज्ञाय।

भूसत्तायां सतोभावः प्रवृत्तितिमित्तं सत्तातस्याश्च सिद्धिरुपाया अपियथा क्रियात्वं स्वभावादयमकर्मकः सत्तावृत्ति विशुद्धिसिद्धिशयने स्थानासने भासने लज्जाजीवन रोदने च दहने नृत्ये बिलासे क्रुधिः। त्रासस्यन्दनिवास शोषमरणस्यर्धाबिहारे स्वपिज्ञातोधातुरकर्मक क्षये मदोद्वेगेप्रकम्येष्वपि। सत्तालज्जाजागरणं वृद्धिक्षयजीवितमरणं, शयनक्रिडारुचिदीप्त्यर्था धातव एते कर्मविहीनाः।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अन्त्यवाक्यम्

इति स्वार्थेनन्ताश्चूरादयः समाप्तः

इति सुबोधिनी गणटिप्पणिका पूर्णा । शुभम् ।

स्वरूपावली

क्रमाङ्कः प्र. १५९२ विषयाङ्कः ३६८

ग्रन्थकारः राघवराममिश्रः । मध्यदेशीयं कागतम् । देवनागरी लिपिः । पंक्तयः ५ । आकारः १०$\frac{1}{4}$ × ३$\frac{3}{7}$ । ग्रन्थसंख्या १५० । पत्रसंख्या १६ । पूर्णा । समयः सं. १८४६ ।

आदिवाक्यम्

श्री गणेशायनमः

प्रणम्यादौ गणपतिं सर्वविघ्नविनाशनम्

शम्भुञ्च परमात्मानं गुरुञ्च सकलार्थदम् ॥१॥

देवीं सन्नम्य शिरसा सर्वज्ञानैकदीपिनीम ॥

क्रियते राघवेणादि शब्दानां रुपनिर्णयः ॥२॥

श्रीमत्साहवहादुरस्य सुमतेर्भूदेवदातुस्यदा

नित्योत्साहयुतस्य भूपतिपतेर्वीरस्य नित्यम्मुदे ।

वालानां मतिवैभवाय हि सुखोपायेन वुद्धेरियम् ॥

शुद्धाशुद्धविचारनिर्मलधिया धीरैरेण संशोध्यताम् ॥

अथाशब्दस्यार्थःअकारो वासुदेव शब्दो वासुदेववाचकः तन्मध्ये प्रमाणम्; अकारो वासुदेवस्या दाकारस्तु पितामह इति अ इति वर्याताह्वकश्चवर्णवाचकत्वे प्रमाणन्तु लोकप्रसिद्धत्वमेव यतु शब्द शास्त्रे लोकाश्रयणमन्याप्यमित्युक्तन्तत्शामादिकमेव ।

अन्त्यवाक्यम्

अतएव सागरं ततुकामस्येति सिद्धम् विस्तरस्तु परिभाषेन्दुशेखरे यद्यपि दिर्घलृकारस्य जननी वाचकत्वात् स्त्रीत्वं, तथापि शब्दशास्त्रे तस्याभावादर्थदर्शनमेवफलमिति वोद्धाम् ॥ वस्तुतस्त्वेतेषां पुंस्त्वमेवलिङ्गान्तरं तु विशेष्यवाचकत्वे नेत्यवधेयम् .

शरण्ये भूपानामवनिसुरसूत्रामविटपी

पटीयान्भभारोद्वहन इति यस्य प्रतिदिशम् ।

प्रसिद्धिः सिद्धाश्रीयुवनृपतिराजस्य भवताम् ॥

मुदे तस्यैकार्णवप्रकृतिरिह रुपावलिरितम् ॥

इतिश्री भद्राघवराममिश्रविरचित रुपावली समाप्तिमगात् ॥ श्रीशाके १७१४ श्री संवत १८४९ श्रावणशुदि १२ रोज २ रामचन्द्रोपाध्याय लिखितं शुभम् ॥

॥ इति ॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

जोरगणेश प्रेस (प्रा॰ लि॰)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu